

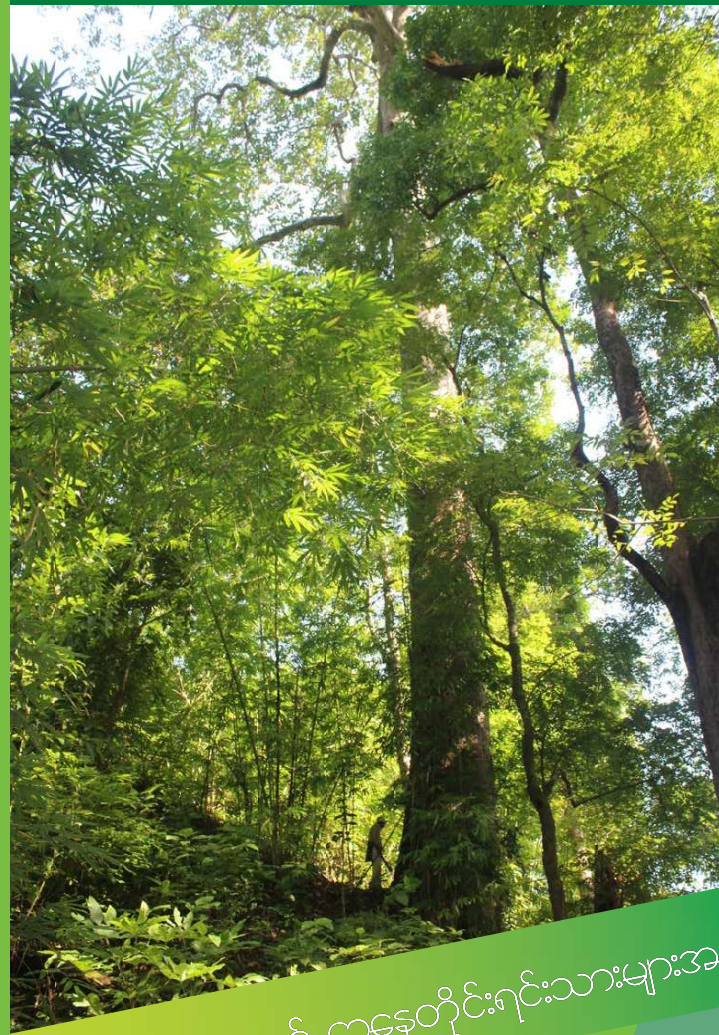
မြန်မာနိုင်ငံရှိ

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော



မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအများစု၏ အဓိကတောင်းဆိုနေသည်မှာ မြေယာနှင့် သစ်တောအပေါ် ရိုးရာလေ့အရ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုပေးရေးဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် ဒေသခံပြည်သူပိုင်အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလက်မှတ်သည် မြေယာအပေါ် အုပ်စုလိုက်အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုပြီး၊ ကာကွယ်မှုတစ်မျိုးပေးနိုင်သော တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤလက္ခဏာသည် ဒေသခံများ၏ မြေယာနှင့် သစ်တောများကို ပြင်ပဝင်ရောက်ကျူးကျော်မှုများမှ မည်မျှ ထိထိရောက်ရောက် အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည်မှာ မေးခွန်းဖြစ်လာပါသည်။

ဤလူသေသနသည် ဒေသခံများ၏ စားဝတ်နေရေးဖူလုံမှုအပြင်၊ သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် မြေယာဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ လေးစားအကာအကွယ်ပေးမှုတွင် ဒေသခံပြည်သူပိုင်အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော လက်မှတ်ရှိခြင်းဖြင့် မည့်ကဲ့သို့သော ခြားနားမှုများဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို လေ့လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းမေးခွန်းများကို အဖြေရှာနိုင်ရန်အတွက် မကွေးတိုင်းရှိ ရခိုင်ရိုးမအရှေ့ခြမ်းတွင်တည်ရှိသော အရှိချင်းကျေးရွာများဖြစ်သည့် မြေလတ်ရွာနှင့် ဆားပေါက်ရွာ၏ အခြေအနေများကို သွားရောက်လေ့လာခဲ့ပါသည်။



သစ်တောနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက်

အကျိုးကျေးဇူးများ

ဒေသခံပြည်သူအာဇာနည်ပိုင် သစ်တောပုဂ္ဂိုလ်များ

သစ်တောနှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများအတွက်
အကျိုးကျေးဇူးများ

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော
သစ်တောနှင့် ငှာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများ
ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့

Copyright © POINT 2018

ယခုစာအုပ်တွင်ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာများအား စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်မဟုတ်သော ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်း
နှင့် ဖြန့်ဝေခြင်းတို့အတွက် မူပိုင်ခွင့်ရှိသူနှင့် စာအုပ်ပြုစုရေးသားသူများကို အသိအမှတ်ပြု၍ ကြိုတင်အကြောင်း
ကြားပြီး ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

ထုတ်ဝေသူ -	ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့
အင်တာနက်လိပ်စာ -	www.pointmyanmar.org
အစီရင်ခံစာရေးသားသူ -	Christian Erni
အစီရင်ခံစာတည်းဖြတ်သူ -	Christian Erni
ဒီဇိုင်းနှင့် အတွင်းအပြင်အဆင် -	စောဘင်ဟာ
ဓာတ်ပုံများ -	Christian Erni
မြေပုံများ -	Christian Erni၊ စောရန်မျိုးအေး(ပုံ-၁၈)

ရန်ကုန်မြို့ မြင့်ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ပုံနှိပ်သည်။

ယခုစာအုပ်ကို နော်ဝေမိုးသစ်တောဖောင်အေးရှင်း၏ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ဖြင့် ပြုစုထုတ်ဝေပါသည်။

မာတိကာ

၁။ အတိုကောက်စာလုံးများနှင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ	၁
၂။ ကျေးဇူးတင်လွှာ	၂
၃။ စာတမ်းအကျဉ်းချုပ်	၃
၄။ နိဒါန်း	၁၀
သုတေသနဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများ	၁၂
၅။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ	၁၃
မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ	၁၃
ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် သစ်တောများ	၁၄
ရိုးရာဓလေ့သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော စိန်ခေါ်မှုများ	၁၅
မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရ၏ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော လုပ်ငန်း	၁၆
ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း	၁၆
၆။ လက်တွေ့မြေပြင်ရှိ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများ - အရှိချင်းဒေသမှ ရရှိသော အတွေ့အကြုံများ	၂၀
ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ကျေးရွာ - မြေယာနှင့် ပြည်သူများ	၂၀
အရှိချင်းလူမျိုးများနှင့် ၎င်းတို့၏ သမိုင်းကြောင်းများ	၂၁
ဥပဒေအရ သစ်တောများနှင့် ကျေးရွာမြေ၏ အခြေအနေ	၂၁
အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် မြေအသုံးချမှု	၃၂
ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်	၄၇

ရိုးရာဓလေ့သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်း- ဆားပေါက်ကျေးရွာ ၄၉

သစ်ပင်များကို မည်သူပိုင်ဆိုင်သနည်း။ သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်း၏ စိန်ခေါ်မှုများ ၅၇

ရိုးရာဓလေ့စဉ်များစဉ်းကမ်းများကို အသုံးပြုခြင်း ၆၀

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ရရှိပြီး ၆၀
၁၀နှစ်တာအတွေ့အကြုံ - မြေလတ်ကျေးရွာ

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ (FUG) ၆၂

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း - ရပိုင်ခွင့်များကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သလော။ ၆၇

အစားထိုးနည်းလမ်းများ ၇၁

၇။ နိဂုံး ၇၃

၈။ အကြံပြုချက်များ ၇၅

၉။ မှတ်ချက်များနှင့် မှီငြမ်းကိုးကားစာတမ်းများ ၇၇

အတိုကောက်စာလုံးများနှင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ



CF	ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော
CFC	ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်
CFI	ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း ညွှန်ကြားချက်
CSO	အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း
FD	သစ်တောဦးစီးဌာန
MONREC	သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
NLUP	အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ
UNDRIP	ကုလသမဂ္ဂဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကြေငြာချက်
အာခန် Akhang	သီးနှံသစ်တော/ ဥယျာဉ်ခြံ
အန်ဒွန် Ang dong	ရွက်ကြွေတော
ကုန်း Kone	မျိုးနွယ်စု
လီ Lo	ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာမြေ
ဇော် Zaw	ကာလတိုအနားပေးကွက်
ယိုဂ Yoka	တောင်ပေါ်အမြဲစိမ်းတော
ဇွန် Zung	တောင်

ကျေးဇူးတင်လွှာ J

ယခုအစီရင်ခံစာသည် မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာနှစ်ခုတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် လူထုပူးပေါင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် သုတေသနလုပ်ငန်း၏ ရလဒ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သုတေသန၏ပထမပိုင်းကို ပွိုင့်-ဝန်ထမ်း များအတွက် သင်တန်းအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သုတေသနနှင့် သင်တန်းလုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်ခြင်းအား ဒေါက်တာခရစ်တီယန်အာနီကဆောင်ရွက်ပြီး လိန်းဟုန်း(သုတေသနအရာရှိ)နှင့် လှဒွဲ(အစီအစဉ် အရာရှိ - ပွိုင့်)တို့မှ ကူညီအားဖြည့်ပေးကြပါသည်။ သင်တန်းနှင့် ကနဦးကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းများကို နူးရာ၊ လွင်မာအေး၊ ရှန်အောရ်ကျိုး၊ ဆလိုင်းဟန်ညွန့်၊ ထူးဝင်း၊ ပြည့်ဖြိုးမောင်၊ ဆလိုင်းဝင်းအောင်၊ ဆလိုင်းထိတ်တန်း၊ ဦးခွန်အောင်သိန်းနိုင်နှင့် ဆလိုင်းမြတ်ကြာတို့က ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

ယခုလေ့လာမှုအား မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာမှ ရပ်ရွာလူထု၏ အကူအညီမပါရှိဘဲ ဆောင်ရွက် နိုင်ခဲ့မည်မဟုတ်ပါ။ ထို့အပြင် အနီးဝန်းကျင်ရွာများဖြစ်သော ဂုတ်ကြီးနှင့် ဘုံးဘောမှ ရပ်ရွာလူထုနှင့် ကြွယ်ဝသော ဗဟုသုတများအား လွတ်လပ်စွာဝေမျှပေးပြီး ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းများတွင်ပါ တက်ကြွစွာ အတူလိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည့် ငဖဲလူငယ်ကွန်ရက်အသင်းဝင်များ၏ အကူအညီမပါရှိဘဲ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့မည်မဟုတ်ပါ။ သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့် မြေလတ်ရွာနှင့် ဆားပေါက်ရွာမှ ရွာသူရွာသားအားလုံးကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဦးဆလိုင်းမောက်မောက်ကျော်၊ ဦးကံနှင့် ဦးဆမိုရ်အောင်၊ အလားတူ ဘုန်းဘောကျေးရွာမှ ဆလိုင်းဝင်းအောင်၊ ငဖဲလူငယ်ကွန်ရက်မှ မိုင်ပန်းရီနှင့် ဂုတ်ကြီးရွာမှ ဆရာမျိုးနှင့် ဦးသန့်ဇင်တို့ကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

၁၉၉၀ကျော်နှစ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုအကျပ်အတည်းကို တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းခြင်းများမှ တစ်ခုအဖြစ် ၁၉၉၅ခုနှစ်တွင် သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနက ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလမ်းညွှန်ချက် **Community Forestry Instruction (CFI)**ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ သစ်တောများပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းလာရန်နှင့် သစ်တောများကိုထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ဒေသခံပြည်သူတို့ကို အားပေးရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာ တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် အနီးဝန်းကျင်မှ ရပ်ရွာလူထုတို့၏ သစ်တောသယံဇာတလိုအပ်ချက်များကို လုံလောက်စွာဖြည့်စည်းပေးရန်အတွက်လည်းကောင်း အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

မူဝါဒအသစ်၏ အောင်မြင်မှုအတိုင်းအတာများကို သုံးသပ်ရာတွင် အကောင်းအဆိုးနှစ်ထွေ ရောထွေးသည့်ရလဒ်များကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အကျိုးအမြတ်ရှိသော်လည်း ချို့ယွင်းချက် အနည်းငယ်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်လုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် **Community Forest Certificate (CFC)**ရရှိသည့် ဒေသခံရပ်ရွာလူထု၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် စိန်ခေါ်မှုများစွာရှိပါသည်။

နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက်မူ ၎င်းတို့၏မြေယာနှင့် သစ်တောများအပေါ် ရိုးရာဓလေ့အရအသုံးပြုခွင့်ကို အသိမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်လိုခြုံခိုင်မာစေခြင်းတို့သည် အရေးပါလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ရယူခြင်းသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ သစ်တောမြေများအပေါ် ရပိုင်ခွင့်အစုများကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးနိုင်မည့် တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းဖြစ်လေသည်။

ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် မေးခွန်းများမှာ - အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်သည် မည်မျှထိရောက်မှုရှိသနည်း။ ၎င်းလက်မှတ်သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ မြေနှင့် သစ်တောများကို ကျူးကျော်သိမ်းဆည်းခြင်းများမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ပါသလား။ ထိုအချက်များသည် လက်ရှိ မြေယာနှင့် သစ်တောကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စရပ်များနှင့်လည်းကောင်း၊ ရိုးရာဓလေ့အရ မြေယာနှင့် သယံဇာတပိုင်ဆိုင်ခွင့်များအပေါ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုရေးအတွက် နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ မူဝါဒတိုက်တွန်း နှိုးဆော်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်လည်းကောင်း ပတ်သက်ဆက်စပ်ပါသည်။

ယခုစာတမ်းတွင် ရည်ရွယ်ချက်နှစ်ချက် ပါရှိပါသည်။ တစ်ခုမှာ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောသဘောတူညီချက် (ညွှန်ကြားချက်)များသည် ဒေသခံပြည်သူလူထုများ၏ အသက်မွေး ဝမ်းကြောင်း လိုခြုံရေးနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းများကို ပံ့ပိုးကူညီပေးနိုင်သည့် အတိုင်းအတာကို လေ့လာဆန်းစစ်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုမှာ ၎င်းသဘောတူညီချက် (ညွှန်ကြားချက်)များသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မှုရှိမရှိကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်ရန် ဖြစ်လေသည်။

ဤစာတမ်းသည် မကွေးတိုင်းဒေသရှိ ရခိုင်ရိုးမအရှေ့ဘက်ခြမ်းတွင် မှီတင်းနေထိုင်သော အရှိုချင်းတိုင်းရင်းသားကျေးရွာများဖြစ်သည့် မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာများတွင် ကြုံတွေ့နေရသော အခြေအနေများကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားသည့် စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ မြေလတ်ကျေးရွာသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်ကို လွန်ခဲ့သောဆယ်နှစ်ခန့်က ရထားပါသည်။ ဆားပေါက်ကျေးရွာသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလက်မှတ်ရရှိထားခြင်းမရှိသော်လည်း လျှောက်ထားရန်ဆုံးဖြတ်ထားကြပြီး လက်မှတ်ရရှိရေးအတွက် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလျက်ရှိပါသည်။ မြေလတ်ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်

လုပ်ကိုင်ခြင်းမပြုဘဲ မြေအသုံးချမှုစနစ်များကိုပြောင်းလဲရန် အစိုးရ၏ ဖိအားပေးခြင်းကိုခံရလျက်ရှိပါသည်။ ဆားပေါက်ကျေးရွာလူထုသည် ရိုးရာဓလေ့မြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော်လည်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ရင်ဆိုင်ရလျက်ရှိပါသည်။

ထိုကျေးရွာနှစ်ရွာသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအားလုံး ရင်ဆိုင်နေရသောအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လုံခြုံရေးတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိပါသည်။ ယခုစာတမ်းသည် ထိုစိန်ခေါ်မှုများကို ကျော်လွှားဖြေရှင်းနိုင်သည့်နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်နှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ၎င်းတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီပေးလျက်ရှိသော အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။

ယခုစာတမ်းသည် ပွိုင့်မှ မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာနှစ်ရွာတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်သည့် သုတေသနပြုလေ့လာချက်များကို အခြေခံ၍ ရေးသားထားပါသည်။ ဤစာတမ်းအတွက် သုတေသနလုပ်ငန်းများကို ၂၀၁၇အောက်တိုဘာနှင့် နိုဝင်ဘာလတို့တွင် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် သုတေသနဆိုင်ရာသင်တန်းကျင်းပခြင်းနှင့် ကိန်းကဏန်းအချက်အလက်ကောက်ယူခြင်းဟူ၍ ၂ပိုင်းခွဲ၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သင်တန်းကျင်းပခဲ့ပြီးနောက် ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းများကို သုတေသီနှစ်ဦးမှ ၆ရက်ကြာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်း

ဆားပေါက်ကျေးရွာသည် မိရိုးဖလာရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်၍ ရိုးရာဓလေ့ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးနေသည့် ကျေးရွာဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရမှ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို လုပ်ကိုင်ခြင်းမပြုရန် မူဝါဒများချမှတ်ခြင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်မပြုလုပ်ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အာဏာပိုင်များမှ မကြာခဏတားမြစ်သတိပေးမှုများ ပြုလုပ်ခံခဲ့ရသော်လည်း အနှောက်အယှက်များ များစွာမရှိဘဲ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ရာကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ဥယျာဉ်ခြံမြေများ၌ ဝင်ငွေရသီးနှံများကိုစိုက်ပျိုးရန် သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းကို အစားထိုးမြေအသုံးချမှုပုံစံတစ်ခုအနေဖြင့် စတင်လုပ်ကိုင်လာကြသော်လည်း ကျယ်ပြန့်စွာလုပ်ကိုင် နိုင်ခြင်းမရှိသေးပေ။

လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်တစ်ခုမတိုင်မီအထိ ဆားပေါက်ကျေးရွာမှတောင်သူများသည် တစ်နှစ်ပတ်လုံးအတွက် လုံလောက်သောဆန်စပါးများကို စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော ပုံမှန်မဟုတ်သည့်မိုးရွာသွန်းမှုများကြောင့် တောင်ယာစပါးထွက်နှုန်းများမှာ ကျဆင်းလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသခံများသည် ကုန်သည်များနှင့် ဈေးများမှ ဆန်စပါးနှင့် အခြားမရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူရန်အလို့ငှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာနှင့် သီးနှံသစ်တောဥယျာဉ်ခြံများတွင် ဝင်ငွေရ သီးနှံများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။

ဒေသ၏ အဓိကဝင်ငွေရစိုက်ပျိုးသီးပင်ဖြစ်သော သံပုရာ၊ မာလကာနှင့် သံပုယိုပင်တို့မှာလည်း ရောဂါပိုးမွှားများ ကျရောက်ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသောကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုံခြုံရေးအပေါ် ဆိုးဝါးစွာထိခိုက်မှုများ ကြုံတွေ့လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို မိမိတို့၏ စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သောလုပ်ငန်းအဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြပါသည်။

မြေလတ်ကျေးရွာရှိဒေသခံများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခြင်းမပြုရန် ဖိအားပေးခြင်းခံခဲ့ရပါသည်။ ၎င်းတို့သည် သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခင်းများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ အကွက်ငယ်များမှရရှိသော ဝင်ငွေရသီးနှံများအပေါ် မှီခိုနေထိုင်လျက်ရှိပါသည်။ ရပ်ရွာလူထုသည် မိမိတို့၏ အခြေခံ လိုအပ်ချက်များကို ပြည့်စုံရန် ရုန်းကန်လုပ်ကိုင်စားသောက်နေရပြီး အတိတ်ကာလများတွင် စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံမှု မြင့်မားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခွင့်မရရှိခြင်းကို မပျော်ရွှင်ကြပေ။

ရိုးရာဓလေ့မြေအသုံးချမှုစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များသည် ပလပ်တော သို့မဟုတ် အနားပေးတောများကို လျင်မြန်စွာမျိုးဆက်နိုင်သည့် ခုတ်ပတ်ကို တိကျစွာလိုက်နာအသုံးပြုခြင်းဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးမြေများ၏ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းကို ရေရှည်ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ တစ်ဆက်တည်းတွင် သတ်မှတ်ထားသော ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာအကွက်များ၊ တောင်ကြောနှင့် စိုက်ပျိုးမြေနည်းပါးသည့် မြေနိမ့်ဒေသများပေါ်ရှိ သစ်တောများကို ခုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းမပြုဘဲ ထိန်းသိမ်းကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု၏ရလဒ်မှာ ပြန့်ကျဲစွာတည်ရှိနေသော တောင်ယာခင်းများ၊ ပလပ်တောများ၊ တောင်ယာခင်းပတ်လည်တလျှောက်နှင့် တောင်ကြောတလျှောက် ဆက်စပ်လျက်ရှိနေသောတောများသည် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များနှင့် သစ်ပင်ပန်းမန်များအမျိုးစုံလင်စွာ ပေါက်ရောက်တည်ရှိနေနိုင်သောနေရာအဖြစ် ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ရှားပါးပြီး မျိုးသုံးပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်သော နို့တိုက်သတ္တဝါများနှင့် ငှက်များစွာတည်ရှိနေခြင်းသည် ကောင်းမွန်သောသစ်တောစီမံမှုနှင့် ကောင်းမွန်သော သစ်တောများတည်ရှိနေခြင်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

သို့သော်လည်း မကြာမီသောနှစ်များတွင် အစိုးရမှ ဆောင်ရွက်သည့် အလွန်အကျွံသစ်ထုတ်ယူခြင်းများကြောင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းမှုလုပ်ငန်းများတွင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ထို့အပြင် ဒေသခံမဟုတ်သူများနှင့် ဒေသခံရွာသားတို့၏ ပမာဏနည်းပါးသော်လည်း ဆက်တိုက်ခုတ်ယူမှုများကြောင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းများကို ဆိုးဝါးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။ သစ်ပင်ခုတ်ယူမှုများနှင့်ပတ်သက်သည့် တိကျသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများချမှတ်ရန် ကျေးရွာနယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ မည်သည့်နေရာမဆို ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော သစ်ပင်ကိုမဆို ရွာသူရွာသားများသည် ငွေကြေးပေးဆောင်ရန်မလိုဘဲ ခုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်ပြုသော ရိုးရာဓလေ့စည်းကမ်းဥပဒေကို စွန့်လွှတ်ရမည့်အခြေအနေများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ထိုဒေသနှစ်ခုသည် ဒေသခံမဟုတ်သည့် လာရောက်ကျူးကျော်ခုတ်ယူမှုများကို ဥပဒေနှင့်အညီ အရေးယူနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသော်လည်း သစ်တောဦးစီးဌာန သို့မဟုတ် ရဲဝန်ထမ်းများ၏ ကူညီပံ့ပိုးပေးမှုမှာ အားနည်းလျက်ရှိပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု

ဆားပေါက်ကျေးရွာသည် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်တော တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ် ရရှိထားခြင်းမရှိသေးပေ။ လက်တလောတွင် လက်မှတ်ရယူနိုင်သောနည်းလမ်းများကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ် ရရှိခဲ့သော ပတ်ဝန်းကျင်ရွာ မြေလတ်ကျေးရွာ၏ အတွေ့အကြုံများကြောင့် လက်မှတ်လျှောက်ထားရန် စိတ်အားထက်သန်လျက်ရှိပါသည်။

လက်မှတ်လျှောက်ထားရခြင်း၏ ကနဦးရည်ရွယ်ချက်မှာ သစ်တောများကို ပိုမိုထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာစေရေးတို့အတွက် ကူညီပံ့ပိုးမှုများရယူရန်မဟုတ်ဘဲ စစ်တပ်ကမြေယာသိမ်းယူမှုများမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ စစ်တပ်သည် ကျေးရွာနယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ မြေများကိုသိမ်းယူရန် ကြေငြာအသိပေးထားသောဆိုင်းဘုတ်များကို ရွာနိမိတ်လမ်းတစ်လျှောက်တွင် စိုက်ထူထားခဲ့သည်။ နှစ်၃၀ကာလအတွင်း သစ်တောမြေများအပေါ် ဒေသခံများ၏ အသုံးပြုခွင့်ကိုပေးနိုင်သော အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ရရှိနိုင်သည့်အလားအလာများကို နားလည်သဘောပေါက်ခဲ့ပြီးနောက် မြေလတ်ကျေးရွာဒေသခံများသည် ၂၀၀၄ခုနှစ်တွင် လျှောက်လွှာတင်ခဲ့ပြီး ၂နှစ်ခန့်ကြာပြီးနောက် မြေဧရိယာ ၁၀၀၀ဧကအတွက် အစုအဖွဲ့ပိုင်

တောအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသောလက်မှတ်ရရှိခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် စစ်တပ်မှ ဆိုင်းဘုတ်ကို လာရောက်ဖယ်ရှားခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ အစုအဖွဲ့ပိုင်တောမြေဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့်လား သို့မဟုတ် အခြားသောအကြောင်းပြချက်ကြောင့်လားဆိုသည်ကိုမူ ကွဲပြားစွာမသိရပေ။ အနည်းဆုံးအနေဖြင့် မြေယာသိမ်းယူမှုမှ ကာကွယ်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း တရားမဝင်သစ်ထုတ်ယူမှုမှာ စိန်ခေါ်မှုအသစ်အဖြစ် ကြုံတွေ့လာခဲ့ရသည်။

သစ်တောဦးစီးဌာနမှ မြို့နယ်ရှိသစ်တောဧရိယာအားလုံး၌ ကျွန်းသစ်နှင့် အခြားအဖိုးတန်သစ်မာများ ထုတ်ယူမှုကို အမိန့်ဖြင့် ရပ်ဆိုင်းထားပြီးနောက် ဒေသခံများကိုယ်တိုင် အသေးစားသစ်ထုတ်ယူမှုများ စတင်လာခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံထုတ် လက်ကိုင်လွှာများကို ဈေးသက်သာစွာဝယ်ယူရရှိနိုင်ခြင်းသည် ဒေသခံများနှင့် ဒေသခံမဟုတ်သူများ၏ သစ်ခုတ်လှဲထုတ်ယူခြင်းများကို ပိုမိုအားကောင်းလာစေသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်၌ ဒေသခံများသည် သစ်ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ရိုးရာဓလေ့စဉ်ကမ်းများကို ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ကာ သစ်ထုတ်ယူမှုများကို ရပ်တန့်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံပြည်သူများသည် လက်ရှိတွင် မိမိတို့ ကျေးရွာသူ/သားများ၏ သစ်ထုတ်ယူခြင်းကို ကန့်သတ်နိုင်သော်လည်း ပြင်ပမှလာရောက်ခုတ်ယူသူများအပေါ် ၎င်းတို့၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် ခက်ခဲလျက်ရှိသည်။ မြေလတ်ဒေသတွင်လည်း ဧရိယာဧက ၁၀၀ကျော်ကို အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသော်လည်း ပြောင်းလဲမှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိပေ။

တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ရရှိပြီးနောက် ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုကြာ၌ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအသုံးပြုသူများ အဖွဲ့ဝင်များ၏ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်ရလဒ်များမှာ အားရဖွယ်ရာမရှိပေ။ ဒေသသုံးများအတွက် သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ၏ အရည်အသွေးများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှုရှိသော်လည်း၊ ဒေသခံပြည်သူလူထု၏ ဝင်ငွေတွင် မျှော်မှန်းသလောက် အကျိုးအမြတ်များမရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ပြင်ပကျူးကျော်သူများ၏ အန္တရာယ်မှ သစ်တောများကို ကာကွယ်ရာတွင်လည်း အခက်အခဲများကို ကြုံတွေ့နေရဆဲပင်ဖြစ်သည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနသည် သစ်တောပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေများကို ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အထောက်အပံ့များကို ပေးအပ်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

၂၀၁၂ခုနှစ်၌ မြန်မာ-တရုတ်ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းကို မြေလတ်ဒေသရှိ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမြေကို ဖြတ်ကာ သွယ်တန်းတည်ဆောက်ခဲ့သောကြောင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သည့် တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်၏ ထိရောက်မှုရှိမရှိကို ဆန်းစစ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ၌ မြန်မာနိုင်ငံကထောက်ခံခဲ့သော ကုလသမဂ္ဂ၏ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကြေငြာချက်တွင်ပါရှိသည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးဖြစ်သည့် လွတ်လပ်စွာ ကြိုတင်အသိပေး၍ သဘောထားဆန္ဒတောင်းခံခြင်း၊ ကြိုတင်သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်း သို့မဟုတ် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဘဲ ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများကိုစတင်ခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း ဒေသခံပြည်သူများက စီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်သောအခါ အာဏာပိုင်တို့သည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့် လက်မှတ်ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် ဒေသခံများ၏အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပြီး လျော်ကြေးငွေပေးအပ်ရန်အတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ စတင်ခဲ့လေသည်။ ၅နှစ်ကြာပြီးနောက်တွင်မူ မြေယာကို သစ်တောဦးစီးဌာနက ပိုင်ဆိုင်သည့်အတွက် ထိခိုက်ပျက်စီးသွားသော သစ်ပင်များအတွက်သာ လျော်ကြေးငွေ ပေးအပ်နိုင်မည်ဟုငြင်းဆို၍ အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များ၏ လျော်ကြေးငွေတောင်းဆိုမှုများကို လိုက်လျောခြင်းမရှိဘဲ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်သည် နှစ် ၃၀ကာလအတွက် သစ်တောများအပေါ် အသုံးပြုခွင့်များကို အကန့်အသတ်ဖြင့်ပေးထားပြီး ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်မပြုသောကြောင့် ထိုသို့ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ပိုက်လိုင်းများ ဆက်လက်တည်ဆောက်မှု များနှင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ကိုင်ဆောင်သူများ၏ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို လေ့လာကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြေလတ်ဒေသနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသခံတို့၏ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်သည် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများအပေါ် ကာကွယ်ပေးနိုင်မှုအားနည်းခြင်းကို သိရှိနိုင်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဒေသခံများသည် ထိုလက်မှတ်ကို ဆက်လက်အသုံးပြုလိုကြသည်။ ဒေသတွင်းရှိ ခေါင်းဆောင်အချို့သည် တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်၏ အကန့်အသတ်များကို ကောင်းစွာနားလည် သဘောပေါက် ခြင်းနှင့်အတူ ၎င်းကို မိမိတို့၏ရိုးရာလေ့မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အပြည့်အဝအသိအမှတ် ပြုနိုင်ရန်ချမှတ်ထားသော ရေရှည်မဟာဗျူဟာ၏ ကြားကာလနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ်သာ အသုံးပြုလိုကြသည်။

နိဂုံးချုပ်နှင့် အကြံပြုချက်များ

ရိုးရာလေ့မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဤစာတမ်း၏ နိဂုံးချုပ်ဖော်ပြချက်များမှာ-

- ◆ ရိုးရာလေ့မြေအသုံးချမှုနှင့်စီမံအုပ်ချုပ်မှုသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးမှုလုံခြုံရေး၊ ရေရှည် တည်တံ့သော မြေအသုံးချမှုဖြစ်ပေါ်လာရေးနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးစသည်တို့ ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။
- ◆ လက်ရှိအစိုးရ၏ မြေအသုံးချမှု၊ အထူးသဖြင့်ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မူဝါဒများသည် ပြည်သူလူထု၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုံခြုံမှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ နိမ့်ပါးလျော့ကျစေပါသည်။
- ◆ ရိုးရာလေ့စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များကို ပြောင်းလဲလာသောအခြေအနေများအရ လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲနိုင်ပြီး ဒေသခံပြည်သူများ၏ သစ်တောအသုံးပြုမှုကို ထိန်းကျောင်းရာတွင်သာ ထိရောက်သော်လည်း ပြင်ပကျူးကျော်သူများနှင့် ထိရောက်မှုအားနည်းပါသည်။
- ◆ ပြင်ပကျူးကျော်သူများကို ဥပဒေအတိုင်းလိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစိုးရဌာန (သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် ရဲဝန်ထမ်း)၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုများလိုအပ်ပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံခိုင်မာရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အဓိကနိဂုံးချုပ်အချက်များမှာ -

- ◆ ယေဘုယျအားဖြင့် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းသည် သစ်တောများနှင့် ဒေသခံပြည်သူ လူထုကို အကျိုးအမြတ်များ ရရှိစေသည်။
- ◆ သို့သော်လည်း ၁၉၉၅ခုနှစ် CFIမှ ခံစားခွင့်ပြုသော အကျိုးအမြတ်များမှာ နည်းပါးပြီး လူထု၏ ကတိကဝတ်များကိုတည်တံ့စေရန် လိုအပ်ချက်များစွာရှိခဲ့ပင်ဖြစ်သည်။
- ◆ သစ်တောဦးစီးဌာန သို့မဟုတ် ရဲဌာန၏ အားကောင်းသော ပုံမှန်ကူညီပံ့ပိုးမှုမပါဝင်ဘဲ သစ်တောများထိန်းသိမ်းရေးစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ရန်မှာ ခက်ခဲပါသည်။
- ◆ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းသည် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုအချို့ကို ပေးအပ်ထားသော်လည်း ယာယီအသုံးပြုခွင့်ကိုသာ ပေးအပ်နိုင်ပြီး ၎င်းCFIသည် မြေယာနှင့် သယံဇာတများအပေါ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ ရပိုင်ခွင့်ကို အင်အားကြီးသော အကျိုးစီးပွားရယူလိုသူများထံမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်မှုမရှိသည့် အားနည်းသော ဥပဒေဆိုင်ရာပြဌာန်းချက်တစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။

- ◆ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများ၏ အကန့်အသတ်များကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး ဒေသခံများ၏ ရပိုင်ခွင့်များကို အပြည့်အဝအသိအမှတ်ပြုပြီး ကာကွယ်မှုများကိုရယူနိုင်ရန် ရေရှည်အားထုတ်မှုများ၏ ကနဦးနှင့်ကြားကာလနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ၎င်းCF များကို လက်ခံစဉ်းစားပြီး အခြားမူဝါဒနည်းလမ်းများမရှိသောကြောင့် ၎င်းကို လက်တွေ့ကျသော ရွေးချယ်မှုအနေဖြင့်လက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။

ယခုစာတမ်းမှရရှိသော တွေ့ရှိချက်များနှင့် ဖော်ပြချက်များကို အခြေခံ၍ မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ နိုင်ငံတကာမှ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့စည်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဆွေးနွေးမှုများနှင့် လုပ်ငန်းများတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ရန် အောက်ပါအတိုင်း အကြံပြုချက်များကို ပေးအပ်ပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့မြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍

- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့အရမြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များကို အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးကို လယ်သမားများ၏ ဘဝရပ်တည်မှုနှင့် ဝင်ငွေလိုအပ်ချက်များအား အထောက်အကူပြုပေးသော သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း စနစ်တစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- ဆန်စပါးနှင့် ဝင်ငွေရသီးနှံအပါအဝင် အခြားသောသီးနှံအမျိုးမျိုးတို့ကိုပေါင်းစပ်ကာ စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ် ခံနိုင်ရည်စွမ်းရိုးစေရေးအတွက် လယ်သမားတို့၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ကူညီပံ့ပိုးပေးရန်၊
- မျောတိုင်၊ ထင်း၊ မီးသွေး၊ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပါအဝင် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် အဖိုးတန်နှစ်ရှည်ပင်များကို စိုက်ပျိုးခြင်းမှတစ်ဆင့် အနားပေးတော၊ ပလပ်တောများ၏ တန်ဖိုးနှင့် ထုတ်လုပ်နိုင်မှုနှုန်းကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် စမ်းသပ်မှုကို ကူညီပံ့ပိုးပေးရန်၊
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ **Indigenous Community Conserved Areas (ICCA)**ကို သတ်မှတ်ခြင်းအပါအဝင် မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်ရန် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော မျိုးစိတ်များနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းရာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အလားအလာများကို ဖော်ထုတ်ပြီး ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရိုးရာဓလေ့မြေယာနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့၏ အသုံးဝင်နိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရန်။

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍

- အသစ်ပြန်ဌာနထားသော CFI (၂၀၁၆)၏ အလားအလာနှင့် အကန့်အသတ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အမြင်ဖွင့်သင်တန်းများကိုကျင်းပရန်၊
- CFIအသစ်ကို ကျင့်သုံးရာတွင် ဒေသခံတို့၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်လုံခြုံခိုင်မာစေရန်နှင့် အကျိုးအမြတ်များ အများဆုံးရရှိစေနိုင်သည့်နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရန်။

မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ခိုင်မာစေရေးအတွက် ဥပဒေများ၊မူဝါဒများနှင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော မဟာဗျူဟာများနှင့်စပ်လျဉ်း၍

- ကုလသမဂ္ဂ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကြေငြာချက် ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာ ဥပဒေပြဌာန်းချက်များ၊ အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ၊ မြေယာဥပဒေ၊ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေတို့အကြောင်းများကို ပညာပေးအသိအမြင်ဖွင့်ပေးရန်၊
- ရိုးရာဓလေ့မြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုအသိအမှတ်ပြုပြီး ကာကွယ်ပေးမှုများ ပေးနိုင်ရန်အတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများပြုလုပ်ရန် (ဥပမာ- အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်း)
- အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား အထက်ပါအစီအစဉ်များအတွက် မူဝါဒစည်းရုံး လှုံ့ဆော်ခြင်းဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာချမှတ်ခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်၊
- ဆက်စပ်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မိတ်ဖက်ဖွဲ့ရန် (MoNREC, FD အစရှိသည်ဖြင့်)
- အကြီးတန်းအဆင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ (လွှတ်တော်အမတ်များ၊ နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် ဝန်ကြီးများ) ၏ အားပေးထောက်ခံမှုကို ရယူရန်၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေးဖြစ်စဉ်များ၌ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမှကင်းလွတ်သော မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ် ပေါ်ပေါက်လာစေရေးအတွက် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များ၏ အားထုတ်မှုများကို ပံ့ပိုးကူညီရန်၊
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပိုင်နက်နယ်မြေများ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်း၊ သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ ထိန်းသိမ်းမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရိုးရာဓလေ့စည်းကမ်းများ၊ ဥပဒေများကို လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ခိုင်မာအားကောင်းလာစေခြင်း စသည်လုပ်ငန်းများကို ကူညီပံ့ပိုးရန်၊

မြန်မာနိုင်ငံဧရိယာ၏ ၄၀ရာခိုင်နှုန်းကျော်မှာ သစ်တောများဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံ၏ သစ်တော ပြုန်းတီးမှုနှုန်းမှာ ၁.၇ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် မြင့်မားလျက်ပင်ဖြစ်သည်။^၁ ၁၉၉၀ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု၏ ၁၈ရာခိုင်နှုန်းဆုံးရှုံးခဲ့သည်ဟု ကုလသမဂ္ဂသစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် သစ်တောအတန်းအစား ကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုလျော့ချခြင်းအစီအစဉ် (UN REDD)မှ ခန့်မှန်းထားပါသည်။^၂ ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့ FAO၏ ကိန်းဂဏန်းများအရ ၂၀၁၀ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅ခုနှစ်အတွင်း သစ်တောဟက်တာပေါင်း ၂၇၃၀၀၀၀ (၁၀၅၇၉၈၀၇ရန်းမိုင်ခန့်)ဆုံးရှုံးခဲ့သည်^၃ ဟုတွက်ချက်ထားပြီး ကမ္ဘာ့တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (WWF)က သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု၏ ၂၀ရာခိုင်နှုန်းအထိကျဆင်းခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။^၄ သစ်တောပြုန်းတီးမှု ကိုဖြစ်စေသော အဓိကအကြောင်းအရင်းများမှာ ထင်းလောင်စာများစုဆောင်းခြင်း၊ မီးသွေးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ စီးပွား ဖြစ်သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် စက်မှုကုန်းကြမ်းစိုက်ခင်းများအတွက် မြေအသုံးချမှု ပြောင်းလဲခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပိုမိုဝင်ရောက်လာသည်နှင့်အညီ သစ်တောများအပေါ် သက်ရောက်သော ဖိအားများမှာ လည်း များပြားလာနိုင်ပါသည်။^၅

သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုရှိသည့်တောင်ပေါ်ဒေသများတွင်နေထိုင်ကြသော ကျေးလက်နေဒေသခံပြည်သူများ အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည်မိမိတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအတွက် သစ်တောသယံဇာတများအပေါ် များစွာမှီခိုနေလျက်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိတည်ဆဲဥပဒေများသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသား များ၏ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုလက္ခဏာများ ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးပါသော မြေယာ၊ သစ်တောနှင့် အခြား သယံဇာတများအပေါ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ အခွင့် အရေးများကို အပြည့်အဝအသိအမှတ်ပြု ပြီး ကာကွယ်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိပေ။

၁၉၉၅ခုနှစ်တွင် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ရှိ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော လုပ်ငန်းညွှန်ကြားချက်(CFD)ကို ရေးဆွဲပြဌာန်းခဲ့သည်။ ထိုညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ အစိုးရသည် အနည်းဆုံးအနေဖြင့် ကျေးရွာနီးစပ်သစ်တောများအပေါ် ထိန်းချုပ်ခွင့်နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်အား ဒေသခံပြည်သူ များကို ပေးအပ်ထားပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် ဒေသခံပြည်သူများကို သစ်တောများပြန်လည်စိုက်ပျိုးရန်နှင့် ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ရန် အားပေးတိုက်တွန်းပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာတိုးမြှင့်လာရေးကို အထောက် အကူပြုရန်နှင့် အခြားတစ်ဖက်တွင် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် အနီးဝန်းကျင်ရှိလူထုတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ပြည့်မီနိုင်ရန် သစ်တောသယံဇာတများအပေါ် လုံလောက်သောသုံးစွဲခွင့်များ ရရှိသောချာစေရန်အတွက် ရည်ရွယ် ပါသည်။

၂၀၁၁နှင့် ၂၀၁၆ခုနှစ်တို့တွင် ထုတ်ပြန်သည့် အစီရင်ခံစာများ^၆တွင် မူဝါဒအသစ်မှ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် သစ် တောများက ရရှိသောအကျိုးအမြတ်ပမာဏကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားပါသည်။ တွေ့ရှိချက်များမှာ အကောင်းအဆိုး ခွန်တွဲနေပြီး အကျိုးအမြတ်ရရှိစေသော်လည်း အတန်အသင့်သော ချို့ယွင်းချက်တို့ရှိဆဲဖြစ်ကာ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ် တောတည်ထောင်ခွင့်ရရှိထားသည့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း နှင့်သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခြင်းတို့တွင် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ကျန်ရှိဆဲပင်ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက်မူ ၎င်းတို့၏ မြေယာနှင့် သစ်တောများ အပေါ် ရိုးရာဓလေ့အရ အသုံးပြုခွင့်ကိုအသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များလုံခြုံခိုင်မာစေခြင်းနှင့် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများ၏ လာရောက်သိမ်းယူမှုတို့မှ ကာကွယ်ပေးခြင်း - စတိုသည်မှာ အဓိကအနေဖြင့် အရေးပါကြ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျင့်သုံးဆဲ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ မြေယာအားလုံးကို နိုင်ငံတော်မှ ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု

ဖော်ပြထားသောကြောင့် လယ်သမားများသည် မိမိတို့ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသော လယ်ယာမြေများ ကိုပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိပေ။ မြေယာဥပဒေကိုပြဌာန်းခဲ့သော ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစတင်၍ လယ်သမားများသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို လျှောက်ထားရယူကြရသည်။ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်ပြု လက်မှတ်(ပုံစံ ၇)ကို လျှောက်ထားရယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။ တိကျစွာဖော်ပြရသော် လယ်သမားများသည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေမှ သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသော မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများအပေါ်တွင် နှစ်၃၀လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို လျှောက်ထားရယူနိုင်ပါသည်။^၃ လက်ရှိအခြေအနေတွင် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသား၊ ဒေသခံပြည်သူတို့၏ သစ်တောမြေများအပေါ် ဘုံပိုင်ခွင့်များကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုလျက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို ရရှိနိုင်သော တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်းဖြစ်လေသည်။

ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်မေးခွန်းများမှာ - ထိုတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်သည် မည်မျှထိရောက်မှုရှိသနည်း။ ၎င်းသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ မြေနှင့် သစ်တောများကို ကျူးကျော်သိမ်းယူခြင်းများမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ပါသလား။ ထိုမေးခွန်းများသည် လက်ရှိ မြေယာနှင့် သစ်တောကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ရိုးရာဓလေ့မြေယာနှင့် သယံဇာတပိုင်ဆိုင်ခွင့်များအပေါ် တရားဝင်အသိအမှတ် ပြုပေးရေးအတွက် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ မူဝါဒတိုက်တွန်းနှိုးဆော်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် ယခုစာတမ်းတွင် ရည်ရွယ်ချက်နှစ်ခုပါဝင်ပြီး တစ်ခုမှာ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်များသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အသက်မွေးမှုလုံခြုံခိုင်မာစေရေးနှင့် ဒေသခံပြည်သူလူထုတို့၏ သစ်တောထိန်းသိမ်းမှုများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့်အတိုင်းအတာကို လေ့လာဆန်းစစ်နိုင်ရန်ဖြစ်ပြီး၊ နောက် ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုမှာ ၎င်းလက်မှတ်များသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မှု ရှိမရှိကို လေ့လာသုံးသပ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းတွင် မကွေးတိုင်းဒေသရှိ ရခိုင်ရိုးမအရှေ့ဘက်ခြမ်းတွင်မှီတင်းနေထိုင်သော အရှိုချင်းဌာနေတိုင်းရင်းသားကျေးရွာများဖြစ်သည့် မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ဒေသများတွင် ကြုံတွေ့နေရသော အခြေအနေများကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားပါသည်။ မြေလတ်ကျေးရွာသည် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ကို လွန်ခဲ့သောဆယ်နှစ်ခန့်က ရရှိခဲ့ပါသည်။ ဆားပေါက်ကျေးရွာသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ရရှိထားခြင်းမရှိသော်လည်း လျှောက်ထားရန်ဆုံးဖြတ်ထားပြီး တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြေလတ်ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခြင်းမပြုဘဲ မြေအသုံးချမှုစနစ်များကို ပြောင်းလဲရန်အတွက် အစိုးရ၏ဖိအားပေးခြင်းကို ခံခဲ့ပါသည်။ ဆားပေါက်ကျေးရွာသည် ရိုးရာဓလေ့မြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော်လည်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာစိန်ခေါ်ချက်များစွာကို ရင်ဆိုင်ရလျက်ရှိပါသည်။

ထိုကျေးရွာနှစ်ရွာသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအားလုံးရင်ဆိုင်နေရသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံခိုင်မာစေခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ရင်ဆိုင်လျက်ရှိပါသည်။ ယခုစာတမ်းသည် ထိုစိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်နှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ၎င်းတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီပေးသော အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကြိုးပမ်းမှုများကို အထောက်အကူ ပြုနိုင်ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။

သုတေသနဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများ

ယခုစာတမ်းအား ကျေးရွာနှစ်ခုတွင် ပွိုင့်မှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာသုတေသနကို အခြေခံကာ ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသုတေသနမှ တွေ့ရှိချက်ရလဒ်များကို အစီရင်ခံစာ ၂စောင် ရေးသားထုတ်ဝေထားပါသည်။^၁

ဤစာတမ်းအတွက် သုတေသနကို ၂၀၁၇အောက်တိုဘာနှင့် နိုဝင်ဘာလတို့တွင် နှစ်ကြိမ်ခွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ပွိုင့်ဝန်ထမ်းများအတွက် လူထုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်သုတေသနလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သင်တန်းပို့ချခဲ့ပြီးနောက် ၅ယောက်စီပါသောအဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့သည် ကျေးရွာနှစ်ရွာ၌ ဥရက်မျှ သွားရောက်နေထိုင်၍ အရည်အသွေးနှင့် အရေအတွက်အခြေပြုသုတေသနနည်းလမ်းများကို အသုံးပြု၍ ကိန်းကဏန်းအချက်အလက်များကို စုဆောင်းရယူခဲ့ပါသည်။

မြေလတ်ကျေးရွာတွင်ဆောင်ရွက်သည့် သုတေသနအဖွဲ့ကို ဒေါက်တာခရစ်တီယန်အာနီ (သင်တန်းဆရာ) နှင့် လှခွဲ(အစီအစဉ်အရာရှိ) ပွိုင့်တို့မှ ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အဖွဲ့ဝင်များမှာ နူးရာ၊ ရှန်အောင်ကျော်၊ ဆလင်းဟန်ညွန့်နှင့် ထူးဝင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ဆောင်ရွက်သည့်သုတေသနအဖွဲ့ကို လိန်းဟုန်း(သုတေသနအရာရှိ)ပွိုင့်မှ ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ခဲ့ပြီး အဖွဲ့ဝင်များတွင် ပြည့်ဖြိုးမောင်၊ ဆလင်းဝင်းအောင်၊ ဆလင်းထိတ်တန်း၊ ဦးခွန်အောင်သိန်းနိုင်၊ ဆလင်းမြတ်ကြာနှင့် လွင်မာအေးတို့ပါဝင်ခဲ့သည်။

လက်တွေ့ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်မှုမှရရှိသော အချက်အလက်များအပေါ် ကနဦးအကဲဖြတ်သုံးသပ်မှုများပြုလုပ်ပြီးနောက် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုဒုတိယပိုင်းကို လိန်းဟုန်းနှင့် ခရစ်တီယန်အာနီတို့မှ ဖြေကြား ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

လူထုပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိသော နည်းလမ်းများနှင့် လူမှုရေးသုတေသနနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ အချက်အလက်အများစုကို အရည်အသွေးအခြေပြု သုတေသနနည်းလမ်းကိုအသုံးပြု၍ ကောက်ယူခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ထဲတွင် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သောနည်းလမ်းများ (ဒေသခံအစုအဖွဲ့များဖြင့် မြေပုံရေးဆွဲခြင်း၊ အချိန်ဇယားစဉ်များရေးဆွဲခြင်းကဲ့သို့)ဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့် (Focus group discussion) အုပ်စုဖွဲ့မေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်း၊ (group interviews) အုပ်စုလိုက်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ (key informant interview) အရေးပါသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကိုမေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်း၊ transect နည်းလမ်းဖြင့် ကွင်းဆင်း၍လေ့လာခြင်း၊ တစ်ဦးချင်း သို့ အုပ်စုငယ်လိုက် ဆွေစဉ်မျိုးဆက်ပြဇယားဆွဲခြင်းနှင့် ဂူးဂဲလ်မှရရှိသော ပြုလုပ်တုဓာတ်ပုံများဖြင့် မြေပုံထုတ်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။

အရေအတွက်အခြေပြု ကိန်းကဏန်းအချက်အလက်များကို မြေလတ်ကျေးရွာရှိအိမ်ထောင်စုစုပေါင်း ၂၃စုနှင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာရှိ အိမ်ထောင်စု ၅၁စုမှ ၄၈စုကိုလွှမ်းခြုံသော အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းကို ကောက်ယူခြင်းဖြင့် ရရှိခဲ့ပါသည်။ ရရှိသောကိန်းကဏန်းအချက်အလက်များကို မိုက်ခရိုလ်ဆော့ MS Accessနှင့် MS Excel ဆော့ဝဲလ်များကိုအသုံးပြု၍ သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်ခဲ့သည်။

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို သုတေသီများဖြစ်သော လိန်းဟုန်းနှင့် ခရစ္စယန်အာနီတို့က ဆွေးနွေးသဘောတူညီကြပြီး အစီရင်ခံစာကို ခရစ္စယန်အာနီက ရေးသားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်းရင်း သားများ၏ သစ်တောများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ



မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် နိုင်ငံ၌ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများတည်ရှိနေထိုင်မှုကို အသိအမှတ်မပြုပါ။ မြန်မာလူမျိုးအားလုံးသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများဖြစ်သည် သို့မဟုတ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှာ မရှိပါဟု သတ်မှတ်ပြောဆိုကြသည်။^၉ သို့သော်လည်း စကားရပ်ကို REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံ မူကြမ်းကဲ့သို့သော အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ထုတ်ဝေသည့် အစိုးရ၏မူဝါဒစာတမ်းများတွင် သုံးစွဲဖော်ပြကြပြီး “ဌာနေတိုင်းရင်းသား”အစား “တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများ”အဖြစ် ရေးသားကြသည်။

၁၉၈၂ခုနှစ် နိုင်ငံသားဥပဒေတွင် (ပထမမြိတ်သျှကျူးကျော်စစ်မတိုင်မီ) ၁၈၂၃ခုနှစ်မတိုင်မီ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်မြေဒေသအသီးသီးတွင် မှီတင်းနေထိုင်လျက်ရှိသော လူမျိုးစုများ (သို့) မျိုးနွယ်စုများကို တိုင်းရင်းသားများဟုဖော်ပြထားပြီး ၎င်းသည် မူရင်းလူမျိုးများ(သို့)ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို ရည်ညွှန်းထားပါသည်။^{၁၀} ထိုသူများသာလျှင် နိုင်ငံသားလက်မှတ်ကို လျှောက်ထားရယူနိုင်သည်။ တိုင်းရင်းသားမဟုတ်သော အိန္ဒိယလူမျိုး၊ တရုတ်မျိုးနွယ်(သို့) ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများမှာမူ ဧည့်နိုင်ငံသားလက်မှတ်(သို့) နိုင်ငံသားပြုခွင့်လက်မှတ်ကိုသာ ရယူနိုင်သည်။^{၁၁}

နိုင်ငံတော်ရှိ လူမျိုးစုအားလုံးကို တိုင်းရင်းသားများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသောကြောင့် မကြာသေးမီ ပြဌာန်းထားသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေသည် လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအရ လွှမ်းမိုးထားသည့် ဗမာလူမျိုးများနှင့်လည်း သက်ဆိုင်လေသည်။ မြန်မာအစိုးရသည် “ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ”အပေါ် အဓိပ္ပါယ်ကောက်နားလည်သဘောပေါက်ထားသည်မှာ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀ခန့် တွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်ကိုက်ညီမှုမရှိသည့်အပြင် အထူးကိုယ်စားလှယ်ဟိုဆေးမာတီနက်ဇ်ကိုဘို(Jose Martinez Cobo)က ဌာနေတိုင်းရင်းသားအဖြစ်သတ်မှတ်ရာတွင် အဓိကအညွှန်းများအနက် တစ်ခုဖြစ်သည့် “လွှမ်းမိုးမှုမရှိခြင်း”နှင့်လည်း လျော်ညီခြင်းမရှိပေ။ “ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ”ဆိုသည်မှာ လွှမ်းမိုးမှုမရှိသော လူအုပ်စုကိုဆိုလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိအရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရတရားဝင်အသုံးပြုသည့် “တိုင်းရင်းသား”ဟူသောစကားရပ်နှင့် ကွဲပြားစေရန် “ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ”ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလေသည်။ ပွိုင့်နှင့် အခြားသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားနှင့်ဆိုင်သည့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားအရေးကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး “မူရင်းနေထိုင်သူ/ မူလနေထိုင်သူ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ဌာနေကို အလေးထား၍ အသုံးပြုကြသည်။^{၁၂}

ဌာနေတိုင်းရင်းသားအရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ကြသော အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ထိုစကားရပ်သုံးစွဲမှုကို သဘောတူထားကြပြီး မည်သည့်အုပ်စုကို ဌာနေတိုင်းရင်းသားအမျိုးအစားတွင် ထည့်သွင်း၍ ခေါ်ဝေါ်မည်ဟူသော သဘောတူညီချက်များမရှိသေးသော်လည်း ၎င်းစကားရပ်သည် လူများစုဖြစ်သော ဗမာလူမျိုးများကို ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်သည်ကို ပြတ်ပြတ်သားသား နားလည်သဘောပေါက်လက်ခံထားကြသည်။ ကမ္ဘာ

တစ်ဝှမ်းရှိ ငှာနေတိုင်းရင်းသားအရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကြားတွင် တွင်ကျယ်စွာ သဘောတူလက်ခံထားသည့် ငှာနေတိုင်းရင်းသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းအခြေခံမှုများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရှိခြင်းဆိုသောအချက်နှင့်အညီ အချို့အုပ်စုများသည် ငှာနေတိုင်းရင်းသားအုပ်စုထဲတွင် ပါဝင်လိုကြခြင်းမရှိပေ။^{၁၇}

ငှာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့်သစ်တောများ

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ ကျေးလက်နေလူဦးရေ သန်း၁၆၀၀ခန့်သည် သစ်တောများအပေါ် အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိမှီခိုနေကြပြီး သစ်တောများအပေါ် အပြည့်အဝမှီခိုနေကြသည့် လူဦးရေသန်း၅၀၀ထဲတွင် သန်း၂၀၀ ခန့်မှာ ငှာနေတိုင်းရင်းသားများဖြစ်ကြသည်ဟု ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားပါသည်။^{၁၈} မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း တူညီသောပမာဏအချိုးအစားကို တွေ့ရှိရသည်။ အချိုးအစားအများစုဖြစ်သော သစ်တောမှီခိုသည့်သူများ၏ ၄၀မှ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် ငှာနေတိုင်းရင်းသားများဖြစ်ကြသည်။^{၁၉}

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငှာနေတိုင်းရင်းသားအများစုသည် ပဲခူးရိုးမအလယ်ပိုင်းအပါအဝင် နိုင်ငံ၏အနောက်၊ မြောက်၊ အရှေ့နှင့် အရှေ့တောင်ဘက် နယ်စပ်ဒေသများရှိ သစ်တောများ ပေါက်ရောက်နေသော တောင်ပေါ် ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည်။ အများစုသည် ကာလတိုတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် နှစ်ရှည်အနားပေးခြင်းတို့ကို တစ်လှည့်စီပြုလုပ်၍ ပလပ်တော သို့မဟုတ် တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းမရှိသော သစ်တောမြေများ၏ ကာလအပိုင်း အခြားအလိုက် မြေဆီလွှာပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းမှုကို အားပေးသော သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးရေး ပုံစံတစ်ခုဖြစ်သည့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို မိရိုးဖလာအစဉ်အဆက်အရ လုပ်ကိုင်စားသောက်လာခဲ့သည်။ မကြာသေးမှီနှစ်များမှစတင်ကာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အခြားသောဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးသည့်ပုံစံများ၊ အမြဲတမ်းစပါးစိုက်ပျိုးသည့်ပုံစံနှင့်ပေါင်းစပ်ကာ တိုးမြှင့်လုပ်ကိုင်လာသည်။ မည်သို့သောစိုက်ပျိုးရေးနည်း၊ သီးနှံသစ်တောရောနှောစနစ်ကို အသုံးပြုစေကာမူ ငှာနေတိုင်းရင်းသားများသည် မိမိတို့၏ ရပ်တည်ရေးလိုအပ်ချက်နှင့် ဝင်ငွေလိုအပ်ချက်များ ပြည့်မှီစေရေးအတွက် သစ်တောသယံဇာတများအပေါ် တိုက်ရိုက်မှီခိုနေကြပါသည်။ ၎င်းသယံဇာတများထဲတွင် ထင်းလောင်စာ၊ အိမ်ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် သစ်၊ ဝါးများ၊ လက်မှုထည်များ(ခြင်းတောင်း၊ ပန်းပုထည်)အတွက် ကုန်ကြမ်းများ၊ သစ်ပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်များမှရရှိသော အစားအစာများ (အမဲလိုက်ခြင်းနှင့် ငါးမြှားခြင်း)၊ ဆေးဘက်ဝင်အပင်များနှင့် ရောင်းချနိုင်သောသစ်ခွက်သို့ အလှပန်းပင်များတို့ပါဝင်ပါသည်။

သစ်တောအနီး သို့မဟုတ် သစ်တောများထဲတွင်နေထိုင်ကြသော ဒေသခံပြည်သူများသည် မိမိတို့တစ်နိုင် တစ်ပိုင်စားဝတ်နေရေးအတွက် သစ်တောသယံဇာတများအပေါ် လွန်စွာမှီခိုကြရပြီး၊ နွမ်းပါးသောအိမ်ထောင်စုများအတွက်မူ သစ်တောများမှရရှိသောဝင်ငွေများသည် အရေးပါလှသည်။ ပဲခူးအရှေ့နှင့် အနောက်ဘက်ရှိ ကျေးရွာ၁၀ ရွာကို သုတေသနပြုလေ့လာရာတွင် ဒေသခံတို့၏ စုစုပေါင်းအိမ်ထောင်စုဝင်ငွေ၏ ပျမ်းမျှ ၂၅. ၃၃ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများမှ ရရှိသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။^{၂၀} မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းရှိ ဒေသများတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် သုတေသနလေ့လာမှုတစ်ခုတွင်လည်း ဒေသခံများသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် အခြားသစ်တောအခြေခံမဟုတ်သောလုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေရရှိမှုနည်းလေလေ သစ်တောသယံဇာတများအပေါ် မှီခိုလေလေဖြစ်ကြောင်း ထောက်ခံထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အဆိုပါဒေသများတွင် စုစုပေါင်းဝင်ငွေ၏ ၃၉ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို သစ်တောအခြေခံသည့်လုပ်ငန်းများမှ ရရှိကြပါသည်။^{၂၁} ထိုဒေသနှစ်ခုစလုံးသည် တောင်ခြေတွင်တည်ရှိပြီး ဝေးလံခေါင်ဖျားသောတောင်တန်းဒေသများ မဟုတ်ကြပါ။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံရှိ ငှာနေတိုင်းရင်းသားများသည် သစ်အခြေခံမဟုတ်သည့် အခြားဝင်ငွေရ အလုပ်အကိုင်အခွင့်လမ်းရှားပါးပြီး သွားလာရခက်ခဲသော ဒေသများတွင်နေထိုင်ကြပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့(FAO)၏ လေ့လာချက်တစ်ခုတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ရောင်းချကြသော စိုက်ပျိုးသီးနှံပမာဏအချိုးအစားမှာ သိသိသာသာကွဲပြားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကျေးရွာဒေသအားလုံးကို လေ့လာရာတွင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် စိုက်ပျိုးသီးနှံ၏ ၃၆ရာခိုင်နှုန်းကိုရောင်းချပြီး ချင်းပြည်နယ်ရှိ ဒေသခံများသည် စိုက်ပျိုးသီးနှံများကို တစ်နိုင်တစ်ပိုင်သာ စိုက်ပျိုးကြပြီး ဈေးကွက်သို့တင်ပို့ရောင်းချခြင်းမရှိပေ။^{၁၈} ထို့ကြောင့် သစ်တောများသည် အဆိုပါဒေသခံများအတွက် အဓိကဝင်ငွေအရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်လေသည်။

ထို့ပြင် ၎င်းဒေသတွင် ကုန်ပစ္စည်းနှင့် အစားအစာများကို ထုတ်လုပ်ရောင်းချနိုင်သော ဈေးကွက်မရှိသော ကြောင့် ဒေသခံများ၏ အခြေခံစားဝတ်နေရေးလိုအပ်ချက်များ ပြည့်မီနိုင်ရေးအတွက် သစ်တောများအပေါ် မှီခိုမှု မှုသည် ပိုမိုမြင့်မားလာနိုင်ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်သည့် ကျေးရွာဒေသဝဏ္ဏအနက် ၇ခုသည် တောတွင်းရှိ သားရဲတိရစ္ဆာန်များကို အမဲလိုက်ပြီး ရရှိသည့်သားကောင်အများစုကို ဟင်းစားအဖြစ်အသုံးပြု၍ အနည်းငယ်(၇ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင်)ကိုသာ ရောင်းချကြလေသည်။^{၁၉}

ရိုးရာဓလေ့သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသောစိန်ခေါ်မှုများ

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ သစ်တောများအပေါ် မှီခိုနေသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ကျေးလက်နေ ဒေသခံ ပြည်သူများသည် သစ်တောများကို စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရိုးရာဓလေ့ စည်းမျဉ်းဥပဒေများ နှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ထုတ်ပြန်ဖွဲ့စည်းလာခဲ့ကြသည်။ သစ်တောများကို ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ သို့မဟုတ် မျိုးနွယ်စုများကဲ့သို့သော ပိုမိုကြီးမားသည့် လူမျိုးအုပ်စုများ၏ ဘုံပိုင်ပစ္စည်း (common-property)များအဖြစ်ရံဖန်ရံခါတွင် သတ်မှတ်ဖော်ပြကြသည်။ ထိုသို့သော ဘုံပိုင်ပစ္စည်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မိရိုးဖလာစနစ်များ၏ ထိရောက်အသုံးဝင်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြထားသော စာအုပ်စာတမ်းများစွာရှိပေသည်။^{၂၀} သို့သော်လည်း ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ပြင်ပမှဖိအားများစွာ သက်ရောက်လာခြင်းကြောင့် စိန်ခေါ်မှုများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေရခြင်းအပြင် ၎င်းတို့မှီခိုအားထားနေရသော မြေယာများနှင့် သယံဇာတများအပေါ် ရိုးရာဓလေ့ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုကာကွယ်ပေးခြင်းမရှိသောကြောင့် အခက်အခဲများစွာနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။ (Ewers)အီဝါက ရိုးရာဓလေ့ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော စိန်ခေါ်မှုများကို ကောင်းစွာရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။^{၂၁}

ဝေးလံသောဒေသများတွင် နေထိုင်သည့် ဒေသခံများသည် မိမိတို့၏ သယံဇာတများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဗဟုသုတများစွာရှိပြီး ရိုးရာဓလေ့မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်တို့ကို ကျင့်သုံးကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုအရ နိုင်ငံထဲတွင်အနှမ်းပါးဆုံးအုပ်စုများဖြစ်သော်လည်း စားဝတ်နေရေးအဆင်ပြေမှုနှင့် အစာရေစာရှာဖွေရရှိခြင်းအားဖြင့် ပြည့်ဝဖွံ့ဖြိုးခြင်းရှိကြသည်။ ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုများစွာမရှိသော်လည်း ထိုအရပ်ဒေသရှိပြည်သူလူထုတို့သည် အစိုးရ၊ ဈေးကွက်နှင့် အခြားပြင်ပရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက လာရောက်နှောင့်ယှက်ခြင်းမရှိလျှင် မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းများကို နှစ်ပေါင်းများစွာ စဉ်ဆက်မပြတ်ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လုံခြုံခိုင်မာရေးကို မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို လျော့ချနိုင်ပြီး အသက်မွေးမှုလုံခြုံခိုင်မာရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေကာ ပြင်ပအုပ်စုများ၏ မြေယာသိမ်းယူမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်စေသည့် မြေယာမဲ့ဖြစ်မှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းဒေသခံပြည်သူများသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအတွက် သဘာဝသယံဇာတများအပေါ် လွန်စွာမှီခိုရပြီး အဖိုးတန်သစ်ပင်များ သို့မဟုတ် သတ္တု တွင်းထွက်များရရှိနိုင်သော ဝေးလံသည့်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာဓလေ့အရပိုင်ဆိုင်သည့် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များသည် ပြင်ပစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များကို မျက်စိကျစေနိုင်သောကြောင့် ၎င်းတို့အတွက် အန္တရာယ်များနှင့် ကြုံတွေ့စေနိုင်ပါသည်။

အစိုးရက သစ်တောများ၏ မူလပိုင်ရှင်အဖြစ်ပြောဆိုကာ သစ်တောများကို စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ထိန်းချုပ်မှုအား သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အခြားသောအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများထံတွင်သာ အပ်နှင်းထားသည့်အခါ ဒေသခံပြည်သူ များ၏ ရိုးရာလေ့သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရေးသည် ကြီးမားသော ဖိအားတစ်ရပ်အောက်တွင် ကျရောက်လျက်ရှိပါသည်။ သစ်တောဧရိယာများအပေါ် အစိုးရမှထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့် ရရှိလာသောရလဒ်များမှာ သစ် အလွန်အကျွံခတ်လှဲခံခြင်း၊ သစ်တောမြေများကို အခြားမြေအသုံးချမှုအဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်း၊ နိုင်ငံ၏ ပေါကြွယ်ဝ သော သစ်တောများအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းနှင့် ပြုန်းတီးခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရ၏သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း

ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက်တွင် မြေအားလုံးကို သစ်တောဦးစီးဌာန၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် ထားရှိခဲ့ကြ သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် မြန်မာအစိုးရသည် ထိုမူဝါဒကိုပင် ဆက်လက်ကျင့်သုံးခဲ့ကာ သစ်တောမြေနှင့် အခြားမြေအားလုံးကို နိုင်ငံပိုင်မြေသတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်သည် ဗြိတိသျှအစိုးရက ဥရော ပတွင် ဖော်ထုတ်ကျင့်သုံးခဲ့သည့် စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစနစ်ကို ဗြိတိသျှအစိုးရသည် မိမိတို့၏ ကိုလိုနီနိုင်ငံများ၌ ၁၉ရာစုမှစတင်၍ မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးစေခဲ့ပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့အုပ်စိုးသည့် အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျယ်ဝန်း လှသော သစ်တောဧရိယာများကို အစိုးရပိုင်မြေများအဖြစ် သတ်မှတ်ကြေငြာ၍ သစ်တောဦးစီးဌာန၏ စီမံခန့်ခွဲမှု အောက်တွင် ထားရှိခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်တွင် ၎င်းမူဝါဒအတိုင်း ဆက်လက်ကျင့် သုံးကာ သစ်တောမြေများနှင့် အခြားသောမြေယာများကို အစိုးရပိုင်မြေများအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြပါသည်။

အခြားသောနိုင်ငံများကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကိုလိုနီကာလလွန်သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုသည် စီးပွားဖြစ် သစ် ထုတ်လုပ်ခြင်းကို အားစိုက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောသယံဇာတများ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူသုံးစွဲရေးတို့ကို လျစ်လျူရှုခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တောအတန်းအစား အလွန်အမင်းကျဆင်းခြင်းနှင့် များပြားလှသောသစ်တောမြေများကို စိုက်ပျိုးမြေများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။

သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းမှုနှုန်းတို့သည် မကြာသေးမီနှစ်များတွင် သိသာ စွာ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၅ခုနှစ်တွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု ၆၅.၈ရာခိုင်နှုန်း^{၂၂}ရှိခဲ့ရာမှ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ၅၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာကျန်ရှိပြီး ၂၀၁၀ခုနှစ်၌ ၄၇ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျဆင်းသွားခဲ့ပြီး ၂၀၁၅သစ်တောသယံဇာတ လေ့ လာဆန်းစစ်ချက်အရ စုစုပေါင်းကုန်မြေဧရိယာ၏ ၄၃ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုရှိတော့လေသည်။ ထိုရာခိုင်နှုန်းထဲမှ ကုန်မြေဧရိယာ၏ ၂၁.၅ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် အတန်းအစားကျဆင်းမှုမရှိသော တော၊ ရွက်အုပ် ပိတ်တောဖြစ်သည်။^{၂၃}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်၃၀ သစ်တောကဏ္ဍပင်မစီမံကိန်း(၂၀၀၁-၃၀)တွင် ၂၀၃၀ခုနှစ်၌ နိုင်ငံကုန်းမြေ ဧရိ ယာ၏ ၃၀ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို အမြဲတမ်းသစ်တောမြေအဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး ၁၀ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများအဖြစ် ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ပြီးစီးရန် ရည်မှန်းထားသည်။ ထိုရည်မှန်းချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံမှ မှန်လုံအိမ် ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုလျှော့ချမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရေးတို့ကို တိုးမြှင့်ဆောင် ရွက်မည့်နည်းလမ်းများကို ဖော်ပြထားသော ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်ချ မှတ်ရေး ကွန်ဗင်ရှင်းထံသို့တင်သွင်းထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့်သတ်မှတ်ထားသော အားထုတ်မှု များ(INDC)^{၂၄}ထဲတွင်လည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၇ခုနှစ်မတ်လတွင် အစိုးရသည် သစ်တောများ သိသာစွာ ပြုန်းတီးလာမှုကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခုအဖြစ် ယာယီသစ်ထုတ်လုပ်မှုရပ်ဆိုင်းခြင်းကို ထုတ်ပြန် ခဲ့သည်။

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း

နိုင်ငံတကာရှိအစိုးရများကဲ့သို့ပင် မြန်မာအစိုးရသည်လည်း ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းကို သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းမှုကို လျော့နည်းအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည်။ ဒေသခံပြည်သူများထံသို့ သစ်တောများအပေါ် ထိန်းချုပ်ခွင့်များပေးအပ်ခြင်းဖြင့် သယံဇာတများ စဉ်ဆက်မပြတ်စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရေးနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေးဆိုင်ရာရည်မှန်းချက်များကို ပြီးမြောက်နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားခဲ့ကြသည်။^{၂၅}

၁၉၇၈ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့(FAO)မှ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းကို “သစ်တောလုပ်ငန်းတွင် ဒေသခံပြည်သူများ တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်သော အခြေအနေတစ်ရပ်” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။^{၂၆} အလားတူပင် နိုင်ငံအသီးသီးတို့တွင် တူညီသော အစီအစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် လူမှုသစ်တောလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် ပြည်သူပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိသော သစ်တောလုပ်ငန်းစသည်ဖြင့် ဝေါဟာရများကိုအသုံးပြုကာ ဖော်ပြကြသည်။ ထိုဝေါဟာရများသည် အဓိပ္ပါယ်အသီးသီးရှိကြပြီး အားလုံးသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကိုသာလျှင် ဖော်ညွှန်းပြောဆိုခြင်းမဟုတ်ဘဲ အခြားဆက်စပ်ပတ်သက်သူအားလုံး၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကိုပါ သတ်မှတ်ပြောဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် (FAO သည် ဒေသခံပြည်သူ့အခြေပြုသစ်တောလုပ်ငန်း^{၂၇} ဟူသောဝေါဟာရကိုဖွင့်ဆိုရာတွင် လူထုနှင့် သစ်တောများ ဗဟိုဌာန (RECOFTC) က ရည်ညွှန်းဖွင့်ဆိုသော “သစ်တောသယံဇာတများကို စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးတို့တွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏အခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်ရည်ရွယ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ မူဝါဒများ၊ သိပ္ပံပညာရပ်များ၊ အစီအစဉ်များနှင့် အကြောင်းအရာ ရှုထောင့်အားလုံးဖြစ်သည်”^{၂၈} ဟူသော အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်ကို အသုံးပြုလေသည်။ သို့သော်လည်း ဤအစီရင်ခံစာတွင်မူ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဟူသော ဝေါဟာရကိုသာ အသုံးပြုသွားမည်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းသည်မြန်မာအစိုးရက အသုံးပြုလျက်ရှိသော ဝေါဟာရဖြစ်ကာ ယခုစာတမ်းတွင် အစိုးရ၏ အစီအစဉ်ကိုသာ ရည်ညွှန်းပြောဆိုမည် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိနိုင်ငံအသီးသီးတွင် အောင်မြင်စွာ ကျင့်သုံး လုပ်ကိုင်ခဲ့ရသည်မှာ ဆယ်စုနှစ် ၄ခုကျော်လာခဲ့ပြီးဖြစ်ပြီး^{၂၉} ၁၉၉၀အလယ်ပိုင်းနှစ်၌ မြန်မာအစိုးရသည် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းညွှန်ကြားချက်ကိုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်းသစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်သည် ဟူသောအယူအဆသည် ယင်းညွှန်ကြားချက် မထုတ်ပြန်စဉ်ကတည်းက တည်ရှိခဲ့သည်။ ခရိုင်သစ်တော အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံချက်များတွင် သစ်တောအနီးဝန်းကျင်တွင် နေထိုင်သော ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေးအတွက် ထင်း၊ မျော၊ သစ်နှင့် သစ်မဟုတ်သောသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ စသည်တို့ကို ထောက်ပံ့ရန်ရည်ရွယ်သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းထားသော ဒေသန္တရထောက်ပံ့ရေးအလုပ်တိုက်နယ်များဟူ၍ ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ယနေ့ကာလတွင်မူ သစ်တောအနီးရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများကို ကျူးကျော်သိမ်းယူခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိသောကြောင့် အဆိုပါ အလုပ်တိုက်နယ်များမရှိတော့ချေ။^{၃၀} ဒေသန္တရထောက်ပံ့ရေးအလုပ်တိုက်နယ်နှင့် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း၏ အဓိကခြားနားချက်မှာ “အလုပ်တိုက်နယ်ကို ဒေသခံပြည်သူတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြည့်မီစေရေးအတွက် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ စီမံအုပ်ချုပ်ပြီး ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းကိုမူ ဒေသခံများကိုယ်တိုင်စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း” ဖြစ်သည်။^{၃၁}

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လာသည်မှာ ဆယ်စုနှစ်ခု အနည်းငယ်မျှကျော်လွန်လာပြီးနောက် နိုင်ငံသစ်တော ဧရိယာဟက်တာပေါင်း ၁၁၀၈၅၄ခန့်ကို အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့သည်။^{၃၂} ၂၀၁၇ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဟက်တာပေါင်း ၁၆၅၀၀၀ ခန့်အထိ တိုးမြှင့်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပြီး^{၃၃} ၎င်းပမာဏသည် ၂၀၃၀ခုနှစ်တွင် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော ဧရိယာဟက်တာစုစုပေါင်း ၉၁၉၀၀၀ (ဧကသန်းပေါင်း ၂. ၂၇ သန်း) ရှိရမည်ဟု ချမှတ်ထားသော သစ်တောဦးစီးဌာန လျာထားချက်၏ ၁၈ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် ဖြစ်နေသေးသည်။^{၃၄}

ဒေသခံပြည်သူများနှင့် သစ်တောများအတွက် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း၏ အကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေမှုနှင့် အောင်မြင်မှုများကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားသောအစီရင်ခံစာနှစ်စောင်^{၅၅} ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထား ပြီး ဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့ (FAO)နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီး ဌာန (MoECaF)^၆ တို့မှ ထုတ်ဝေထားသည့် နောက်ဆုံးထွက်ရှိသောအစီရင်ခံစာတွင် ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာ အဖွဲ့(FAO)မှ ရေးသားပြုစုထားသော စံသတ်မှတ်ချက်နှင့်အညီ လေ့လာဆန်းစစ်မှုဆိုင်ရာမူဘောင်များကို အသုံး ပြု၍ မက်ခရိုအဆင့်ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာတွင် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့ အစည်းများ ပူးပေါင်းပါဝင်လာရေးအတွက် ဒေသခံပြည်သူအခြေပြု သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု၏ အဖွဲ့စည်းဆိုင်ရာ အားကောင်းလာစေရန် တည်ဆောက်ခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ (ရပိုင်ခွင့်အမျိုးအစားများနှင့် အားကောင်းမှု) သစ် တောများ၏ အရည်အသွေးများနှင့် ပမာဏများ၊ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့များနှင့် အသေးစားတစ်နိုင်တစ်ပိုင်အဖွဲ့ များ၏ လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်များ အစရှိသည်ဖြင့် အကြောင်းအရာရှုထောင့်ပေါင်းစုံမှ လေ့လာဆန်းစစ်ထားပါ သည်။ နောက်ဆက်တွဲဇယားတွင် စဉ်ဆက်မပြတ် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် အသက်မွေးမှုများ တိုးတက်ကောင်း မွန်လာခြင်းတို့အတွက် ဒေသခံပြည်သူလူထုအခြေပြု သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုအမျိုးမျိုး၏ ထိရောက်မှုများကို နှိုင်း ယှဉ်လေ့လာချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော သစ်တောအမျိုးအစား ၅မျိုး၏ စဉ်ဆက်မပြတ်သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများ တိုးတက် ကောင်းမွန်လာရေးတို့အတွက် ယေဘုယျထိရောက်မှုကို လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များတွင် ရိုးရာတော/မိရိုးဖလာတော နှင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွက် အဆင့် ၄ (အဆင့် ၅ ထဲမှ)၊ ကာကွယ်တော (Protection forest)၊ ထိန်းသိမ်း တော(Conservation forest)နှင့် ဘာသာရေးအရ ထိန်းတော(Religious forest)တို့အတွက် အဆင့် ၃ အသီး အသီး သတ်မှတ်ဖော်ပြထားပါသည်။^၇

အစီရင်ခံစာမူဘောင်သည် မူလအခြေအနေများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ကာ ရှုထောင့်ပေါင်းစုံမှ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များနှင့် လွန်ခဲ့သောနှစ်များ၏ တိုးတက်မှုများလေ့လာ ဆန်းစစ်ချက်များကို ရေးသားထားသော်လည်း ဒေသခံများကြုံတွေ့နေရသော အခက်အခဲများ၊ မအောင်မြင်ရသည့် အကြောင်းအရင်း သို့မဟုတ် အောင်မြင်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သည့် အချက်များစသည့် မြေပြင်၌ ရင်ဆိုင်နေရသော အခြေအနေအမျိုးမျိုးနှင့်ပတ်သက်သည့် အကဲဖြတ်ချက်တစ်စုံတစ်ရာကို ဖော်ပြခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

ထိုသို့ ၂၀၁၆အစီရင်ခံစာသည် အချက်အလက်များ ပြည့်စုံလင်ခြင်းမရှိသော်လည်း ၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေထားသည့်အစီရင်ခံစာ ၃၈သည် သတင်းအချက်အလက်များပိုမိုကြွယ်ဝစွာ ပါဝင်လေသည်။ ၎င်းအစီရင် ခံစာသည် တိုင်းဒေသကြီး ၂ခုနှင့် ပြည်နယ် ၂ခုရှိ (ကချင်၊ရှမ်း၊မန္တလေးနှင့် ဧရာဝတီ) အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော ၁၆ ခုကို ကွင်းဆင်းလေ့လာချက်များ အပေါ်အခြေခံထားပြီး ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့အရွယ်အစား၊ အစုအဖွဲ့တော ဧရိယာ (သို့) အသုံးပြုသူများ အဖွဲ့၏သက်တမ်း စသည်ဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လေ့လာထားပါသည်။^၈

ဤအစီရင်ခံစာတွင် သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့အစည်းများသည် ကောင်းစွာလည်ပတ်လုပ်ကိုင် လျက်ရှိ ပြီး^၉ ၎င်းအဖွဲ့များသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများအပေါ် ထိရောက်သောသစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ကာကွယ်မှု များကို အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော်လည်း သစ်တောထိန်းသိမ်း ရေးတွင် - ဒေသခံမဟုတ်သူများက သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို လာရောက်ထုတ်ယူခြင်းကဲ့သို့ စိန်ခေါ်မှုများ ကျန်ရှိဆဲဖြစ်ကာ ဒေသခံရွာသူရွာသားများသည် အငြင်းပွားဖွယ် ဆက်ဆံရေးကို မလိုချင်သော်လည်း သစ်တော ဝန်ထမ်းများက ၎င်းတို့ကို ကူညီပံ့ပိုးမှုအားနည်းနေသည်။^{၁၀}

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်ရလဒ်များကြောင့် သစ်တောသစ်ပင်များ ပြန်လည် မျိုးဆက်လာပြီး^{၁၁} သစ်တောအရည်အသွေးတိုးတက်ကောင်းမွန်လာကာ ဒေသခံများကို အကျိုးပြုသော ဂေဟဗေဒ ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအပါအဝင် သစ်၊ ထင်းနှင့် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအား လုံလောက် စွာ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်လျက်ရှိသည်။^{၁၂} ကျေးရွာအများစုတွင် အကျိုးအမြတ်များခွဲဝေရာတွင် မျှတမှုရှိသော်လည်း

ကျေးရွာတိုင်းတွင် မျှတမှုမရှိသေးချေ။^{၇၄} အချို့သော အသုံးပြုသူများအဖွဲ့သည် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသော်လည်း အချို့မှာ အတန်အသင့် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့များ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမှာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုများနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်လာသော ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ အငြင်းပွားမှုများသည် ကျေးရွာအများစုတွင်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိပြီး အချို့မှာ အကြီးစားပြဿနာများဖြစ်ကြပါသည်။ အငြင်းပွားမှုများ မကြာခဏဖြစ်စေသည့်အကြောင်းအရင်းမှာ သစ်ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း စည်းကမ်းများကို ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပြီး အချို့မှာ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခွင့်မရခြင်းကြောင့်ဟု ပြောဆိုကြပါသည်။^{၇၅}

အစီရင်ခံစာ၏ ယေဘုယျသုံးသပ်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့များ(FUGs)၏ ထက်ဝက်သည် လုပ်ငန်းများကို ကောင်းမွန်စွာဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး အများစုသည် အတန်အသင့်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကာ ၎င်းတို့ထဲမှတစ်ဖွဲ့သည် လုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိတော့ပေ။^{၇၆} သို့သော်လည်း အစီရင်ခံစာရေးသားသူက အစီရင်ခံစာသည် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသောဧရိယာများတွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုတိုးပွားလာမှုနှင့် ဒေသခံများအကြား အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေနိုင်မှုများစသည့် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတစ်ခုချင်းစီ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုသာ အလေးပေးလေ့လာထားပြီး ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ပိုမိုရှုပ်ထွေးသည့် မြေအသုံးချမှုအပြောင်းအလဲကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားခြင်းမရှိသည်ကို ပြောဆိုထားပါသည်။^{၇၇} သို့သော်လည်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် တားမြစ်ချက်များရှိသော်လည်း အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများတည်ထောင်ခြင်းသည် ရွာသူရွာသားများအနေဖြင့် အထူးသဖြင့် တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းများကဲ့သို့ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုခိုင်မာမှုမရှိသောမြေများအပေါ် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံခိုင်မာမှုကို ရရှိစေနိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု နိဂုံးချုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။^{၇၈}

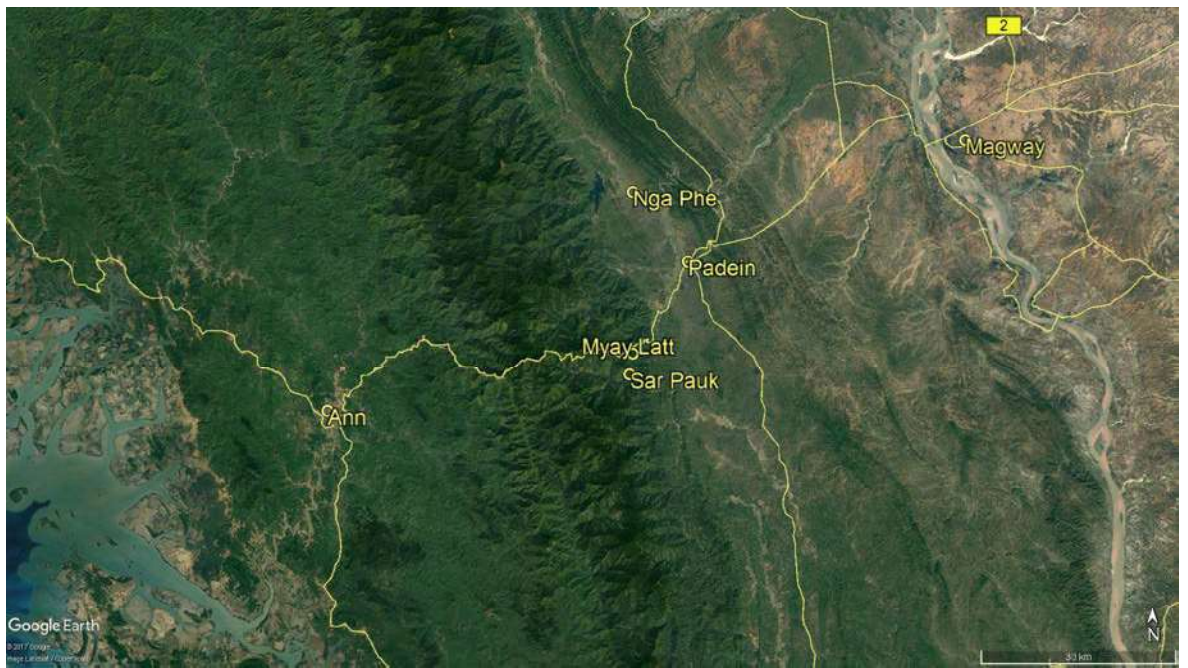
ယခုစာတမ်း၏ နောက်စာမျက်နှာများတွင် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်ဘက် မကွေးတိုင်းဒေသရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံခိုင်မာမှုကို ရရှိစေနိုင်သော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်မဖြစ်၊ နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပါက မည်မျှမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို မည်မျှ ခိုင်မာစေနိုင်သည်ကို လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

လက်တွေ့မြေပြင်ရှိ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများ - အရှိချင်းဒေသမှ ရရှိသော အတွေ့အကြုံများ ၆

ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ကျေးရွာ - မြေယာနှင့် ပြည်သူများ

ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ကျေးရွာတို့သည် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မင်းဘူးခရိုင်၊ ငဖဲမြို့နယ်အတွင်း တည်ရှိသည့် ကျေးရွာအုပ်စုဆယ်စုအနက် တစ်ခုဖြစ်သည့် ဘုံးဘောကျေးရွာအုပ်စု ထဲတွင်ပါဝင်သည်။ ဘုံးဘောကျေးရွာအုပ်စုမှ စီမံကွပ်ကဲသည့် ကျေးရွာ(၃)ခုမှာ ဘုံးဘောရွာ၊ ကျွဲသလင်းရွာနှင့် ဆားပေါက်ရွာတို့ဖြစ်ကြသည်။ မြေလတ်ကျေးရွာသည် သီးသန့်ရွာတစ်ခုမဟုတ်ဘဲ ဘုံးဘောရွာ၏ အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြေလတ်အုပ်စုသည် တရားဝင်ကျေးရွာတစ်ခု အဖြစ်အသိအမှတ်ပြုပေးရန် အကြိမ်များစွာလျှောက်ထားသော်လည်း အဆိုပြုချက်မှာ ငြင်းပယ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ အစိုးရမှ တရားဝင်ရွာအဖြစ်မသတ်မှတ်ခြင်းမှာ အိမ်ထောင်စုရေအတွက်မှာ ၂၃စုသာရှိပြီး ၎င်းအိမ်ထောင်စုအနည်းငယ်သည် လူနေအခြေချမှုများကို ခွင့်မပြုသော သစ်တောကြိုးဝိုင်း နယ်မြေအတွင်း ကျရောက်လျက်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ထိုကျေးရွာနှစ်ခုသည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း ချိုင့်ဝှမ်းဒေသမှ ရခိုင်ပြည်နယ်ကမ်းရိုးတန်းဒေသများကို ပိုင်းခြားထားသော နိုင်ငံအနောက်ဘက်တွင်တည်ရှိသည့် ရခိုင်ရိုးမတောင်တန်းအရှေ့ဘက်ခြမ်းတွင် တည်ရှိပါသည်။ ဆားပေါက်နယ်နိမိတ်သည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက်အမြင့် မီတာ၃၂၀မှ မီတာ၁၀၇၀ခန့် ကျယ်ဝန်းပြီး မြေလတ်နယ်နိမိတ်သည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် အမြင့် မီတာ၃၀၀မှ မီတာ ၁၀၆၀တွင် တည်ရှိပါသည်။ ရခိုင်ရိုးမမှ အနောက်တောင်မုတ်သုန်လေကို တားဆီးထားသောကြောင့် အနောက်ဘက် တောင်စောင်း/လျှောစောက်ဒေသများနှင့် ခြောက်သွေ့နေသည့်အချိန်တွင် အရှေ့ဘက်ရှိ တောင်စောင်းဒေသများတွင် မိုးသည်းထန်စွာ ရွာသွန်းလေ့ရှိသည်။^၉ ထို့ကြောင့် ထိုဒေသများ၏ မြေနိမ့်ဒေသများတွင် တွေ့ရှိရသည့် သဘာဝပေါက်ပင်များသည် ရွက်ကြွေတောများ (ဒေသအခေါ် အမ်ဒွန်)ဖြစ်ပြီး အမြင့်ပိုင်းတွင် တောင်ပေါ်အမြဲစိမ်းတောများ (ဒေသအခေါ် ယိုဂ)ကို တွေ့ရသည်။



ပုံ(၁) ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ကျေးရွာ၏ ပထဝီဝင်တည်နေရာပြပုံ

အရှိုချင်းလူမျိုးများနှင့် ၎င်းတို့၏ သမိုင်းကြောင်း

ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ဒေသတွင် အခြေချနေထိုင်သူများသည် အရှိုချင်းလူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနောက်ဘက်နှင့် မိဇိုဟုခေါ်သော အိန္ဒိယနယ်စပ်ဒေသတွင် နေထိုင်သည့် ချင်းတိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများမှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ မိမိကိုယ်ကို အရှို သို့မဟုတ် အရှိုချင်းဟုခေါ်ဝေါ်ကြပြီး အခြားသူများမှ အရှို၊ ဟယော်၊ ခမော်၊ ခမို၊ ခချန်း၊ ချန်း၊ ကွင်၊ ဆိုင်ဘောင်၊ ရှို သို့မဟုတ် ရှိုဝါ စသည်ဖြင့်အမျိုးမျိုး ခေါ်ဆိုကြလေသည်။^{၁၀}

အရှိုချင်းလူမျိုးများသည် ချင်းလူမျိုးများအသုံးပြုသောဘာသာစကားနှင့်တူညီပြီး တိဘက်-ဗမာဘာသာစကားမျိုးရင်း၏ လက်ခွဲတစ်ခုဖြစ်သော ကူကီး-ချင်းအစုထဲပါဝင်သော ထူးခြားသည့် ဘာသာစကားကို ပြောဆိုအသုံးပြုကြသည်။ တောင်ပေါ်အရှိုချင်းနှင့် မြေပြန့်အရှိုချင်းဟူ၍ ကွဲပြားသော ဒေသသုံးစကားနှစ်မျိုး သတ်မှတ်နိုင်သည်။^{၁၁} အရှိုချင်းများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မကွေး၊ ပဲခူးနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ မြေပြန့်နှင့် တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည်။^{၁၂} ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် လူဦးရေမှာ ၁၇၅၀၀၀ ဦးရေခန့် ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြသည်။^{၁၃}



ပုံ(၂) ဆားပေါက်ကျေးရွာမှ အရှိုချင်းအမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များ

ဗြိတိသျှကိုလိုနီလက်ထက်၌ သာသနာပြုလုပ်ငန်းများကြောင့် အရှိုချင်းအချို့မှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်လာခဲ့ကြသည်။ မြေပြန့်ဒေသရှိ ဒေသခံများသည် အချင်းချင်းနီးကပ်စွာနေထိုင်ကြပြီး ဗမာကျေးရွာများနှင့် ရောနှောနေထိုင်သော ဒေသခံများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း နတ်များကို မိမိတို့၏ရိုးရာဓလေ့အရ ယုံကြည်သက်ဝင်သူအချို့လည်း ရှိပါသည်။

အရှိချင်းများသည် ယနေ့ခေတ်မကွေးတိုင်းဒေသကြီးဟု ခေါ်သောနေရာဒေသတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၀၀ကျော်ခန့်မှ စတင်ကာနေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။ မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ဒေသခံများ၏ ပါးစပ်ရာဇဝင်များအရ ယခု ချင်းပြည်နယ်ကန်ပတ်လတ်အနီးရှိ စွန်ပျော်တွင်နေထိုင်သည့် ပုတ်လူနတ်တော်သည် ဆင်ဖြူတစ်ကောင်ကို ဖမ်းဆီးရရှိခဲ့ပြီး မိမိ၏တူ ပုတ်ဆူနှင့်အတူ မင်းနေပြည်တော်သို့သွားရောက်ကာ ၎င်းဆင်ဖြူရှင်ကို ရှင်ဘုရင်တပင်ရွှေထီးထံသို့ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာအဖြစ် ပေးဆပ်ခဲ့သည်။^{၅၇} အလဲအလှယ်အနေဖြင့် ရှင်ဘုရင်မှ ပုတ်လူနတ်တော်ကို နတ်ရကန်မှ ကုလားဖြူ၊ စက်စက်ချောင်း၊ အင်းမချောင်း၊ စားပွဲတောင်၊ ယက်ခတ်တောင်၊ မောင်တိုင်းစခန်း၊ ကြက်မဝပ်တောင်၊ ငေါတောင်တန်း မြောက်ဘက်တစ်လျှောက်၊ မန်းရွှေစက်တော်၊ မန်းချောင်းတစ်လျှောက်၊ ဂုတ်ကြီးချောင်းမှ နက်ရေကန်အထိ စသည်မြေယာများအပေါ် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို ပေးအပ်ခဲ့လေသည်။

ပုံခဲလွန်တော်(Pok Lung Taw)သည် ဂုတ်ကြီးရွာကိုတည်ထောင်ခဲ့သော်လည်း သားသမီးမရရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် အစ်ကိုဖြစ်သူ **Lai Lah**လိုင်းလာကို ဂုတ်ကြီးရွာတွင်လာရောက်အခြေချနေထိုင်ရန်ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း လိုင်းလာသည် ဖိတ်ခေါ်ပြီး(၁၀)နှစ်ခန့်အကြာမှ လာရောက်နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လိုင်းလာသည် မိမိမရောက်သေးမှီကာလက ရောက်ရှိနေထိုင်လျက်ရှိသူများကို တိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့် နေရာမှ မောင်းထုတ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဂုတ်ကြီးရွာတည်ထောင်သောအချိန်ကို အတိအကျမသိရသော်လည်း(မှတ်စုတို ၁၄ ကိုကြည့်ရန်) ကျေးရွာတည်ထောင်သူ၏ မိသားစုဆွေစဉ်မျိုးဆက်ဇယားကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ကျေးရွာ၏သက်တမ်းသည် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ကျော်လွန်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်။



ပုံ(၃) ဂုတ်ကြီးရွာလယ်ရှိ မင်းဘူး-အမ်း ကားလမ်းတစ်လျှောက်ဈေးဆိုင်များ

လိုင်းလာ၏မြစ်ဖြစ်သော ပုတ်လူန်ဆွီတွင် သား(၈)ဦးရှိပြီး ၎င်းတို့ထဲတွင် ခလုန်နှင့် ခလွီတို့ပါဝင်သည်။ ခလုန်ခုံသည် ကျွဲသလင်းရွာကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ခလွီ၏သားနှစ်ယောက်ဖြစ်သော ပုတ်တပိတ်နှင့် လွန်ပိုတ်တို့သည် ဂုတ်ကြီးရွာမှစွန့်ခွာသွား၍ မြေလတ်ရွာကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ဘိုးဘောရွာကို ဖြူးခုံမျိုးနွယ်စုဖြစ်သော တောင်လှုပ်နှင့် စလုပ်ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်မှ ကျွဲသလင်းနှင့် မြေလတ်ကျေးရွာကို တည်ထောင်ပြီးသော နှစ်ပေါင်း ၁၅၀မှ ၁၆၀ခုနှစ်ခန့်၌ တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။

မြေလတ်ကျေးရွာ

မြေလတ်ဆိုသည်မှာ ဒေသခံပြည်သူများအတွက်တရားဝင်ဗမာအမည်တစ်ခုဖြစ်ပြီး -အလယ်ပိုင်း ဒေသရှိ မြေယာ-ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။ အရှိုချင်းများသည် မိမိတို့၏ရွာကို ကွက်လတ်နန် (နန်ဆိုသည်မှာ ကျေးရွာဖြစ်ပြီး)ဟုခေါ်ပြီး “အလယ်ပိုင်းဒေသရှိမြေယာ” ဟုသာအဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။ ရွာကို ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက် ဂုတ်ကြီးရွာမှ ပြောင်းရွှေ့လာသော ပုတ်တပိုက်မှတည်ထောင်ခဲ့သည်။ မိသားစုဆွေစဉ် မျိုးဆက်ဖွားအရ ဂုတ်ကြီးရွာတည်ထောင်ပြီး သိပ်မကြာခင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၁၅၀ခန့်မှစတင်တည်ရှိခဲ့ရာ မျိုးဆက်(၅)ဆက်တိုင်အောင် နေထိုင်လာခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။

၂၀ရာစုအစောပိုင်းနှစ်၌ ဗြိတိသျှအစိုးရမှ မန်းကြိုးပိုင်းတောဖွဲ့စည်းသောအခါ မြေလတ်ဒေသခံများကို အခြားနေရာသို့ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရန် အမိန့်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုကြောင့် မြေလတ်ဒေသခံများသည် ယခုဘိုးဘောရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ၂၅နှစ်ခန့်အကြာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး ဗြိတိသျှနှင့် ဂျပန်တို့အကြားတိုက်ပွဲများရပ်စဲသွားပြီးနောက် မိသားစုအချို့သည် မြေလတ်ဒေသသို့ ပြန်လည် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြသည်။ ကျန်ရှိသောမိသားစုများသည် ဘုံဘောနှင့် ၎င်းနှင့်သိပ်မဝေးလှသည့် ဒေသတွင်နေထိုင်သည့် မိသားစုများမှ တည်ထောင်ထားသည့် ကျွဲသလင်းရွာတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။



ပုံ (၄) မြေလတ်ရွာဟောင်းရှိအိမ်များ

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ၎င်းဒေသတွင် လာရောက်လှုပ်ရှားပြီး ဗမာစစ်တပ်နှင့် တိုက်ပွဲများ ခပ်စိပ်စိပ်ဖြစ်လာသောကြောင့် မြေလတ်ဒေသခံပြည်သူများသည် မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင်ရွာသို့ ပြန်လည်အခြေချရန် လုံခြုံစိတ်ချသည့်အချိန်ကိုစောင့်နိုင်ရန် ကျွဲသလင်းကျေးရွာတွင် တစ်နှစ်ခန့် သွားရောက်ပုန်းခိုခဲ့ကြသည်။

၁၉၉၈ခုနှစ်တွင် မင်းဘူး-အမ်းကားလမ်းကို မြေလတ်ကျေးရွာကိုဖြတ်ကာ တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၄ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးခဲ့သည်။ ၁၉၉၅ခုနှစ်တွင် အချို့သောမိသားစုများသည် ရွာအဟောင်းမှ လမ်းဘေးဝဲယာသို့ ပြောင်းရွှေ့အခြေချခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြေလတ်ရွာတွင် မြေလတ်ရွာဟောင်း၊ မြေလတ်ရွာသစ်ဟူ၍ လူနေထိုင်သည့် နေရာနှစ်ခုရှိလေသည်။ နှစ်နေရာလုံးတွင်အိမ်ထောင်စု ၁၁စုစီရှိလေသည်။

မြေလတ်ကျေးရွာရှိ မျိုးနွယ်စုများ	
ကလေးခုံ	တည်ထောင်သူမျိုးနွယ်စု၊ ဂုတ်ကြီးရွာမှလာရောက်၊ အိမ်ထောင်စု(၆)စု
ကလုန်ခုံ	ကျွဲသလင်းရွာမှလာရောက်၊ ကျွဲသလင်းရွာတည်ထောင်သူများ၊ အိမ်ထောင်စု(၆)စု
ပြောင်ခုံ	ဂုတ်ကြီးမှ၊ အိမ်ထောင်စု(၃)စုရှိ
ဒိုင်ခုံ	အမ်းမှ၊ အိမ်ထောင်စု(၄)စု၊ ဖခင်ထံမှ မြေယာအမွေဆက်ခံရရှိသော အမျိုးသမီးကို လက်ထပ်ပြီးနောက်ပြောင်းရွှေ့လာ
အိမ်ထောင်ခုံ	ဘဘွဲ့မှ၊ အိမ်ထောင်စုတစ်ခု
ထောင်ဆယ်ခုံ	အိမ်ထောင်စုတစ်ခု

မြေလတ်မှ အမျိုးသမီးနှင့်လက်ထပ်ကာ မြေလတ်ရွာသစ်တွင် နေထိုင်သောမိသားစုအသစ်(၂)စုရှိ လေသည်။ မျိုးနွယ်စုဟောင်းနှစ်ခုမှတစ်ခုဖြစ်သည့် ဟွန်တောင်ခုံသည် ဘိုးဘောသို့ပြောင်းပြီး ဟင်ယက်ခုံသည် ကျွဲသလင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခဲ့သည်။

မြေလတ်ကျေးရွာရှိ အိမ်ထောင်စု ၂၃စုသည် လူဦးရေအားဖြင့် ၁၃၄ဦးရှိပြီး ကျား ၅၇ဦးနှင့် မ ၇၇ဦးရှိပါသည်။^{၅၅} ရွာသူ/သားအချို့သည် အခြားပြင်ပဒေသများတွင် သွားရောက်အလုပ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပြီး အချို့မှာ ကျောင်းတက်လျက်ရှိသည်။ အသက်၁၂နှစ်ကျော် လူငယ်ထက်ဝက်ခန့်မှ (၄၅.၅ ရာခိုင်နှုန်း)မှာ အလုပ်လုပ်ရန်နှင့် ကျောင်းတက်ရန် ရွာမှထွက်ခွာသွားပြီး ၈ဦး(ကျား ၃၊ မ ၅) မှာကျောင်းတက်နေပြီး ၁၂ ဦး (ကျား ၆၊ မ ၆)မှာ အလုပ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။

ရွာသူရွာသားအများစု(၁၁၆ ဦး)မှာ **Church of Christ** ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များဖြစ်ကြ၍ အိမ်ထောင်စု ၃၃(၁၆ ဦး)မှာ နတ်ကိုးကွယ်ကြပြီး ဒေသခံများနှင့် လက်ထပ်လိုက်သော ၂ဦး(ကျား၁၊ မ ၁)မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်ကြသည်။



ပုံ (၅) မြေလတ်ရွာသစ်

မြေလတ်ရွာသစ်သည် လမ်းမကြီးဘေးတွင်တည်ရှိသောကြောင့် ရွာ၏အရှေ့ဘက်သို့ ကား(သို့) မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့် ၄၅မိနစ်မှ ၆၀မိနစ်ခန့်ဖြင့် မြေပြန့်ပဒါန်းဈေးသို့ လွယ်ကူစွာမောင်းနှင် သွားနိုင်သည်။ လမ်းမကြီးမှ မြေလတ်ရွာဟောင်းထံသို့ လမ်းသွယ်မှသွားပါက ၁၀မိနစ် (သို့) ၁၅မိနစ်ခန့်သာ လမ်းလျှောက်ရမည်ဖြစ်ပြီး (ကျွမ်းကျင်သော ယာဉ်မောင်းသူဖြစ်လျှင်) ဆိုင်ကယ်ဖြင့်သွားပါက ၅ မိနစ်ထက်ပိုမကြာပေ။

မြေလတ်ရွာသည် အစိုးရက တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းမရှိသောကြောင့် စာသင်ကျောင်းမရှိချေ။ ကလေးငယ်များသည် ဘိုးဘောနှင့် ဂုတ်ကြီးရှိမူလတန်းစာသင်ကျောင်းတွင် တက်ရောက်ကြရသည်။ ဆားပေါက်ရွာတွင်မူ ရွာပိုင်မူလတန်းကျောင်းရှိပါသည်။ မူလတန်းအောင်ပါက ကျေးရွာအားလုံးရှိ စာသင်သားများသည် ဂုတ်ကြီးရှိ အလယ်တန်းတွင် တက်ရောက်ကြရပြီး အထက်တန်းကျောင်းကို ဂုတ်ကြီး သို့မဟုတ် ပဒါန်းတို့တွင် တက်ရောက်ကြရသည်။

မြေလတ်ကျေးရွာတွင် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုမရှိပေ။ ဒေသခံများသည် နာမကျန်းဖြစ်၍ ဆေးဝါးကုသမှုခံယူလိုပါက ဆိုင်ကယ် သို့မဟုတ် ကားဖြင့် ၁နာရီခန့်ကြာသောခရီးကိုမောင်းနှင်ကာ ပဒါန်းရှိ ပြည်သူ့ဆေးရုံသို့ တက်ရောက်ကုသကြရပါသည်။

ဆားပေါက်ကျေးရွာ

ဆားပေါက်ဟူသောအမည်သည် ရွာ၏တရားဝင်မြန်မာအမည်ဖြစ်ပြီး ဒေသခံတို့၏အခေါ်အဝေါ်မှာ “ပလိုင်ဆစ်” ဟူ၍ဖြစ်သည်။ “ပလိုင်”သည် စမ်းချောင်းတစ်ခု၏အမည်နာမဖြစ်ကာ “ဆစ်”ဆိုသည်မှာ အထက်ရပ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ပလိုင်ဆစ်” ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ “ပလိုင်စမ်းချောင်းအထက်ရှိ ကျေးရွာ”ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရွာကို ထဲလွင်၊ ကျေလွင်နှင့် တုံလွင်စသော ညီအစ်ကို ဥယျာဉ်မှ တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၎င်းညီအစ်ကိုတို့သည် ယနေ့ ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတစ်နေရာမှ ဘဘွဲကျေးရွာသို့ ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့ပြီး ထိုကျေးရွာရှိလူထုသည် ၎င်းညီအစ်ကိုတို့ကို ကြောက်လန့်သောကြောင့် ပလိုင်ဆစ်ဟု ခေါ်သောဒေသတွင် အခြေချနေထိုင်နိုင်ရန် ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ၎င်းညီအစ်ကိုတို့သည် ပလိုင်ဆစ်ဒေသသို့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချနေလာခဲ့ကြကာ ရွာအမည်ကို ပလိုင်ဆစ်ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိတွင်မူ ရွာ၏ တရားဝင်အမည်မှာ မြန်မာအမည်ဖြစ်သော ဆားပေါက်ဖြစ်သည်။

၎င်းညီအစ်ကိုသုံးယောက်၏ မျိုးရိုးစဉ်ဆက်အချက်အလက်များအရ ၎င်းတို့သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော်မှစတင်၍ ပလိုင်ဆစ်ဒေသတွင် မျိုးဆက် ၁၁ ဆက်တိုင်အောင် အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ အခြားကျေးရွာက လူများနှင့် အခြားမျိုးနွယ်စုများသည် နောက်ပိုင်းမှသာ ရွာသို့ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့မြင်တွေ့ရသောကျေးရွာကို ကျေးရွာစတင်တည်ထောင်ခဲ့သည့် မျိုးနွယ်စုသုံးစုနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် ပြောင်းရွှေ့လာသည့် အခြားမျိုးနွယ်စုများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားလေသည်။

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင်းရှိ မျိုးနွယ်စုများ	
တုန်လုန်ခုံ	ရွာတည်ထောင်သည့်မျိုးနွယ်စုသုံးစုထဲမှတစ်ခု၊ မိသားစုပေါင်း ၁၀ စု
ကျေလုန်ခုံ	ရွာတည်ထောင်သည့်မျိုးနွယ်စုသုံးစုထဲမှတစ်ခု၊ မိသားစုပေါင်း ၈ စု
လှဲလုန်ခုံ	ရွာတည်ထောင်သည့်မျိုးနွယ်စုသုံးစုထဲမှတစ်ခု၊ မိသားစုပေါင်း ၁၄ စု
မျိုးနွယ်စုသုံးစုမှအမျိုးသမီးများနှင့်လက်ထပ်ထားသောအခြားသောမျိုးနွယ်စုမှ အိမ်ထောင်စု ၁၁ စု (တုန်လုန်ခုံမှ အမျိုးသမီး ၄ ဦး၊ လှဲလုန်ခုံမှ ၆ ဦးနှင့် ကျေလုန်ခုံမှ ၁ဦး) ရှိပြီး ကျန်ရှိသည့်မိသားစု ၈စုမှာ အခြားကျေးရွာ မျိုးနွယ်စုများမှ လာရောက်နေထိုင်သူများဖြစ်ကြသည်။	

ဆားပေါက်ရွာတွင် အိမ်ထောင်စု ၅၁စုရှိပြီး လူဦးရေစုစုပေါင်း ၃၀၂ဦးတွင် အမျိုးသား ၁၅၄ဦးနှင့် အမျိုးသမီး ၁၄၈ဦးပါဝင်သည်။ အများစုမှာ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်များဖြစ်ပြီး (၂၆၅ ဦး)၊ ၃၁ဦးမှာ ရိုးရာနတ်ကိုယ် ကိုးကွယ်ကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ၆ဦးရှိပါသည်။

အသက်၁၂နှစ်နှင့် အထက်လူငယ်များ၏ ၃၁ရာခိုင်နှုန်းခန့်^{၅၆}သည် ကျောင်းတက်ရန်နှင့် အလုပ်လုပ်ရန် အခြားသောဒေသများသို့ ရောက်ရှိနေကြသည်။ အများစု(၁၂ နှစ်နှင့်အထက်လူငယ် ၂၂. ၇ရာခိုင်နှုန်း)မှာ ကျောင်းတက်ရန်ထွက်ခွာသွားခြင်းဖြစ်သည်။ အမျိုးသားအများစု(၉ဦးထဲမှ ၇ဦး)မှာငွေရှာရန် ပြင်ပဒေသများသို့ သွားရောက်ပြီး အမျိုးသမီးအများစု(၂၅ယောက်ထဲမှ ၁၇ယောက် သို့မဟုတ် ၁၂နှစ်အထက်ကျောင်းသားများ၏ ၆၈ရာခိုင်နှုန်းခန့်)မှာ ကျေးရွာပြင်ပတွင် ပညာဆည်းပူးလျက်ရှိသည်။



ပုံ(၆) ဆားပေါက်ရွာသစ်

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ဆားပေါက်ရွာသစ်နှင့် ရွာဟောင်း ဟူ၍လူအခြေချနေထိုင်သည့် နေရာနှစ်ခုရှိပါသည်။ ကျေးရွာရှိအိုမင်းလှပြီးဖြစ်သော သရက်ပင်ကြီးနှင့် ပိန္နဲသီးပင်ကြီးကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဆားပေါက်ရွာသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်။ ဆားပေါက်ရွာသစ်ကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်၌ မင်းဘူး-အမ်းကားလမ်းအနီး တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ကျေးရွာဟောင်းမှ ၁၅မိနစ်ခန့်လမ်းလျှောက်ရုံဖြင့် ရောက်ရှိနိုင်သည်။ ဆားပေါက်ရွာသစ်မှ ကျွဲသလင်းရွာသို့ သွားသည့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်လမ်းရှိပြီး ထိုနေရာမှ မင်းဘူး-အမ်းလမ်းမကြီးအနီးရှိ ဂုတ်ကြီးရွာကို ကြမ်းတမ်းသည့် လှည်းလမ်းဖြင့် ချိတ်ဆက်ထားပါသည်။ ဆားပေါက်ရွာသစ်မှ ဂုတ်ကြီးသို့ စုစုပေါင်းအကွာအဝေး ၂ ကီလိုမီတာကျော်ခန့်ကို မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့် သွားပါက ၁၀ မိနစ်မှ ၁၅ မိနစ်ခန့်ကြာမြင့်နိုင်ပြီး လမ်းလျှောက်သွားမည်ဆိုပါက ၃၀ မှ ၄၅ မိနစ်ခန့် ကြာမြင့်နိုင်ပါသည်။



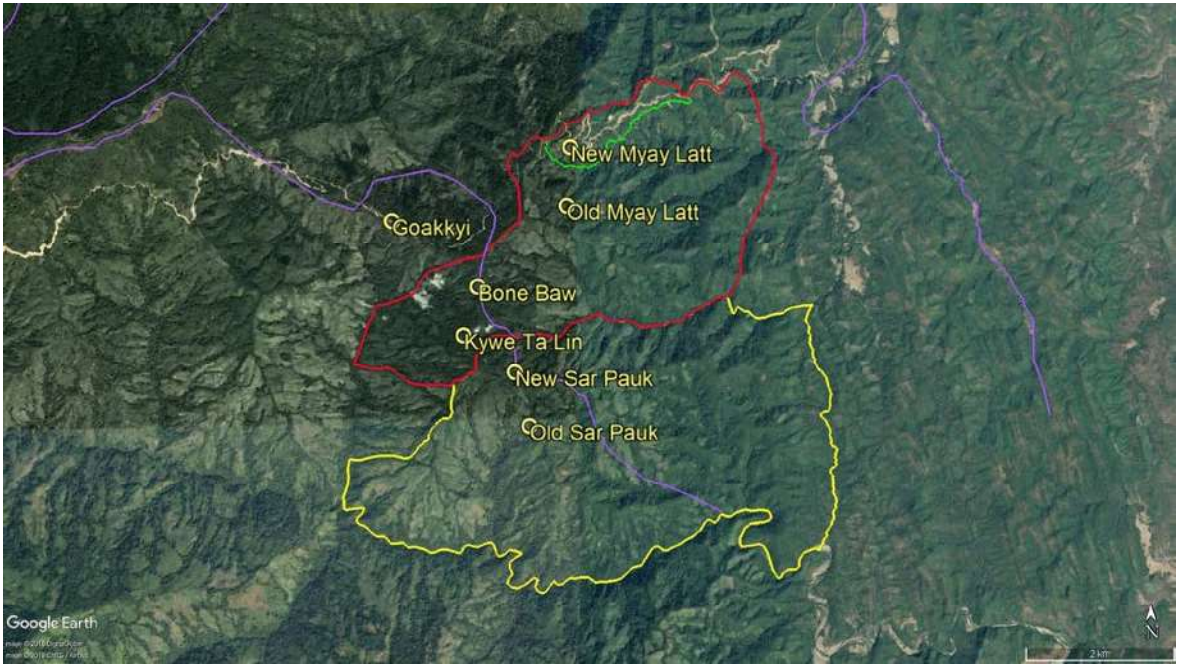
ပုံ(၇) ဆားပေါက်ရွာဟောင်းရှိ ပိန္နဲပင်အုံကြီး

အစိုးရတရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသော ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် မူလတန်းစာသင်ကျောင်းရှိပါသည်။ အလယ်တန်းပညာရေးအတွက် ကလေးများသည် ဝုတ်ကြီးသို့ သွားရောက်လေ့လာကြရပြီး အထက်တန်း တက်လိုပါက အခြားမြို့များသို့ရောက်သွားကာ ပညာလေ့လာဆည်းပူးရသည်။ ကျေးရွာတွင် ဆေးပေးခန်းမရှိသလို အခြားသော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများလည်း မရှိပါ။ မြေလတ်ဒေသကဲ့သို့ပင် နာမကျန်းဖြစ်၍ ဆေးဝါးကုသမှုခံယူလိုပါက ပုတိမ်ဆေးရုံသို့သွားရပြီး ကား သို့မဟုတ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့် နာရီဝက်ခန့်ကြာမြင့်ပါသည်။

ဥပဒေအရ သစ်တောများနှင့် ကျေးရွာမြေ၏ အခြေအနေ

မြေလတ်ဒေသရှိ မြေယာအားလုံးသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီအစိုးရမှ ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ခဲ့သော မန်းသစ်တောကြီးဝိုင်းအတွင်းတည်ရှိပြီး ဆားပေါက်ကျေးရွာ ပိုင်နက်နယ်မြေများ၏ ထက်ဝက်ခန့်သည် (၄၃၀၇ ဧကထဲမှ ၂၂၁၀ ဧက)လည်း သစ်တောကြီးဝိုင်းတောဧရိယာတွင် ပါဝင်သည်။ ကျန်တစ်ဝက်သည် စိုက်ပျိုးမြေစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန (စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်းမြောင်းဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ)၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် ရှိပါသည်။

၁၉၉၂ ခုနှစ်သစ်တောဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် အမျိုးအစားခွဲခြားချက်အရ ကြီးဝိုင်းတောကို အမြဲတမ်းသစ်တောနယ်မြေဟု ရည်ညွှန်းခေါ်ဝေါ်ပြီး သစ်တောနယ်မြေများအဖြစ် သတ်မှတ်သည့် သစ်တောအမျိုးအစားနှစ်ခုအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ ကြီးပြင်ကာတွယ်တော ဖြစ်သည်။ သစ်တောမြေအားလုံးသည် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဝန်ကြီးဌာန(MONREC)အောက်ရှိ သစ်တောဦးစီးဌာန၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် ထားရှိပါသည်။



ပုံ (၈) မြေလတ်၊ ဘုံးဘော၊ ကျွဲသလင်းနှင့် ဆားပေါက်ရွာသစ်တို့၏ ထိစပ်လျက်ရှိသည့် နယ်မြေရေယာပြု ဂြိုဟ်တုမြေပုံ။
(ခရမ်းရောင်မျဉ်းကြောင်းသည် မန်းကြိုးဝိုင်းတော၏ နယ်နိမိတ်အစပ်)

သစ်တောဥပဒေတွင် သစ်တောကြီးဝိုင်းအမျိုးအစား ၅မျိုးကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ စီးပွားရေးသစ်ထုတ်ကြီးဝိုင်းတော၊ ဒေသန္တရထောက်ပံ့ရေးကြီးဝိုင်းတော၊ ရေဝေရေလဲထိန်းသိမ်းရေး ကြီးဝိုင်းတော၊ သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းရေးကြီးဝိုင်းတောနှင့် အခြားကြီးဝိုင်းတော အမျိုးအစားများတို့ ဖြစ်ပါသည်။^{၅၇}

သို့သော်လည်း အချို့သောကြီးဝိုင်းတောများမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရည်ရွယ်ဖွဲ့စည်းထားသော်လည်း ကြီးဝိုင်းတောအများစုမှာ စီးပွားဖြစ်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်ယူခြင်းသည် အဓိကဖြစ်ပါသည်။ ကြီးပြင်ကာကွယ်တောများကို ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် အဓိကရည်ရွယ်ဖွဲ့စည်းထားပြီး သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။



ပုံ (၉) ဆားပေါက်ရွာသစ်အနီး ယခင်စောင်းတောင်ပေါ်တွင် သစ်တောဦးစီးဌာနမှစိုက်ထူထားသည့် သစ်တောကြိုးဝိုင်းနယ်နိမိတ်ပြဘုတ်တိုင်

၁၉၉၂ခုနှစ် သစ်တောဥပဒေ ပုဒ်မ၄၀တွင် “သစ်တောကြိုးဝိုင်းတောတစ်ခုအတွင်း ကျူးကျော်ဝင်ရောက် နေထိုင်ခြင်း၊ ခွင့်ပြုမိန့်မရရှိဘဲမြေကိုခုတ်ထွင်ခြင်း၊ ရှင်းလင်းခြင်း၊ တူးဆွခြင်းသို့ မူလအနေအထားကို ယိုယွင်းစေ ခြင်း” သို့မဟုတ် “သစ်တောကြိုးဝိုင်းတောအတွင်း တိရိစ္ဆာန်များဖမ်းခြင်း၊ အမဲလိုက်ပစ်ခတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ငါး ဖမ်းခြင်း”စသည်တို့ကို ပြစ်မှုမြောက်သော ပြစ်ဒဏ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ကြေငြာထားသောကြောင့် မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ဒေသခံတို့၏ သစ်တောကြိုးဝိုင်းအတွင်း အခြေချနေထိုင်ခြင်းများအပါအဝင် မြေယာနှင့် အခြားသယံ ဇာတအရင်းအမြစ်များကို သုံးစွဲမှုများကို တရားမဝင်လုပ်ဆောင်မှုများအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

သစ်တောကြိုးဝိုင်းပြင်ပရှိ ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ မြေယာများနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများမှာလည်း ခိုင်မာအားကောင်းမှုနည်းပါးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုမြေများသည် စိုက်ပျိုးမြေစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စာရင်းအင်းဌာန၏ အောက်တွင်တည်ရှိပြီး ၎င်းမြေများအပေါ်လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို စိုးစဉ်းမျှချပေးထားခြင်းမရှိသောကြောင့် ထိုမြေများကို မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်ဖော်ပြထားသည့် မြေယာများအဖြစ် သတ်မှတ် ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုဥပဒေအရ မြေလွတ်၊မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေအပေါ်မူတည်၍ အသုံးပြုခြင်းမရှိ သောမြေများကို စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ကြက်ဘဲမွေးမြူရေး၊ ငါးပုလွန်မွေးမြူရေး၊ ဓာတ်သတ္တုထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အစိုးရခွင့်ပြုသည့် ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်သည့် အခြားသောလုပ်ငန်းများအတွက် နှစ်၃၀ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ ပဟို ကော်မတီသည် စက်မှုကုန်ကြမ်း၊ ရာသီပေါ်သီးနှံ သို့မဟုတ် နှစ်ရှည်သီးနှံပင်များကို စိုက်ပျိုးမည်ဆိုပါက မြေဧရိယာ ၅၀၀၀၀ ဧကအထိခွင့်ပြုနိုင်ပြီး ဥယျာဉ်ခြံသီးနှံဖြစ်ပါက ဧရိယာဧကပေါင်း ၃၀၀၀ အထိခွင့်ပြုပေးနိုင်ပါသည်။^{၁၈}

မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေတွင် လယ်သမားများသည် အစိုးရ၏တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုမှု မရှိသောမြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများကို အသုံးပြုလျက်ရှိသည်ကို သိရှိလက်ခံထားပါသည်။ လယ်ယာ မြေဥပဒေတွင် ပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုရှိသော ထိုဖော်ပြချက်များသည် လယ်သမားများ လက်ရှိအသုံးပြုလျက်ရှိသည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများကို အစိုးရမှ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုပေးရေး၊ လယ်

ယာမြေအဖြစ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ရေးနှင့် မြေယာအသုံးပြုလျက်ရှိသည့် လယ်သမားများထံသို့ လယ်ယာ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့် လက်မှတ်ပေးအပ်ရေး စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် အထောက်အကူပြုပါသည်။^{၁၉} ထိုဥပဒေတွင် လယ်သမားမိသားစုတို့သည် အသုံးပြုခြင်းမရှိသည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများအပေါ် (အများဆုံး ၅၀ဧက အထိ)^{၆၀} အသုံးပြုခွင့်များကို လျှောက်ထားရယူနိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော် လည်း ထိုဥပဒေအောက်၌ မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် ဒေသအဆင့်မှ တိုင်းဒေသပြည်နယ်နှင့် နိုင်ငံ တော်အဆင့် (ဥပမာ- မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေးဗဟိုကော်မတီ)ထိ ရှုပ်ထွေးပွေလီသည့်အဆင့်များ စွာပါဝင်ပြီး ကုန်ကျမှုများကာ အချိန်ကြာမြင့်လှသည့်အတွက်ကြောင့် အသုံးပြုခွင့်လျှောက်ထားရယူနိုင်ခဲ့သော ဖြစ်ရပ်မှာ မရှိသလောက်ရှားပါးပါသည်။^{၆၁} ထိုသို့ရှုပ်ထွေးခက်ခဲသော လုပ်ငန်းစဉ်/နည်းလမ်းသည် ဒေသခံပြည်သူ အများစုမှာ လက်လှမ်းမမီနိုင်သော နည်းလမ်းဖြစ်ပြီး အရင်းအမြစ်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများကို ပါးနပ်စွာ မျက်နှာသာပေးထားသည်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏မြေဧရိယာအချို့သည် ကြိုးဝိုင်းတောပြင်ပ၌တည်ရှိသော်လည်း ဒေသ ခံပြည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ- ၇) မရှိခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထိုလက်မှတ် သည် လယ်သမားများ၏ မိမိတို့မြေယာများအပေါ် အသုံးပြုခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုထားသည့် တစ်ခုတည်းသော တရားဝင် စာရွက်စာတမ်းပင်ဖြစ်သည်။ မြေလတ်ကျေးရွာ၏မြေအားလုံးသည် ကြိုးဝိုင်းတောများအတွင်း တည်ရှိ သောကြောင့် အထက်ပါနည်းလမ်းကို ၎င်းတို့ဒေသအတွက် အသုံးပြုနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း အိမ်ထောင် စုနှစ်ခုသည် မြေပြန့်ဒေသတွင် လယ်မြေအချို့ကိုဝယ်ယူကာ “ပုံစံ ၇” ရရှိထားသောကြောင့် ထိုအိမ်ထောင်စုနှစ်ခု သာလျှင် မိမိတို့၏လယ်ယာမြေများအပေါ် တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းနှင့်အညီ ပိုင်ဆိုင်ကြသူများဖြစ်သည်။

အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြသော် ၂၀၀၆ခုနှစ်တွင် ဧရိယာဧက ၁၀၀အပေါ် နှစ်၃၀အကန့်အသတ်ဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပြုသည့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့် ပိုင်ဆိုင်ထားသော မြေလတ်ဒေသရှိအိမ်ထောင်စု ၂၆စုနှင့် အနီး ဝန်းကျင်မှ ဒေသခံများမှလွဲ၍ အဆိုပါဒေသနှစ်ခုလုံးရှိ ပြည်သူများသည် မိမိတို့မီခိုလျက်ရှိသော သယံဇာတများနှင့် ရိုးရာမြေများအပေါ် ခိုင်မာသောပိုင်ဆိုင်မှုများမရှိကြပေ။ ထို၂၀၀၆ခုနှစ်တွင် ရရှိခဲ့သည့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော နှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများကို နောက်ပိုင်းအခန်းတွင် အဓိကဆွေးနွေးဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် မြေအသုံးချမှု

ဆားပေါက်ကျေးရွာ

စိုက်ပျိုးရေး

ဆားပေါက်ကျေးရွာသည် ကုန်းမြေဧရိယာအားဖြင့် စုစုပေါင်းဧက ၄၃၀၇ (၁၇၄၃ ဟက်တာ သို့ ၁၇. ၄၃ စတုရန်းကီလိုမီတာ) ခန့်ကျယ်ဝန်းပြီး လူဦးရေသိပ်သည်းမှုမှာ တစ်စတုရန်းကီလိုမီတာလျှင် ၁၇. ၃ ဦးခန့်ရှိပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူများ၏ အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းမှာ (“လို” ဟုခေါ်သော) အလှည့်ကျအနား ပေးစိုက်ပျိုးရေးဖြစ်သည်။^{၆၂} ဆန်စပါးကိုအဓိကစိုက်ပျိုးပြီး အခြားသောစိုက်ပျိုးသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးပါသည်။ ဆား ပေါက်ဒေသခံများသည် ပဲအမျိုးမျိုး၊ မုန်လာဥဖြူ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ ဆေးဘက်ဝင်အပင်များနှင့် ဟင်းခတ် အမွှေးအကြိုင်တို့ကို တစ်နှစ်ပတ်လုံး စိုက်ပျိုးကြသည်။ ငရုတ်ကို ဝင်ငွေရသီးနှံအဖြစ် အဓိကထားစိုက်ပျိုးကြသည်။ ဖုန်းဆိုးတောများကို ဒီဇင်ဘာလနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်းတွင် တောင်ယာခုတ်လေ့ရှိပြီး ယာခုတ်ထားသည့် ဧရိယာကို ခြောက်သွေ့ရန် တောင်ယာခုတ်ပြီးသည့်နောက် ၁လခွဲခန့်ကြာသည့်အထိ နေလှန်းထားပြီး ပထမမှတ်သုံမိုး မကျမှီ မေလတွင် တောင်ယာမီးရှို့ပါသည်။ ယာခုတ်ထားသည့်ဧရိယာကို မီးလောင်ကျွမ်းခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် ရွာသူရွာသားများစုပေါင်း၍ မီးတားခြင်းလုပ်ငန်းအား ဆောင်ရွက်ကြသည်။ တောင်ယာမီးရှို့ပြီးနောက်တွင် မီးမ လောင်ကျွမ်းသည့်သစ်ပင်နှင့် သစ်ကိုင်းများအား ရှင်းလင်းဖယ်ရှားရန်အတွက် ကျွန်းခွေခြင်းလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက် ကြပါသည်။ ဆန်စပါးနှင့် အခြားသီးနှံမျိုးစုံကိုစိုက်ပျိုးကြပါသည်။ ဇွန်လတွင် ပေါင်းသင်းရှင်းလင်းခြင်းစတင်ပြီး အနည်းဆုံးနှစ်ကြိမ် လုပ်ကိုင်ပါသည်။

ဇွန်လတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းမှ ချဉ်ပေါင်း၊ ဖရုံညွန့်နှင့် အခြားဒေသထွက် ဟင်းသီးဟင်း ရွက်များကို စတင်ခူးယူနိုင်ပါသည်။ ဇူလိုင်လမှစ၍ ပြောင်းဖူးများ စတင်ထွက်ရှိပြီး နောက်ပိုင်းတွင် သခွားသီး၊ ဖရုံ သီးနှင့် အခြားဟင်းသီးဟင်းရွက်များ ထွက်ရှိပါသည်။ အောက်တိုဘာလကုန် (သို့) နိုဝင်ဘာလ အစောပိုင်းကာလ တွင် ဆန်စပါးများကို ရိတ်သိမ်းနိုင်ပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာများသည် ဒီဇင်ဘာမတိုင်မီ အမျိုးအမည်စုံလင် လှသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်သီးနှံများကို ဆွတ်ခူးနိုင်ပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် အခြေခံစားဝတ်နေရေး အတွက် အဓိကထားစိုက်ပျိုးကြသော်လည်း ဝင်ငွေရသီးနှံများဖြစ်သော ငရုပ်၊ ပြောင်း၊ ပဲစင်းငုံ သို့မဟုတ် ကြက်ဆူ ပင် စသည်တို့ကို ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။^{၆၃}

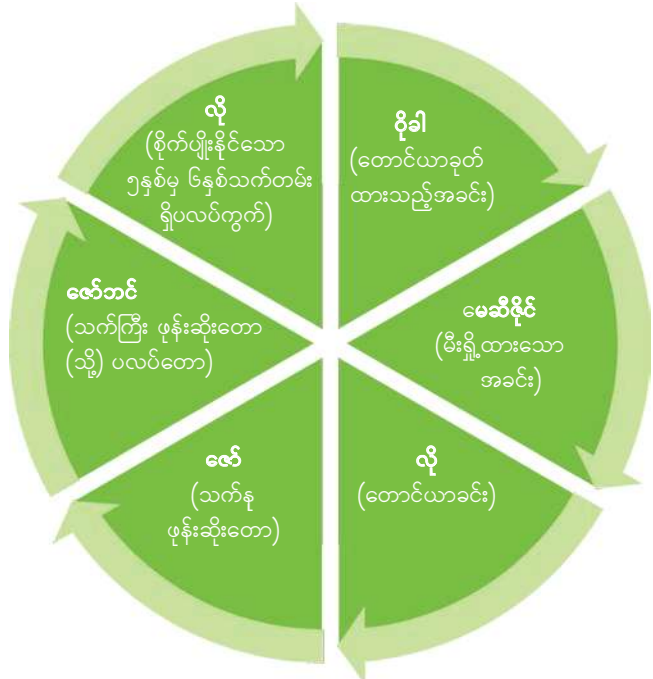


ပုံ(၁၀) ရွှေ့ပြောင်းယာတောင်ယာခင်းမှ စပါးရိတ်သိမ်းနေပုံ



ပုံ(၁၁) ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းမှ ခူးယူလာခဲ့သောဟင်းသီးဟင်းရွက်များ

တောင်ယာခင်းများကို တစ်ရာသီသာအသုံးပြုကြပြီး ဖုန်းဆိုးတောများအဖြစ် အနားပေးထားသည်။ ငရုတ်၊ ပဲစင်းငုံနှင့် ကြက်ဆူပင်တို့ကို သက်နုအနားပေးကွက် သို့မဟုတ် ပလပ်တောတွင် စိုက်ပျိုးရိတ်သိမ်းနိုင်ပြီး၊ အနားပေးကွက်များ သက်တမ်းရင့်လာသောအချိန်တွင် ငှက်ပျောသီးနှင့် သီးပင်ကြီးများကဲ့သို့ အပင်ကြီးများသာ ပေါက်ရောက်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။



ပုံ (၁၂) ဆားပေါက်ကျေးရွာရှိ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းစက်ဝန်း



ပုံ (၁၃) အပင်များပေါက်ရောက်လျက်ရှိသည့် သက်နုဖုန်းဆိုးအနားပေးကွက်များ၊ သစ်တောများ ထိန်းသိမ်းထားသော သက်ကြီးဖုန်းဆိုး အနားပေးကွက်များ (နောက်ဘက်တွင်)

ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် နာမည်နာမများသတ်မှတ်၍ ခေါ်ဝေါ်သော ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များကို နယ်နိမိတ်အားဖြင့် တိကျစွာသတ်မှတ်ထားပြီး တစ်ကွက်ကိုတစ်နှစ်(သို့) တစ်နှစ်ထက်လျော့သောကာလအထိသာလုပ်ကိုင်ပြီး နောက်နှစ်တွင် ကျန်အကွက်များ၌ သွားရောက်စိုက်ပျိုးပါသည်။ အနားပေးသောကာလ (သို့) ဖုန်းဆိုးတောကာလမှာ ၅နှစ်ခန့်ရှိသော်လည်း ၎င်းသည် ပုံမှန်သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလထက် တိုတောင်းပါသည်။ အနားပေးကာလ (၉)နှစ်မှာဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရန်အတွက် အသင့်တော်ဆုံး (သို့) လုံလောက်သောကာလအဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။ ကာလကြာရှည်စွာ အနားပေးထားသည့် ဖုန်းဆိုးတောများတွင် စပါးကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းမှုမရှိသော်လည်း အခြားသောသီးနှံများအတွက်မူ အနားပေးကာလကြာလေလေ သီးနှံထွန်းနှုန်းကောင်းလေလေ ဖြစ်သည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များသည် အခြားသော မြေယာအခင်းများကဲ့သို့ပင် အမည်နာမများရှိပါသည်။ တောင်ယာကွက်တစ်ကွက်နှင့် တစ်ကွက်ခွဲခြားရာတွင် ချောင်းများနှင့် တောင်ကြောများ သို့မဟုတ် အနားပေးထားသည့် တောင်ယာကွက်များ၌ သစ်ပင်မျိုးဆက်စေရန်နှင့် မီးလောင်ခြင်းမရှိစေရန် ကြားခံလျက်ရှိသည့် သစ်ပင်အုပ်များကို အသုံးပြုပါသည်။ ၎င်းတောင်ယာကွက်များသည် အရွယ်အစားအားဖြင့် တူညီမှုမရှိဘဲ အချို့နှစ်များတွင် တောင်ယာကွက်တစ်ကွက်ကိုသာ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းစိုက်ပျိုးကြပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင်မူ တစ်နှစ်တည်း၌ နှစ်ကွက် သို့မဟုတ် သုံးကွက်ကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းစိုက်ပျိုးကြသည်။



ပုံ (၁၄) ဆားပေါက်ဒေသရှိရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ ရှုခင်း - သစ်တောသစ်ပင်တန်းများနှင့် လျှိုကြီးများဖြင့် ပိုင်းခြားထားသောရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ အကွက်များ

မိသားစုတစ်စုချင်းစီသည် အကွက်တစ်ကွက်ပေါ်တွင် မျိုးရိုးစဉ်ဆက်လက်ဆင့်ကမ်း၍ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း လုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့်ရှိပြီး တောင်ယာတစ်ကွက်စီ၏ နယ်နိမိတ်များကို ကောင်းစွာသိရှိထားပြီး တောင်ယာခုတ်စဉ်အရ တောင်ယာ စိုက်ပျိုးရန် အချိန်တန်သောအကွက်သို့ ပြန်လည် သွားရောက်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ လေ့လာမှုစစ်တမ်း အရ ၄၈အိမ်ထောင်စုတွင် ၄၁စုသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြပြီး အချို့မှာ တစ်ဧက ကွက်တစ်ခုကိုသာ ပိုင်ဆိုင်၍ အချို့မှာ စုစုပေါင်းဧက ၄၀ရှိသည့် အကွက် ၂၀ကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြသောကြောင့် ပိုင်ဆိုင်မှုမညီမျှသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ပျမ်းမျှပိုင်ဆိုင်သည့် တောင်ယာကွက် အရေအတွက်မှာ ၃. ၅ ကွက် ရှိပြီး ပျမ်းမျှ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးဧကမှာ ၉. ၂ ဧကဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း ကိုယ်ပိုင်မြေမရှိ၍ စိုက်ပျိုးမလုပ်ကိုင်နိုင်သော မိသားစုများသည် အခြားသူ၏ တောင်ယာ ကွက်များတွင် လုပ်ကိုင်စားသောက်နိုင်ပါသည်။ တောင်ယာကွက်များကို ငှားရမ်းလုပ်ကိုင် စားသောက်သည့် အိမ်ထောင်စု ၁၃ ထဲတွင် တစ်စုမှအပ ကျန်သူများအားလုံးသည် ငွေကြေးပေးရန်မလိုဘဲ ငှားရမ်းအသုံးပြုကြသည်။ ကျန်တစ်စုသည် လုပ်ကိုင်စိုက်ပျိုးရရှိသော စပါး၏တစ်ဝက်ကို မြေပိုင်ရှင်ကိုပေးရလေသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင် ယာကွက်များ မပိုင်ဆိုင်သော မိသားစု ၇စုအနက် ၆စုသည် သီးနှံသစ်တော/ဥယျာဉ်ခြံမြေကိုပိုင်ဆိုင်ကြပြီး နှစ်စု မှာ ဧရိယာအားဖြင့်ကျယ်ဝန်းလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် အိမ်ထောင်စုတစ်စုမှာ မည်သည့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမျိုးမှမရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ပျမ်းမျှအားဖြင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာရှိ အိမ်ထောင်စုများသည် စုစုပေါင်း၄. ၄ဧကရှိသော ဥယျာဉ်ခြံသီးနှံ သစ်တောမြေ ၂ကွက်ကိုပိုင်ဆိုင်ပြီး အရွယ်အစားမှာမူ ၁ဧကမှ ၂၀ဧကအထိ ကျယ်ဝန်းပါသည်။ မိသားစုသုံးစုသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများကို လုံးဝပိုင်ဆိုင်ခြင်းမရှိသော်လည်း ဥယျာဉ်ခြံမြေ ၁ဧကခန့်ပိုင်ဆိုင်သောကြောင့် မည်သည့်မြေပိုင်ဆိုင်ခြင်းမရှိသော အိမ်ထောင်စုထက် ပိုမိုအဆင်ပြေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ထိုအိမ်ထောင်စု ၄စုကို အခြားသူများက ၎င်းတို့၏ တောင်ယာခင်းများကို မည်သည့်အရာမျှပေးရန်မလိုဘဲ လုပ် ကိုင်စားသောက်ရန် ပေးထားပါသည်။ မိသားစုတစ်စုတည်းသာလျှင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမရှိ၍ ဆားပေါက်ကျေးရွာ တွင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု ညီမျှမှုမရှိနိုင်သော်လည်း ကျေးရွာတွင်းတွင် လက်ရှိအသုံးပြုလျက်ရှိသည့် ဓလေ့ထုံးထမ်း များသည် ရွာသူရွာသားတိုင်း၏ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်စားသောက်ရန် မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို ရရှိသေချာစေပါသည်။

အစိုးရက ၁၉၉၀နှောင်းပိုင်းခုနှစ်များမှစတင်ကာ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်လာပြီး အမ်း-မင်းဘူးကာလမ်းဖောက်လုပ်ပြီးနောက်တွင် လမ်းဆက်သွယ်ရေးကောင်းမွန်လာမှုနှင့်အတူ အနီးနားဝန်းကျင်ရှိ ဒေသခံများအတွက် ၎င်းလုပ်ငန်းသည် ရွေးချယ်စရာတစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ခက်ခဲသည့် အတွက်ကြောင့် ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် ဥယျာဉ်ခြံကို တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးရန် တွန့်ဆုတ်နေကြခြင်းဖြစ်ပြီး တစ်ဖက် တွင်လည်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးသည် မိသားစုဝမ်းစာဖူလုံခြင်းကိုသာမက ဝင်ငွေရရှိစေနိုင်သော ကြောင့်ဖြစ်သည်။

ကျေးရွာတွင် အမြဲတမ်းဝန်ထမ်းအဖြစ် ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသူ ၃ဦးသာရှိပြီး တစ်ဦးမှာ မူလတန်းကျောင်း အုပ်ဆရာမကြီးဖြစ်ကာ နောက်အမျိုးသားတစ်ဦးမှာ ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိပါ သည်။ ကျန်အမျိုးသားတစ်ဦးမှာ လူဝင်မှုကြီးကြပ်မှုဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုသူများ၏ မိသားစုများသည် မိမိတို့၏ ဒုတိယဝင်ငွေရလုပ်ငန်းဖြစ်သော စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ အခြား အိမ်ထောင်စုနှစ်ခုသည် ဈေးဆိုင်ဖွင့်လှစ် ရောင်းချလျက်ရှိသော်လည်း စိုက်ပျိုးရေးမှာ အဓိက ဝင်ငွေရလုပ်ငန်း ဖြစ်ပါသည်။

စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် ဝင်ငွေလိုအပ်မှု

မိသားစုကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးအတွက်စရိတ်များနှင့် ကုန်ပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူရန်ပိုမိုလိုအပ်လာသည့်အပြင် တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ရရှိသောဆန်စပါးများမှာလည်း မိသားစုတစ်နှစ်ပတ်လုံးစားသောက်ရန် လုံလောက်မှုမရှိသောကြောင့် ဝင်ငွေရလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ခြင်းသည်ပို၍ အရေးကြီးလာပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာများတွင် စပါးစိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည့် မိသားစု၄၁စုထဲမှ ၅၅(၁၂. ၂ ရာခိုင်နှုန်း)သာလျှင် တစ်နှစ်ပတ်လုံးအတွက် လုံလောက်သည့်စပါးများကိုရရှိပြီး ကျန်ရှိသောသုံးပုံနှစ်ပုံခန့်(၆၅. ၉ ရာခိုင်နှုန်း)သည် မိမိတို့ စိုက်ပျိုးရရှိသောဆန်စပါးမှာ ၆လပြည့်အောင်ပင် စားသုံးနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ မိုးပုံမှန်ရွာသွန်းမှုမရှိသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ ဆိုးကျိုးများကြောင့် စပါးထွက်နှုန်းများကျဆင်းလာခြင်းနှင့်အတူ လွန်ခဲ့သော ၁၀နှစ်ခန့်မှစတင်၍ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုပြဿနာသည် ပိုမို၍ စိုးရိမ်ဖွယ်အခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်လာပါသည်။ ထိုကာလများမတိုင်မီက မိသားစုများသည် တစ်နှစ်ပတ်လုံးစားသောက်ရန် လုံလောက်သည့်စပါးများကို စိုက်ပျိုးရရှိခဲ့ပြီး ယခုအချိန်တွင်မူ မရရှိနိုင်တော့ပေ။ ထို့ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးသူများသည် စပါးမျိုးတမျိုးမအောင်ပါက အခြားတမျိုးအောင်မည်ဟူသောရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မတူညီသောစိုက်ပျိုးကာလ(လတို၊ လရှည်စပါးမျိုးများ)ရှိသည့် စပါးမျိုးများကို စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးကာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေအောင် အားထုတ်လျက်ရှိကြသည်။

ဆားပေါက်ရွာသည် မိမိတို့၏ စားသုံးရန်လုံလောက်သည့် ဆန်စပါးများကိုမရရှိနိုင်သည့် အတွက်ကြောင့် ဆန်စပါးတို့ကိုဝယ်ယူရန် ဝင်ငွေရသီးနှံများအပေါ် ပိုမိုအားထားလာကြရပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် မိသားစုအားလုံး၏ သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်သည် အစားအစာကြောင့်ကုန်ကျမှုသည် ကုန်ကျစရိတ်စာရင်း၏ ပထမထိပ်ဆုံးတွင်ရှိပြီး ကျန်တစ်ပုံမှာ စာရင်း၏ ဒုတိယအဆင့်တွင်ရှိပါကြသည်။



ပုံ (၁၅) ဆားပေါက်ရွာသစ်အနီးစိုက်ပျိုးထားသော ဝင်ငွေရသီးနှံဖြစ်သည့် ဂေါ်ရခါးနှင့် သခွားမွှေး

ဥယျာဉ်ခြံနှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများတွင် စိုက်ပျိုးသောသီးနှံများကို ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေရရှိကြလေသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများတွင် စိုက်ပျိုးသောသီးနှံများမှာ ပြောင်း၊ ငရုပ်၊ ပဲစင်းငုံနှင့် ကြက်ဆူပင်တို့ဖြစ်ပြီး အချို့မှာ သက်နုအနားပေးကွက်များတွင် ရှင်သန်ဖြစ်ထွန်းမှုရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥယျာဉ်ခြံမြေများတွင် စိုက်ပျိုးကြသည့်သီးနှံမျိုးစုံများမှာ ငှက်ပျော၊ ကော်ဖီ၊ သံပုရာ၊ လိမ္မော်၊ ရှောက်၊ ကျွဲကော်သီး၊ မာလကာသီး၊ ပိန္နဲသီး၊ သရက်သီး၊ ဂေါ်ရခါး၊ သခွားမွှေး၊ ဝဥ၊ ပီလောပီနီ စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ သံပယိုပင်သည် ဒေသ၏ ဝင်ငွေရအဓိကသီးနှံဖြစ်ခဲ့သော်လည်း လက်ရှိတွင် ရောဂါပိုးများကျရောက်ကာ အသေအပျောက်များလာသည့်အတွက် ဒေသခံများသည် ကော်ဖီကို အစားထိုးစိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။

ဒေသတွင်းနှင့် အနီးကျေးရွာရှိရွာသားများ လုပ်ကိုင်သော ကြုံရာကျပမ်းအလုပ်များမှရရှိသည့် အပိုဝင်ငွေများသည် အိမ်ထောင်စုအားလုံး ဝင်ငွေ၏ ၄၂ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိလေသည်။ သို့သော်လည်း ထိုသူများထဲမှ ၄ ပုံ ၃ ပုံခန့်သည် တစ်နှစ်လျှင်တစ်လခန့်သာ ကျပမ်းအလုပ်သမားများအဖြစ် လုပ်ကိုင်ပြီး အချို့မှာ တစ်လမှ နှစ်လအထိလုပ်ကိုင်၍ သုံးလထက်ကျော်လုပ်ကိုင်သည့် ကျပမ်းအလုပ်သမားမှာ တစ်ဦးတည်းသာရှိလေသည်။ မြေယာမဲ့မိသားစုအနက် နှစ်အိမ်ထောင်သာလျှင် ကျပမ်းအလုပ်များကို အဓိကဝင်ငွေအရင်းအမြစ်များအဖြစ် မှီခိုအားထားလေသည်။ သို့သော်လည်း ရှေ့တွင်ဖော်ပြသကဲ့သို့ ကျေးရွာမှ အခြားဒေသများသို့ထွက်ကာ အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသောသူများလည်း ရှိပေသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို ဝင်ငွေရလုပ်ငန်းတစ်ခုအနေဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြခြင်းမရှိပေ။ အိမ်ထောင်စုများ၏ အဓိကဝင်ငွေရလုပ်ငန်းမဟုတ်သော်လည်း အိမ်ထောင်စုများစွာ၏ ဒုတိယဝင်ငွေအခွင့်အလမ်း ဖြစ်လေသည်။ မိသားစုများသည် အိမ်သုံးဟင်းစားအတွက် ကြက်များကိုမွေးမြူကြပြီး အိမ်ထောင်စု စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်မကျော်သော အိမ်ထောင်စုများ (၃၈ ရာခိုင်နှုန်း)သည် ဝက်မွေးမြူပြီး ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် နွားပိုင်ဆိုင်၍ တစ်အိမ်ထောင်စုတစ်ခုသာလျှင် ကျွဲများမွေးမြူကြသည်။



ပုံ (၁၆) ရွာသားများထံမှ ကုန်စည်များကိုဝယ်ယူနေသော ကုန်သည်များ

■ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ

သစ်တောများမှရရှိသော သယံဇာတများသည် ဆားပေါက်ဒေသခံများ၏ လိုအပ်ချက်များပြည့်မီအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည်။ ချက်ပြုတ်စားသောက်ရန်အတွက် ထင်းလောင်စာ၊ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် သစ်နှင့် ဝါး များ၊ ခြင်းတောင်းရက်လုပ်နိုင်ရန် ဝါးများ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်မျိုးစုံ၊ အဖူးအညွန့်များနှင့် ပန်းများ၊ သစ်ဥသစ်ဖုများ၊ မှိုနှင့် မျှစ်စသောအစားအစာစသည်ဖြင့် အမျိုးအစားစုံလင်စွာ ဒေသရှိသစ်တောများမှ ရရှိနိုင်သည်။

သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများသည် အိမ်ထောင်စုသုံးပုံတစ်ပုံအတွက် (၃၁. ၅ရာခိုင်နှုန်း) အဓိကဝင်ငွေအရင်း အမြစ်များဖြစ်ပြီး ၂၀. ၈ရာခိုင်နှုန်းသော အိမ်ထောင်စုများအတွက် စိုက်ပျိုးရေးပြီးနောက် ဒုတိယအရေးပါသော ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်အဖြစ် ဖြစ်ပါသည်။ ထုတ်ယူရောင်းချနိုင်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများမှာ ဝဥ၊ သစ်ခွ၊ အင် ကြင်းပင်ဆီ၊ ပျားရည်၊ ပရဆေးပင်များနှင့် သစ်မာသားများ (အသုံးပြုလျက်ရှိသည့်သစ်တောထွက် ပစ္စည်းစာရင်း အသေးစိတ်ကို ဇယား၁တွင် ကြည့်ရန်) တို့ဖြစ်ကြသည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူသောအိမ်ထောင်စု ၄၅စုအနက် တစ်ဝက်ကျော်သောအိမ်ထောင်စုများသည် အမဲလိုက် ခြင်းကိုပြုလုပ်သည်။ ထိုအိမ်ထောင်စုများအနက်အချို့သည် တစ်နှစ်တစ်ခါသာတောထဲသွား အမဲလိုက်ပြီး အများစု မှာ တစ်လတစ်ကြိမ်၊ အချို့မှာ တောထဲသို့မကြာခဏသွားကာ အမဲလိုက်လေ့ရှိသည်။ အမဲလိုက်၍ဖမ်းဆီးရမိ လေ့ရှိသော သားကောင်များမှာ ရှဉ့်၊ ကြွက်ကဲ့သို့ သတ္တဝါများ၊ ငှက်များ၊ တောဝက်နှင့် ဆတ်တို့ဖြစ်ကြသည်။ မျောက် လွဲကျော်မှအပ တောထဲရှိကျန် ပရိုင်းမိတ်မျိုးစိတ် ၅မျိုးကို အမဲလိုက်ဖမ်းဆီးကြလေသည်။ မကြာခဏအမဲလိုက် ထွက်သူများ (တောပျော်မုဆိုးများ)သည် တစ်နှစ်လျှင် ကြိမ်ဖန်များစွာ အိမ်သို့ သားကောင်များစွာကို ယူဆောင်လာ နိုင်သည်။ မုဆိုးများစုပေါင်း၍ သားကောင်ဖမ်းဆီးပါက မိမိတို့လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် တာဝန်နှင့်အညီ သားကောင်ကို ခွဲဝေပါသည်။ (ဥပမာအားဖြင့် လက်နက်/သေနတ်ပိုင်သူ၊ သားကောင်ကိုပစ်သူနှင့် အခြားသောမုဆိုးများ) သား ကောင်ကြီးများကိုရရှိခဲ့ပါက မုဆိုးများသည် ချက်ပြုတ်ပြီး ရွာသူရွာသားအားလုံးကိုဝေမျှပါသည်။ ကျန်ရှိသောသား ကောင်များကို မုဆိုးမှသိမ်းဆည်း၍ ရောင်းချလေသည်။

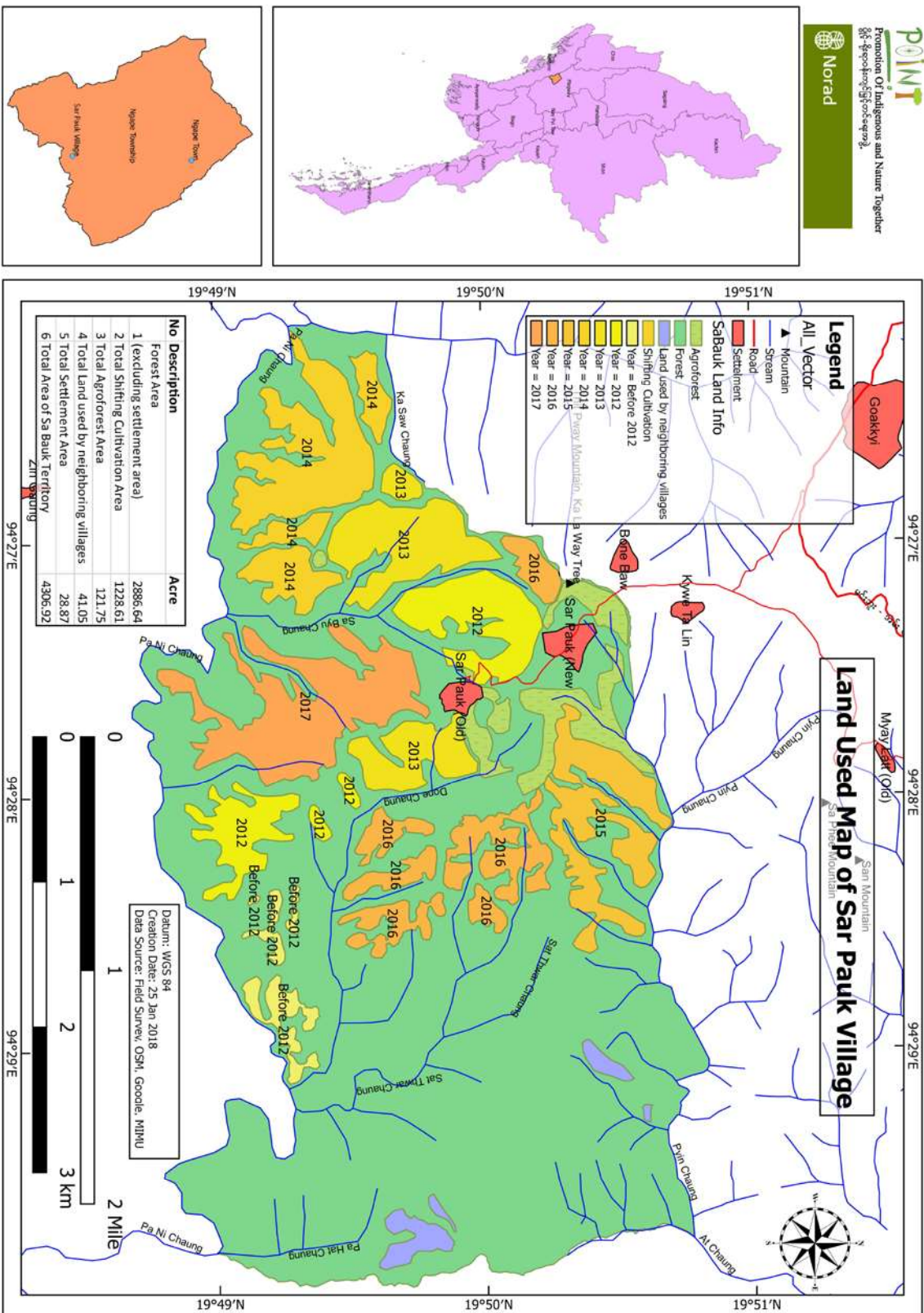
ဆားပေါက်ဒေသရှိ ချောင်းငယ်၊ စမ်းချောင်းများတွင် ရေနေသတ္တဝါမျိုးစုံကိုတွေ့ရှိနိုင်ပြီး ၎င်းတို့ကို နည်း လမ်းများစွာဖြင့် ဖမ်းဆီးနိုင်ပါသည်။ ခြောက်သွေ့သောကာလတွင် မိသားစုအားလုံး၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် အနည်းဆုံးတစ်ကြိမ်ခန့် ငါးဖမ်းထွက်ကြပြီး မိုးရာသီ၌ထွက်လေ့ထွက်ထမရှိပါ။



ပုံ (၁၇) ခြင်းတောင်းရက်လုပ်ရန်ဝါးဖြာခြင်း

ဇယား (၁) ဆားပေါက်ဒေသတွင်အထူးပြုလျက်ရှိသည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ

အမည် (အရှိချင်းနှင့် အင်္ဂလိပ်အမည်) (သိပ္ပံအမည်များ)	တွေ့ရှိရာဒေသ
စားသုံးရနိုင်သည့်အသီးအနှံများ	
အပျော်ထေ၊ ကံကူထေ၊ အပေထေ၊ ဆပြည်ထေ၊ မဲင်ထေ (ဇီးဖြူသီး)၊ အထီထေ၊ မွှီထေ(သပြေသီး)၊ ပွက်ထေ၊ ဘီထာထေ (ရေအနီးပေါက် ရောက်သည့် သဖန်းသီး)၊ ဘုအုထေ၊ ကလောင်ထေ၊ ဘန်ဘုထေ၊ ကောက်လီထေ၊ ဘုံဟေထေ (တောသရက်)	အံန်တောင် (အင်တိုင်းတော)
ချက်ပြုတ်စားသောက်နိုင်သည့်အသီးအနှံများ	
လောင်မွှီထေ (တောကျောက်ဖရုံ) (ယိုဂတော)၊ ကိုက်ဝါထေ (တောင်ယာကွက်)၊ မတ်ကုန်ထေ (ဖုန်းဆိုးတော)၊ အွန်ကောထေ (တောကြက်ဟင်းခါး)၊ အောက်လီထေ (တောကြောင်လျှာ)၊ အွန်ပျော်ထေ၊ ဆဒုနုတုံထေ၊ ယပျော်ထေ။	ယိုဂ (တောင်ပေါ်အမြစ်စိမ်းတော) နှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ ခင်းများ
စားသုံးနိုင်သည့် အရွက်၊အဖူး၊အညွန့်များ	
မြစ်မဘုံတော်(ညောင်ဖူး) (အမ်ဒုံနှင့် ယိုဂတော)၊ ဝေါက်နုကောင်၊ အွန်ကောက်လောက် (ချောင်းအနီး)၊ ကိုင်းညွန့်နှင့်၊ အွန်ဟာကလွတ်၊ ဟိုင်ဆလဲ တို့တော်၊ ဟတ်တော်၊ ဖရတခါတော် (တောင်ယာကွက်)၊ ရှိရှိနှင့်၊ ဒွီတောက်နှင့် (နွယ်)၊ မွေနှင့်(သပြေညွန့်)	အင်တိုင်းတော နှင့် တောင်ပေါ်အမြစ်စိမ်းတော၊ စမ်းချောင်းများအနီး
မိ ဖျား	
အပေါ်ရိုင်း(မိုနီ၊ အမ်ဒုံတော)၊ အပေါ်ညို(မိုညို)၊ အပေါ်ပန်(ပန်းရောင်မို)၊ အပေါ်အွဲ(အဝါရောင်မို)၊ တောင်ပို့အပေါ်၊ ကီကယ်စွဲပေါ်၊ ပေါင်တောင်၊ မွီပေါ်၊ မေစွာနုနုကွန်ပေါ်၊ ထိန်လှုံပေါ်၊ ရခိုင်ပေါ်။	အင်တိုင်းတောနှင့် တောင်ပေါ်အမြစ်စိမ်းတော၊
ဟင်းစားအဖြစ်သုံးနိုင်သောပန်းများ	
တောင်ယာတခု၊ တော်တခု၊ ကြွက်နရွက်၊ ဆုံကထေ(အမ်ဒုံ)၊ ပဆိုယတင်၊ မုတ်ဆိုးငရုပ်။	အင်တိုင်းတောနှင့် တောင်ပေါ်အမြစ်စိမ်းတော၊
ဈေးကွက်တင်ပို့ရောင်းချနိုင်သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ	
အထာပေါက်ထေ(ကင်ပွန်းသီး) (အမ်ဒုံ)၊ ပခုတ်ထေ၊ ကိုင်ကထေ၊ ပုတလဲထေ (ယိုဂ)၊ အင်တွဲ (အင်ကြင်းဆီ) (အမ်ဒုံ)၊ အတော်တောက် (ဝါဥ) (ချောင်း၊ အမ်ဒုံနှင့် ယိုဂ)၊ သစ်ခွမျိုးများ (အကျက်စစ် (ဝမ်းကေ)၊ အကျက်တု (တူးကေ)၊ ရပွန်တု (သရီးကေ)၊ ရိုးစိမ်း၊ လှေကင်သစ်ခွ)	အင်တိုင်းတောနှင့် တောင်ပေါ်အမြစ်စိမ်းတော၊ စမ်းချောင်းများအနီး



ပုံ (၁၀) ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် နှစ်ကာလပြ ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ မြေအသုံးချမှုမြေပုံ

မြေလတ်ကျေးရွာ

■ သီးနှံသစ်တော/ဥယျာဉ်ခြံ

မြေလတ်ကျေးရွာပိုင်နယ်မြေများကို တိကျစွာပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြေလတ်၊ ဘုံဘော၊ ကျွဲသလင်းရွာသူရွာသားများက မြေယာများကို ရိုးရာလေ့အရ အတူတကွ အသုံးပြုလျက် ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြေလတ်ဒေသခံများမှ လက်ရှိတွင် အများအားဖြင့် (သီးသန့်မဟုတ်သော်လည်း)အသုံး ပြုလျက်ရှိသည့် မြေဧရိယာစုစုပေါင်းမှာ ၁၂၆၅ဧက(၅၁၂ ဟက်တာ သို့မဟုတ် ၅.၁၂ စတုရန်းကီလိုမီတာ) ရှိသည်ဟု အနီးစပ်ဆုံးခန့်မှန်းကြသည်။ လက်ရှိလူဦးရေ စုစုပေါင်း ၁၃၄ဦး ဖြင့်တွက်ချက်ပါက မြေလတ်ကျေးရွာ၏ လူဦးရေသိပ်သည်းမှုမှာ တစ်စတုရန်းကီလိုမီတာတွင် ၂၆ဦးခန့် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

ဆားပေါက်ကျေးရွာကဲ့သို့ပင် မြေလတ်ဒေသခံများ၏ အဓိကအသက်မွေးမှုလုပ်ငန်းမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင် ယာစိုက်ပျိုးရေးဖြစ်သည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များကို လည်ပတ်အသုံးပြုသောစနစ်သည်လည်း အတူတူ ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဆန်စပါးနှင့် ပြောင်းကို အဓိကထားစိုက်ပျိုးပြီး မိသားစုဟင်းစားအတွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက် အမျိုး မျိုးများ၊ သစ်ဥ၊ ဆေးဘက်ဝင်အပင်များနှင့် ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်များ ကိုလည်းစိုက်ပျိုးကြသည်။ လက်ရှိအချိန် တွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးသည့်နေရာတွင် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းကို အစားထိုးလုပ်ကိုင်လာကြပါသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မိသားစုစုစုသာလျှင် တောင်ယာခင်းများကိုပိုင်ဆိုင်ကြပြီး တောင်ယာခင်းများ၏ အရွယ်အစားမှာလည်း သေးငယ်လာပြီဖြစ်ပါသည်။ ထိုတောင်ယာကွက်များအပေါ်တွင် စပါးနှင့် ပြောင်းတို့ကိုသာ အဓိကထား စိုက်ပျိုး ပြီး မိသားစုစားသုံးရန် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို စိုက်ပျိုးကြသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများနည်းပါးလာပြီး ဥယျာဉ်ခြံများတိုးပွားရသည့် အကြောင်းအရင်းသုံးချက် ရှိပါသည်။ ပထမတစ်ချက်မှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးသည် တရားမဝင်လုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး ၁၉၈၀ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ အစိုးရမှ ၎င်းစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်သူများကို အရေးယူမည်ဟုပြော၍ တားဆီးပိတ်ပင်လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများသည် ကျေးရွာသို့ရောက်လာပြီး ရွှေ့ပြောင်းတောင် ယာစိုက်ပျိုးခြင်းမပြုရန် လာရောက်ပြောဆိုလေ့ရှိပြီး များသောအားဖြင့် ကျေးရွာသို့ တရားဝင်စာများပေးပို့၍ တား မြစ်ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ရွာသူရွာသားများသည် အခြားအစားထိုး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ မရှိ သောကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုကို လျစ်လျူရှုမှုတပါး အခြားရွေးချယ်စရာများမရှိဘဲ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာလုပ်ငန်း ကိုသာ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ကြလေသည်။

အခြေအနေနှစ်ရပ်၏ ဖန်တီးပေးမှုကြောင့် အစားထိုးလုပ်ငန်းတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ နောက်တစ် ချက်မှာ ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးတက်သိုလ်၌ စိုက်ပျိုးရေးပညာဌာနပါမောက္ခဖြစ်သော ဒေါက်တာဆလိုင်းထွန်းသန်းမှ တောင်ပေါ်တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် တောင်စောင်းစိုက်ပျိုးရေးနည်းပညာ (**Sloping Agricultural Land Technology - SALT**)⁶⁹ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းကြောင့် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းများ ပိုမိုလုပ်ကိုင်လာခြင်းနှင့် နောက် ဆုံးတစ်ချက်မှာ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် ဖောက်လုပ်ခဲ့သော မင်းဘူး-အမ်းကားလမ်းကြောင့် ဥယျာဉ်ခြံထွက်သီးနှံများကို ဈေးကွက်သို့ အလွယ်တကူတင်ပို့ရောင်းချနိုင်ခဲ့ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ဒေါက်တာထွန်းသန်းသည် ငမဲမြို့နယ်အတွင်းရှိ ခွန်ဇူကျေးရွာတွင် SALTနည်းပညာဖြင့် စမ်းသပ်ကွက် များပြုလုပ်ခဲ့သည်။ စီမံကိန်း၏သင်တန်းများတွင် အနီးဝန်းကျင်ရှိဒေသခံများအပြင် ချင်းပြည်နယ်မှ ပြည်သူများပင် သင်တန်းတက်ရောက်လေ့လာခွင့် ရရှိခဲ့ကြသည်။ ဒေါက်တာထွန်းသန်းသည် မြေလတ်ကျေးရွာရှိ **Church of Christ Missionary** ခရစ်ယာန်သနာပြုအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ မိတ်ဆွေဖြစ်သောကြောင့် ရွာသူရွာသားများသည် ထို စီမံကိန်းတွင် နှစ်ပတ်သုံးပတ်ခန့် လာရောက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြပြီး မိမိတို့၏အိမ်တွင် ဥယျာဉ်ခြံတည်ထောင် နိုင်သောနည်းလမ်းများကို လေ့လာသင်ယူခဲ့ကြသည်။

ဒေသခံများသည် နှစ်ရှည်ခံသီးပင်များကိုစိုက်ပျိုးကြပြီး လက်ရှိအချိန်တွင် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းကို မိမိတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ငန်းအဖြစ်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ငှက်ပျောကဲ့သို့သော နှစ်ရှည်ခံ သီးပင်များ (လိမ္မော်၊ ရှောက်၊ သပံရာ၊ ကျွဲကောသီး၊ သရက်သီး၊ ထောပတ်သီး၊ မန်းကျည်း၊ ပိန္နဲ)၊ သင်္ဘော၊ ကော်ဖီနှင့် လက်ဖက် စသည်ဖြင့် အမျိုးစားစုံလင်စွာစိုက်ပျိုးပြီး ၎င်းအပင်များကြားထဲတွင် အမြစ်ဥ(ဝဥ)၊ ဆေးဘက်ဝင်ပင်များ၊ ငရုပ် နှင့် အခြားဟင်းသီးဟင်းရွက်များစသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစိုက်ပျိုးကြသည်။ အရေးပါသည့် ဥယျာဉ်ခြံထွက်သီးနှံမှာ ငှက်ပျောဖြစ်ပြီး တစ်နှစ်ပတ်လုံးထွက်ရှိသော ငှက်ပျောသီးများကို ရောင်းချခြင်းဖြင့် လယ်သမားများသည် ပုံမှန် ဝင်ငွေရရှိကြသည်။

အိမ်ထောင်စုသုံးခုမှအပ ကျန်ဒေသခံများသည် ဥယျာဉ်ခြံများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများတွင် ဝင်ငွေရသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ မိသားစုနှစ်ခုသည် လမ်းမကြီးဘေးတွင်ကုန်စုံဆိုင်နှင့် စားသောက်ဆိုင် ကို ဖွင့်လှစ်ရောင်းချ၍ ကျန်မိသားစုတစ်ခုသည် ကျပမ်းအလုပ်ကိုလုပ်ကိုင်၍ အသက်မွေးလျှက်ရှိသည်။ ကျပမ်း အလုပ် လုပ်ကိုင်သည့်မိသားစုသည် ကိုယ်ပိုင်မြေမရှိသောမိသားစုသုံးစုအနက်မှ တစ်စုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။

မြေလတ်ရွာသူ/သားများသည် ဥယျာဉ်ခြံထွက်သီးနှံများကို ရောင်းချခြင်းဖြင့် ရရှိသောဝင်ငွေများ သို့မဟုတ် အခြားနည်းဖြင့် ရှာဖွေရရှိသော ဝင်ငွေများကိုအသုံးပြုကာ ဆန်၊ အစားအစာနှင့် အခြား လိုအပ်သည့် ပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူကြပါသည်။



ပုံ (၁၉) မြေလတ်ကျေးရွာရှိ ဥယျာဉ်ခြံမြေ၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ ကွက်ဝယ် (အနောက်ဘက်)

ဥယျာဉ်ခြံ၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် အစားထိုးဝင်ငွေရလုပ်ငန်းများ

ရွာသူရွာသားများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ခဲ့သော အတိတ်ကာလထက် လက်ရှိတွင် အစာရေစာဖူလုံမှုလျော့နည်းလာသည်ကို သတိပြုမိလာပါသည်။ ယခင်အချိန်များတွင် မိမိတို့စားသုံးမည့် ဆန်စပါး၊ ပြောင်း၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များစသော အစာရေစာများကို လုံလောက်စွာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသော အိမ်ထောင်စုများ၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်သည် အစားအစာအတွက် ကုန်ကျမှုသည် ကုန်ကျမှုစာရင်း၏ ထိပ်ဆုံးတွင်ရှိသည်ဟုဆိုပြီး ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် စာရင်း၏ ဒုတိယတွင်ရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။

၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် အဓိကဝင်ငွေရသီးနှံဖြစ်သည့် ငှက်ပျောဈေးကျဆင်းသွားခြင်းကြောင့် မြေလတ် ဒေသခံများသည် စားဝတ်နေရေးကျပ်တည်းမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ဘုရားပွဲတော် ကာလများတွင် ငှက်ပျောသီးဈေးနှုန်း အတက်အကျရှိပြီး ဈေးကွက်တင်ပို့ရောင်းချနိုင်သော ဈေးနှုန်းသည် ဝယ်လိုအားနှင့်အညီ အတက်အကျပြောင်းလဲလေ့ရှိသည်။

ခြံမြေအနည်းငယ်ပိုင်ဆိုင်မှု (သို့) ခြံမြေပိုင်ဆိုင်မှုလုံးဝမရှိသောမိသားစုများသည် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု မရှိခြင်းကို ပိုမိုကြုံတွေ့ရသည်။ ကျေးရွာကို တည်ထောင်ထားသည့် မျိုးနွယ်စု၏အနှယ်ဝင်များနှင့် ရွာသို့ အိမ်ထောင်ကျပြီး အခြေချပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သူများအကြားတွင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု ခြားနားမှုများရှိပါသည်။ အိမ်ထောင်စုသုံးစု (စုစုပေါင်း၏ ၁၃.၆ ရာခိုင်နှုန်း)သည် မြေယာမဲ့များဖြစ်ကြပြီး မိသားစုနှစ်စုသည် ၁ ဧကသာ ပိုင်ဆိုင်ပါသည်။ မြေပိုင်ဆိုင်သည့် မျိုးနွယ်စုများသည် အခြေချပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သူများကို မြေယာများအား ရောင်းချမှုမပြုချေ။ မြေယာလိုအပ်သည့်သူများသည် အခြားသောရွာသားများထံမှ ငှားရမ်းနိုင်ပြီး ဆားပေါက်ကျေးရွာကဲ့သို့ပင် တစ်ရာသီထွက်သီးနှံများကိုသာစိုက်ပျိုးနိုင်ပြီး နှစ်ရှည်သီးနှံများကိုစိုက်ပျိုးခွင့်မရှိပေ။

များသောအားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သည့်မြေဧရိယာမှာ အတန်အသင့်ကျယ်ဝန်းပါသည်။ ဥယျာဉ်ခြံများ၏ ပျမ်းမျှအရွယ်အစားမှာ ၄.၅ ဧက(၁ ဧကမှ ၁၅ ဧကအထိကွဲပြားနိုင်)ရှိပြီး တောင်ယာခင်းများ၏ ပျမ်းမျှအရွယ်အစားမှာ ၂.၂ ဧက(၁ ဧကမှ ၈ ဧကအထိ) ဖြစ်လေသည်။

ဝင်ငွေအများစုကို ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းမှရရှိသော်လည်း မိသားစုအားလုံးသည် အခြားဝင်ငွေရ လုပ်ငန်းကိုလည်းလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကြက်၊ ဝက်နှင့် ဆိတ်တို့ကို အခါအားလျော်စွာရောင်းခြင်းဖြင့် ငွေပိုငွေလျှံများကို ရရှိသော်လည်း မိသားစုတစ်စုတည်းသာလျှင် နွားနှစ်ရည်းပိုင်ပြီး မည်သူမျှကျွဲ မွေးမြူခြင်းမပြုကြပေ။

အထက်တွင်ဖော်ပြသကဲ့သို့ မိသားစုနှစ်စုသည် ခြံလုပ်ငန်းအပြင် လမ်းမကြီးနံဘေးတွင် ဈေးဆိုင်ငယ်နှင့် စားသောက်ဆိုင်ကို ဖွင့်လှစ်ရောင်းချခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမှုပြုကြပါသည်။ ဒေသခံနှစ်ဦးသည် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်သော်လည်း စိုက်ပျိုးရေးသည် ထိုသူများ၏အဓိကဝင်ငွေရ လုပ်ငန်းပင်ဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စု ၇စုသည် ကျပမ်းအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ကြပြီး တစ်ဦးသာလျှင် အဓိကလုပ်ငန်းအဖြစ် သတ်မှတ်၍ ကျန် ၄ဦးသည် စိုက်ပျိုးရေးပြီးနောက် အခြားဝင်ငွေရအလုပ်အဖြစ် လုပ်ကိုင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ ၄၀.၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို စုဆောင်းရောင်းချကြပြီး ၎င်းတို့ထဲတွင် ဆားပေါက်ဒေသတွင် ရရှိသောသစ်တောပစ္စည်းများကဲ့သို့ပင် သစ်၊ ဝါး၊ မြွှဲ၊ မျှစ်၊ ကင်ပွန်းသီး၊ တောကျောက်ဖရုံသီး၊ ပျားရည်နှင့် ထင်းစသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဆားပေါက်ကျေးရွာနှင့် တစ်ခုကဲ့သည်မှာ အိမ်ထောင်စုတစ်ခုတည်းသာလျှင် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို ဒုတိယဝင်ငွေအရင်းအမြစ်များအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ မြေလတ်ဒေသခံများသည် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို ဝင်ငွေရအရင်းအမြစ်များ အဖြစ်အသုံးမပြုကြခြင်းမှာ ဥယျာဉ်ခြံများမှရရှိသော ဝင်ငွေအများစုရရှိမှုကြောင့်ဖြစ်ပြီး သစ်တော၏ အတန်းအစားကျဆင်းနေခြင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မြေလတ်ဒေသခံများသည် ဆားပေါက်ဒေသခံများနှင့်မတူဘဲ အမဲလိုက်ခြင်းကို လုပ်ကိုင်ကြခြင်းမရှိပေ။ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၂၇. ၃ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် အမဲလိုက်ထွက်သည်ဟုဆိုပြီး အိမ်ထောင်စု ၂ စုသာလျှင် မကြာခဏ (အပတ်တိုင်း) အဖွဲ့လိုက်လေ့ရှိသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသည်လည်း ဆားပေါက်နှင့်ယှဉ်ပါက အရေးပါသောလုပ်ငန်း မဟုတ်သော်လည်း အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ ထက်ဝက်ကျော်ခန့်သည် ခြောက်သွေ့ရာသီတွင် အနည်းဆုံးအနေ ဖြင့် တစ်ကြိမ် ငါးဖမ်းထွက်ကြသည်။

ကျေးရွာနှစ်ရွာ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုအတွက် သစ်တောနှင့် အခြားမြေအသုံးချမှုတို့၏အရေးပါပုံကို လေ့လာဆန်းစစ်ရာတွင် ဒေသခံများ၏ ထမင်းဝိုင်းတွင်အဓိကဟင်းလျာအနေဖြင့် ပါဝင်သော ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ ရရှိသောအရင်းအမြစ်များကို ကြည့်ခြင်းဖြင့်သိနိုင်သည်။ မိုးရာသီနှင့် နွေရာသီအကြားတွင် သိသာသောကွဲပြားမှု များကိုတွေ့ရသည်။

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် မိုးရာသီ၌ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများမှ အဓိကရရှိပြီး အိမ်ထောင်စုအားလုံးသည် တောင်ယာခင်းများမှ ခူးယူရရှိလေသည်။ ဒုတိယအရင်းအမြစ်မှာ သစ်တောဖြစ်ပြီး ဥယျာဉ်ခြံနှင့် အိမ်နောက်ဖေးခြံများမှလည်း ရရှိသည်။ အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ ၁၀ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် ပျံကျဈေးသည်များ သို့မဟုတ် ကုန်စိမ်းဈေးများတွင် ဝယ်ယူစားသုံးကြသည်။ နွေရာသီကာလများတွင် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို ပျံကျဈေးသည်များ သို့မဟုတ် ဈေးများမှဝယ်ယူနိုင်ပြီး ၁၆. ၇ရာခိုင်နှုန်းသော မိသားစုများအတွက်မူ ၎င်းသည် တစ်ခုတည်းသောအရင်းအမြစ်ဖြစ်သည်။

မြေလတ်ကျေးရွာတွင်မူ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို လုပ်ကိုင်ခြင်းမရှိသောကြောင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို တောင်ယာခင်းများမှမရရှိနိုင်ပေ။ မိုးရာသီကာလ၌ ဥယျာဉ်ခြံ၊ သစ်တော၊ကျပ်ပမ်း/ပျံကျဈေးသည်များနှင့် ကုန်စိမ်းဈေးများသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို အဓိကရရှိနိုင်သော အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။ ပွင့်လင်းရာသီတွင် အိမ်ထောင်စုအားလုံးသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို ပျံကျဈေးသည် သို့မဟုတ် ဈေးများမှဝယ်ယူနိုင်၍ သုံးပုံတစ်ပုံသောမိသားစုများသည် ထိုသို့ဝယ်ယူစားသုံးကြသည်။ မိသားစုစားသုံးနိုင်သော စပါးဟင်းသီးဟင်းရွက်များနှင့် ဝင်ငွေရသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးနိုင်သော ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများမရှိသောကြောင့် ဝယ်ယူရသည့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များအပေါ် မှီခိုအားထားနေရခြင်းဖြစ်သည်။ ကျေးရွာသည် လမ်းမကြီးနှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိခြင်းကြောင့်လည်း ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို အလွယ်တကူဝယ်ယူနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

**ဇယား (၂) ဟင်းသီးဟင်းရွက်အရင်းအမြစ်များ
(အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ ရာခိုင်နှုန်းမှ ဖော်ပြသောကြိမ်ရေတွက်)**

ဆားပေါက်ကျေးရွာ		
	မိုးရာသီ	ပွင့်လင်းရာသီ
တောင်ယာ	၉၃. ၈ ရာခိုင်နှုန်း	၁၄. ၆ ရာခိုင်နှုန်း
သစ်တော	၇၂. ၉ ရာခိုင်နှုန်း	၂၅. ၀ ရာခိုင်နှုန်း
ဥယျာဉ်ခြံ	၆၆. ၇ ရာခိုင်နှုန်း	၇၀. ၈ ရာခိုင်နှုန်း
အိမ်တွင်းခြံ	၄၅. ၈ ရာခိုင်နှုန်း	၂၂. ၉ ရာခိုင်နှုန်း
ကုန်သည်/ဈေးသည်	၁၀. ၄ ရာခိုင်နှုန်း	၆၈. ၈ ရာခိုင်နှုန်း
ကုန်သည်/ဈေးသည် သီးသန့်	၀ ရာခိုင်နှုန်း	၁၆. ၇ ရာခိုင်နှုန်း
မြေလတ်ကျေးရွာ		
	မိုးရာသီ	ပွင့်လင်းရာသီ
တောင်ယာ	၃၃. ၃ ရာခိုင်နှုန်း	၁၄. ၃ ရာခိုင်နှုန်း
သစ်တော	၅၇. ၁ ရာခိုင်နှုန်း	၄၂. ၉ ရာခိုင်နှုန်း
ဥယျာဉ်ခြံ	၇၆. ၂ ရာခိုင်နှုန်း	၃၈. ၁ ရာခိုင်နှုန်း
အိမ်တွင်းခြံ	၂၈. ၆ ရာခိုင်နှုန်း	၉. ၅ ရာခိုင်နှုန်း
ကုန်သည်/ဈေးသည်	၄၇. ၆ ရာခိုင်နှုန်း	၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း
ကုန်သည်/ဈေးသည် (သီးသန့်)	၀ ရာခိုင်နှုန်း	၃၃. ၃ ရာခိုင်နှုန်း



ပုံ (၂၀) ဒေသထွက်နှင့် အခြားထွက်ကုန်ပစ္စည်းများရောင်းချလျက်ရှိသော ဂုတ်ကြီးရွာ လမ်းမဘေးရှိဈေးဆိုင်

ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်

လက်ရှိတွင် မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာသူ/သားများသည် အခါနီဟုခေါ်သော သီးနှံသစ်တော/ဥယျာဉ်ခြံမြေ (ဥပမာအားဖြင့် ငှက်ပျောအခါနီ၊ လိမ္မော်အခါနီ) “လို”ဟုခေါ်သော ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာမြေနှင့် တော်အူ ဟုခေါ်သော သစ်တောမြေ စသည်ဖြင့် မြေအမျိုးအစားသုံးမျိုးခွဲခြား သတ်မှတ်ထားပါသည်။^{၆၅}

ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်၏ အဓိကစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမှာ တောင်ယာကွက်များကို ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းသူသည် ထိုမြေ၏ ပိုင်ရှင်ဟု အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။ မြေယာကို စတင်ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းသူ မည်သူမဆို ဓားမဦးချစည်းမျဉ်းအရ ထိုမြေကိုပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိပြီး ၎င်းယာကွက်ကို အနားပေးတော/ပလပ်တောအဖြစ် ထားရှိပြီးနောက်လည်း တစ်ဖန်ပြန်လည်အသုံးပြုခွင့်ကိုရရှိသည်။ ထိုမြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို မိမိတို့၏ သားသမီးများကို လွှဲပြောင်းပေးအပ်နိုင်ပြီး များသောအားဖြင့် အမျိုးသားများသာ အမွေဆက်ခံခွင့်ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာရှိ မြေယာအများစုကို ရွာတည်ထောင်ခဲ့သည့် မျိုးနွယ်စုနှစ်စု၏ အနွယ်ဝင်များမှ ပိုင်ဆိုင်ထားကြခြင်းဖြစ်သည်။ သားစဉ်မြေးဆက်တစ်လျှောက် မြေယာများကို အကွက်ငယ်များစွာခွဲ၍ ပုဂ္ဂလိကမြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်များအဖြစ် ပေးအပ်ထားကြသည်။ မျိုးနွယ်စုအနွယ်ဝင်များသည် ခွဲဝေရရှိထားသည့် မြေယာများကို ရောင်းချခွင့် ရှိသော်လည်း ကျေးရွာပြင်ပမှသူများထံသို့မူ ရောင်းချခွင့်မရှိပေ။

မိသားစုတစ်စုချင်းသည် သတ်မှတ်ထားသည့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များအပေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ (သို့) ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များရရှိထားသည်။ ကျေးရွာတွင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမရှိသော ဒေသခံရွာသူရွာသားအားလုံးသည်လည်း မိမိတို့၏ လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းကာ လုပ်ကိုင်စားသောက်ခွင့်ရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မြေအနည်း ငယ်သာပိုင်ဆိုင်၍ မိသားစုဝင်ကလေးများသော မိသားစုများသည် အခြားသူများ၏မြေကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် မျိုးနွယ်စုပိုင်မြေယာများကို မျိုးနွယ်စု၏ ဘုံပိုင်ပစ္စည်းအဖြစ်ထားရှိသင့်ပြီး ခွဲဝေမှုမပြုသင့်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မျိုးနွယ်စုပိုင်မြေများကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေများအဖြစ် ခွဲဝေပေးအပ်ရသည့် အကြောင်းအရင်းမှာ လူဦးရေတိုးပွားလာသည်နှင့်အမျှ မြေယာနှင့် ပတ်သက်သည့် အငြင်းပွားမှုများပိုမိုဖြစ်လာပြီး ၎င်းမြေများကို အမြဲတမ်းဥယျာဉ်ခြံမြေများအဖြစ် ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။^{၆၆}

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များအပေါ် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုမှာတိကျပြီး မိမိတို့၏ သားများထံကိုသာ လွှဲပြောင်းပေးအပ်နိုင်သည်။ သို့သော် သမီးမိန်းကလေးထံသို့ မြေယာအမွေလွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့သည့် ခြွင်းချက်ဖြစ် ရပ်အချို့လည်းရှိသည်။ ထိုသို့ အမျိုးသားများကသာ အမွေဆက်ခံခွင့်ရှိသည့်စည်းမျဉ်းမှာ ရွာမှအမျိုးသမီးသည် အခြားရွာမှ အမျိုးသားကိုလက်ထပ်ပြီး ထိုရွာသို့သွားရောက်နေထိုင်မှုကို အကြောင်းပြုကာ ချမှတ်ထားသော အိမ်ထောင်ပြုပြီးနောက် အခြေချနေထိုင်ခြင်းဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ဆက်နွယ်မှုရှိလေသည်။

ပြီးခဲ့သည့် အခန်းတွင် အတိုချုံးဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ရွာမှအမျိုးသမီးကိုလက်ထပ်ပြီး အခြေချနေထိုင်လျက် ရှိသည့် မိသားစုများတို့သည် မြေယာများစွာမပိုင်ဆိုင်ကြပေ။ သို့သော် ခြွင်းချက်အနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ် အမ်းမြို့နယ် မှ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်လာသော ဒိုင်ခုံမျိုးနွယ်စုတွင် မြေယာများကို ဖခင်ထံမှ အမွေဆက်ခံရယူထားသော မြေလတ်ရွာသူကို လက်ထပ်ထားသောကြောင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဆားပေါက်ဒေသခံတစ်ဦးဖြစ်သည့် မယ်လွန်ခုံသည် မိမိ၏ဖခင်ထံမှ စိုက်ပျိုးမြေ ၂၅၀ဧကခန့် အပါအဝင် မြေဧကပေါင်း ၁၅၀၀ခန့်ကို အမွေဆက်ခံရရှိခဲ့လေသည်။ မယ်လွန်ခုံသည် အခြားရွာသား တစ်ယောက်ကို လက်ထပ်ပြီး ထိုရွာသို့သွားရောက်နေထိုင်သောကြောင့် ၎င်း၏မြေများကို မျိုးနွယ်စုသုံးစု၏ ဘုံပိုင်မြေများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး တချို့တဝက်ကို ရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်သူများကို နှစ်စဉ်စိုက်ပျိုးနိုင်ရန်ခွဲဝေပေးထားပြီး အချို့ကို ဥယျာဉ်ခြံမြေအဖြစ် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ မယ်လွန်ခုံသည် ရွာ၌ပြန်လည်နေထိုင်မည်ဆိုပါက ထိုမြေများကို သူမထံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်မည်ဖြစ်သည်။

မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာနှစ်ရွာလုံးတွင် သစ်တောမြေအားလုံးကို ရွာ၏ဘုံပိုင်မြေ(သို့) အများပိုင်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။ ကျေးရွာနှစ်ခုတွင် ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်သည် တစ်သီးပုဂ္ဂလပိုင်မြေကွက် ၊ မျိုးနွယ်စုပိုင်မြေကွက်နှင့် အများပိုင်သစ်တောများစသည်ဖြင့် ကွဲပြားသည့်ပုံစံများအဖြစ် ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ဘုံဘော၊ ကျွဲသလင်းနှင့် မြေလတ်ကျေးရွာသုံးခုတို့၏ အခြေချနေထိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် သမိုင်းကြောင်းများကြောင့် မြေလတ်ကျေးရွာရှိ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုများသည် ဆားပေါက်ကျေးရွာထက်ပိုမိုရှုပ်ထွေးမှုရှိလေသည်။ ထိုကျေးရွာသုံးရွာသည် အချင်းချင်းရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိကြပြီး ရွာသုံးရွာကိုတည်ထောင်ခဲ့သူများမှာ ဂုတ်ကြီးကျေးရွာသားများဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဗြိတိသျှအစိုးရက မန်းသစ်တောကြီးဝိုင်းဖွဲ့စည်းပြီးနောက်တွင် မြေလတ်ဒေသခံများသည် ဘုံဘောကျေးရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရထွက်ခွာသွားသည့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နောက်ပိုင်း၌ မိသားစုအချို့သည် မြေလတ်ဒေသသို့ ပြန်လည်အခြေချကြပြီးအချို့မှာ ထိုရွာတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းအချို့ကို ရွာသုံးရွာမှမိသားစုများက စုပေါင်းလုပ်ကိုင်လျက်ရှိပြီး မိသားစုတစ်စုချင်းစီသည် အခင်း/အကွက်များအလိုက် ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြသည်။ အလားတူပင် လက်ရှိကာလတွင် ဥယျာဉ်ခြံမြေများကို ကျေးရွာသုံးရွာမှရွာသူ/သားများကပိုင်ဆိုင်ကြပြီး အချို့ကို ဂုတ်ကြီးရွာသားများက ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယခင်က ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းနှင့် ဥယျာဉ်ခြံမြေများဖြစ်ခဲ့သော ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမြေ ၂၀၇ဧကတွင် ကျေးရွာ၄ရွာ(မြေလတ်၊ ဘုံဘော၊ ကျွဲသလင်းနှင့် ဂုတ်ကြီး)မှ ၃၃ဦးပိုင်ဆိုင်သောမြေကွက် ၄၂ကွက်ပါဝင်လေသည်။

ကျေးရွာသူ/သားများအသုံးပြုလျက်ရှိသည့် ရိုးရာမြေများ၏ နယ်နိမိတ်များအပေါ်ထားရှိသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၏ ရှုပ်ထွေးမှုသည် ကျေးရွာ၏ပိုင်နယ်မြေကိုတိကျစွာသတ်မှတ်ရေးအတွက် အခက်အခဲများစွာ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်း - ဆားပေါက်ကျေးရွာ

ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးတွင် ရိုးရာဓလေ့မြေအသုံးချမှုစနစ်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကျင့်သုံးလျက်ရှိသောကြောင့် ရိုးရာဓလေ့သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းသည့်စနစ်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ယခုအခန်းတွင် ဆားပေါက်ကျေးရွာကို အဓိကထား လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။ မြေလတ်ကျေးရွာတွင် လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုမတိုင်မီက အနည်းနှင့်အများဆိုသလို တူညီသောမြေအသုံးချမှုကို ကျင့်သုံးခဲ့ပြီး ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှအပ အများစုကို ဆက်လက်အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။

အခြားသော ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးသောဒေသများကဲ့သို့ပင် ဆားပေါက်ကျေးရွာပိုင်နက် နယ်မြေအတွင်းရှိမြေယာများကိုစီမံအုပ်ချုပ်ရာတွင် မြေယာရှုခင်းတစ်ခုလုံးကိုစီမံအုပ်ချုပ်ပါသည်။ တစ်သီးပုဂ္ဂလပိုင် ဖြစ်သည့် ဥယျာဉ်ခြံကွက်များ၊ အိမ်ခြံကွင်းများနှင့် အိမ်ဘေးစိုက်ခင်းများစသည်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များကို မြေပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများကသာ ပြုလုပ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များရှိပြီး ၎င်းတို့ကို သတ်သတ်မှတ်မှတ်ခတ်စဉ်များဖြင့်သတ်မှတ်၍ လည်ပတ်အသုံးပြုကြသည်။ အသစ်ခတ်မည့်တောင်ယာကွက် (သို့) မြေဧရိယာကို ရွာသူသားများက စုပေါင်းဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ကြပြီး ဤသို့ရွေးချယ်ရာတွင် ဖုန်းဆိုးတော၏ သက်တမ်းအပေါ် ကြည့်ပြီးရွေးချယ်ကြသည်။ ဖုန်းဆိုးတောများ၏ ပြန်လည်ရှင်သန်မှုနှုန်းသည် မြေဆီလွှာအရည်အသွေး၊ လျှောစောက်မြေအနေအထားကြောင့်ဖြစ်လာသည့် ရာသီဥတုနှင့် သစ်တောမြေနှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိမှု စသောအချက်များအပေါ် မူတည်နေပြီး တောင်ယာကွက်တစ်ကွက်ကို အသုံးပြုရာတွင် အကွက်စဉ်တိုင်းမဟုတ်ဘဲ သစ်တောပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းမှုကိုကြည့်ပြီး အသုံးပြုရနိုင်ပါသည်။ ထိုကြောင့် ခုတ်စဉ်အသစ်တစ်ခုတွင် ခုတ်ယူမည့် ခုတ်ကွက်ကိုသတ်မှတ်ရာတွင် ဆွေးနွေးမှုများကို အချိန်ပေးဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။

မိသားစုတစ်စုချင်းသည် အသစ်ခတ်လိုက်သော တောင်ယာကွက်များပါဝင်သည့် ခုတ်စဉ်အတွင်းရှိ မိမိတို့၏အကွက်တွင် မည်သည့်အပင်စိုက်ပျိုးမည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးတွင် ဆောင်ရွက်ရသည့် လုပ်ငန်းအများစုကို မိသားစုဝင်များကသာ လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ မိသားစုတစ်စုက ဖျားနာခြင်း သို့မဟုတ် မတော်တဆထိခိုက်မှုတို့ကို ကြုံတွေ့ရခြင်း စသော၊ အရေးပေါ်အခြေအနေများမှအပ တောင်ယာလုပ်ငန်းတွင် လုပ်အားဖလှယ်မှုများမရှိပါ။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာမြေများကို ရွာသူ/သားများ၏ စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲမှုကြောင့် ဖုန်းဆိုးတောများသည် ပြန်လည်မျိုးဆက်နိုင်ပြီး တောင်ယာခင်းများမှ စိုက်ပျိုးမဖြစ်ထွန်းသည့် မြက်တောများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားခြင်းကဲ့သို့သော တောင်ယာခင်းများ အတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမျိုး ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိပေ။

ထိုသို့စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် အရေးကြီးသည့်လုပ်ငန်းတစ်ခုမှာ ဖုန်းဆိုးတောများကို မီးကာကွယ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် ခုတ်ကွက်အသစ်တစ်ခုကို မီးရှို့သည့်အခါ ဖုန်းဆိုးတောများကို မီးလွတ်ကင်းစေရန် အထူးသတိထားလေ့ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ယာကွက်များအတွင်းသို့ မီးမကူးစေရန် အကွက်ပတ်လည်အစွန်းများရှိ ခုတ်ထစ်ထားသည့် သစ်ပင်ကိုင်းအစအနများကိုရှင်းလင်း၍ မီးတားလမ်းများဖောက်လုပ်ပါသည်။ ထိုခုတ်ကွက်ကြီးအတွင်း ယာကွက်များကိုပိုင်ဆိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုတိုင်းသည် မီးတားလမ်းဖောက်လုပ်ရာတွင် ဝိုင်းဝန်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများကို ပိုင်းခြားထားသည့် သစ်ပင်တန်းများ သို့မဟုတ် သစ်တောတန်းများသည် အနီးဝန်းကျင်ရှိ ဖုန်းဆိုးမြေကို မီးကူးစက်လောင်ခြင်းမရှိအောင်ကာကွယ်ပေးပြီး ဖုန်းဆိုးတောများ ပြန်လည်မျိုးဆက်ရာတွင် လိုအပ်သည့်မျိုးစေ့သစ်စေ့များကို သိမ်းဆည်းထားသည့် နေရာများပင်ဖြစ်သည်။ ဆားပေါက်ရွာသူ/သားများသည် တောမီးကို ကောင်းစွာကာကွယ်နိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများနှင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများတွင်တွေ့ရသည့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများတွင် တောမီးများမကြာခဏ လောင်ကျွမ်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် မြက်တောမြေများကို ဆားပေါက်ဒေသတွင်မတွေ့ရှိရပါ။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များအနီးရှိ ထိန်းသိမ်းတောများကို လိုမောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။ တောင်ယာကွက်အပေါ်ရှိ သစ်တောကို လိုလူးဖြစ်ပြီး အောက်ဘက်ရှိတောကို လိုဟို ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြသည်။ တောင်ယာကွက်နှစ်ကွက်ကြားရှိသစ်တောကို ခါခလဲဟု ခေါ်ပါသည်။

တောင်ကြောပေါ်နှင့် ချောင်းတစ်လျှောက်ရှိသောသစ်တောများကို အမြဲတမ်းထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ တောင်ကြောပေါ်ရှိတောများကို “ခလောလန်”ဟုခေါ်ပြီး ချောင်းတစ်လျှောက်တောကို “လိုမွန်” ဟုခေါ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတောများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်များကို ပိုင်းခြားထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အခြားသောသစ်တောမြေများကို သစ်တော(ပုံတော)ဟုသာခေါ်ပြီး ၎င်းတို့တွင် ရွာနှစ်ရွာအနီးရှု-
ရေဝေရေလဲ ထိန်းသိမ်းရေးတောများပါဝင်ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုတော့ဘဲ လှည့်ထားသည့်တောများကို မြေလတ်ကျေးရွာကဲ့သို့ပင် ဥယျာဉ်ခြံမြေများအဖြစ် အသုံးပြုလျက်ရှိသည့်မြေများပေါ်တွင် ထိန်းသိမ်းတော အမျိုးအစားခွဲခြားသည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးလေသည်။



ပုံ (၂၁) ဆားပေါက်ကျေးရွာရှိ သစ်တောနှင့် တောင်ယာခင်းများ။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများကို သစ်တောများက ပိုင်းခြား၊ ပိုင်းပတ်ထားပါသည်။ ပုံအလယ်ရှိ သချိုင်းတောသည် ကြောပေါ်ရှိ တောနှင့် ချိတ်ဆက်နေသည်။

အရှေ့ဘက်ရှိ ဆားပေါက်ကျေးရွာနယ်နိမိတ်အနိမ့်ပိုင်းမှာ အမြဲတမ်းသစ်တောမြေများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထား ပါသည်။ ၎င်းတောများသည် အင်တိုင်းတောဖြစ်ပြီး မြေဧရိယာအများစုမှာ တောင်ယာစိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းမှု အားနည်း သဖြင့် မင်းလှမြို့နယ်ရှိ လက်ပန်ကုန်းကျေးရွာ၊ ငဖဲမြို့နယ်ရှိ ဝက်စကျင်းကျေးရွာ၊ ညောင်ပင်ကုန်းကျေးရွာ(အရှို ချင်းရွာ)များနှင့် နယ်နိမိတ်ထိစပ်လျက်ရှိသော နေရာများတွင်သာ ၎င်းရွာများအသုံးပြုနေသည့် တောင်ယာအနည်း ငယ်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ဤကျေးရွာများသည် ဆားပေါက်ရွာသူ/သားများနှင့် ဆွေမျိုးတော်စပ်နေသော ကျေးရွာ များဖြစ်ပါသည်။

ဆားပေါက်တွင် ယုံကြည်မှုအရ ကာကွယ်ထားသည့် သစ်တော(scared forest)များနှင့် သချိုင်းမြေ အနည်းငယ်ရှိပါသည်။ (တစ်ကွက်မှာ နတ်ကိုးကွယ်သူများအတွက်ဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ကွက်မှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာ ဝင်တို့အတွက် ဖြစ်လေသည်) ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ ရိုးရာဓလေ့စဉ်များစည်းစဉ်းကမ်းအရ အဆိုပါသစ်တောများမှ သစ်ပင်ခုတ်ယူခြင်းကို တားမြစ်ထားပါသည်။

အခြားသော ကာကွယ်တောများကဲ့သို့ပင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်ခွင့်မပြုပေ။ သို့သော်လည်း ဒေသခံများ သည် မိမိတို့၏လိုအပ်ချက်အတွက် ထင်းနှင့် အိမ်ဆောက်လုပ်ရန် သစ် စသော သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများကိုမူ ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်ပြုထားပါသည်။ သစ်တောသယံဇာတများထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ကန့်သတ်ချက် များမရှိသကဲ့သို့ အမဲလိုက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များလည်းမရှိပေ။ သို့သော်လည်း မျောက်လွဲကျော်များကို ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်ခြင်းမပြုရန် စည်းကမ်းတစ်ခုထုတ်ပြန်ထားပြီး အခြားဒေသခံများ လိုက် နာခြင်းမရှိသော်လည်း ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများသည် လိုက်နာလျက်ရှိသည်။ ဘိုးဘေဘီဘင်များမှ မျောက်လွဲ ကျော်များသည် အခြားသောမျောက်များနှင့်မတူဘဲ စိုက်ပျိုးသီးနှံများကိုယူဆောင်ဖျက်ဆီးမှုမရှိခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ သာယာသောတေးဆိုသံများသည် ကံကောင်းစေသည့်နိမိတ်ဟုယူဆခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ၎င်းတို့ကိုမဖမ်းဆီးဘဲ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရမည်ဟု ပြောဆိုဆုံးမခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် မျောက်လွဲကျော်များသည် နှေးကွေးစွာသားပေါက် ကြပြီး မျောက်လွဲကျော်မိခင်များသည် မိမိတို့သားသမီးတို့၏ ကျန်းမာကြံ့ခိုင်မှုကိုစမ်းသပ်ရန် သစ်ကိုင်းများထံသို့ ပစ်လိုက်ပြီး သစ်ကိုင်းကိုဖမ်းဆုပ်နိုင်မှသာ ပြန်လည်ခေါ်ယူကြကြောင်းဆိုပါသည်။

လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်းကြောင့် ပလပ်ကာလ သို့မဟုတ် အနားပေးကာလလျော့နည်းလာစေရန် ဖိအား များရှိလာသော်လည်း ဆားပေါက်ဒေသခံများ၏ ရိုးရာဓလေ့မြေယာနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ သစ်တောထိန်း သိမ်းမှုအလေ့အထများ၏ ရလဒ်အဖြစ် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းများသည် မြေဆီလွှာကောင်းမွန်မှုကို ထိန်းသိမ်း နိုင်ပြီး ဖုန်းဆိုးတောများပြန်လည်မျိုးဆက်နိုင်ကာ ခုတ်စဉ်များအတိုင်း ဆက်လက်လည်ပတ်စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြန်လည်မျိုးဆက်လာသောသစ်တောများမှာ ကျယ်ပြန့်ကြီးမားစွာရှိနေပြီး တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များအတွက် မှီတင်း ကျက်စားရာဒေသနှင့် ဒေသခံများအတွက် သစ်တောသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ထောက်ပံ့ပေးသည့် အရင်း အမြစ်များဖြစ်ပါသည်။



ပုံ (၂၂) ဆားပေါက်ကျေးရွာရှိကွယ်တောနှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းပြုခြင်းလုပ်ငန်း



ပုံ (၂၃) ဆားပေါက်ကျေးရွာရှိ ရေထိန်းတော

ဇယား(၃) ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများ မှတ်တမ်းတင်ထားသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ ^{၆၇}

ဒေသအမည်	မျိုးစိတ် အရေ အတွက်	ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော အင်္ဂလိပ်အမည်များ	သစ်တောအမျိုးအစား
နို့တိုက်သတ္တဝါများ			
ပရိုင်းမိတ်များ			
ဝါကူ	၅	မောက်လွဲကျော်(လက်ဖြူ)	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော(ယိုဂ)
ရောင်တော်		မောက်မျက်ကွင်းဖြူ	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော
ရောင်ဖူန်		Northern pig-tailed macaque,	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတောနှင့် အင်တိုင်းတော
ရောင်ရှဲန်		မောက်စပ်	ရွက်ကြွေတောတွင် ပေါများပြီး တောင်ပေါ်အမြဲစိမ်း တောတွင်လည်း တွေ့ရ
ရောင်ငေ		မောက်လေပေ	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော(ယိုဂ)
အသားစားသတ္တဝါများ			
အဟွန်စိမ်းလီ၊ အခေါက်ကျိုက်၊ အခဆတ်၊ ကြောင်နန်၊ ဓမ္မပါ၊ ဆပို၊ ဆီကွာတောတော	၁၂		
ဟွန်ပေါ်		မြင်းဝံ/ဝက်ဝံ	
ဟွန်စိမ်းလိန်း		ဝက်ဝံအမျိုးအစား	
အဟေ		တောခွေး	
ဆူန်ချေ		ကျားသစ်	
ကြဝက်		ကျားဝက် (ခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိ)	
		တောကြောင် (ခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိ)	

ဒေသအမည်	မျိုးစိတ် အရေအတွက်	ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော အင်္ဂလိပ်အမည်များ	သစ်တောအမျိုးအစား
ဆဖော်		မြွေပါ	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတောနှင့် အင်တိုင်းတော
အဟ		ဖုံ	(Smooth-coated otter) ပနီချောင်း တစ်လျှောက်တွေ ရပြီးယခုရှားလာ
ဆာအူ (နာမည်တူအခြားမျိုးစိတ်ရှိ)		ကြောင်ကတိုးနှင့် အခြား ကြောင်ကတိုးမျိုးစိတ်	
ဝါမင်းဆံ		လင်စိုင်ပြောက်	
ဆကောင်		Yellow-throated marten	ပေါက်ကြွယ်ဝပြီး ငှက်ပျောစိုက်ခင်းများ တွင်လည်းတွေ့ရ
		ခွေးတူဝက်တူ (အမျိုးအစားသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိ)	
အရွက်စားသတ္တဝါနှင့် အစုံစားသတ္တဝါများ			
ဆောက်ချို	၄	ဂျီ	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတောနှင့် အင်တိုင်းတော
ကရိုင်		ဒရယ်	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော
အယိုအာ		တောဆိတ်	မတ်စောက်သော တောင်တန်းများ၊ တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတောနှင့် အင်တိုင်းတော
ငေါ်		တောဝက်	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော နှင့် အင်တိုင်းတော
ကိုက်ဝါးတက်သည့် သတ္တဝါများ			
	၁	ဖြူကောင်	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော နှင့် အင်တိုင်းတော

ဒေသအမည်	မျိုးစိတ် အရေအတွက်	ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော အင်္ဂလိပ်အမည်များ	သစ်တောအမျိုးအစား
	၁	ယုန်	အင်တိုင်းတော
	၂	ရှဉ့်မျိုးများ (၂ မျိုး၊ ခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိ)	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော နှင့် ရွက်ကြွေတော
လှောက်၊ လှည့်ချ၊ လှီလှောက် အလှေ	၈	ဝမ်းဗိုက်ညှိရောင်ရှိသော ရှဉ့်နှင့် အခြားအစင်းကြောင်းပါသောရှဉ့်မျိုးများ	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော နှင့် အင်တိုင်းတော
အခြားသောနို့တိုက်သတ္တဝါများ			
ဆဋ္ဌေ	၂	အမျိုးစားခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိ	
ဆပူ		သင်းခွေချပ်	
ငှက်များ			
ဝါမွန်၊ ငူ၊ ဆလီကိုက်၊ လည်ချိုင်း၊ ကိုက်ဝါအား၊ စောင်ညှိ၊ ဝါကလို၊ ဆီဆော်၊ ပုတ်ပင်နီ၊ ဝါလုံဟိုက်၊ ကလိုဆိုက်၊ အတော်ဆီဆော်၊ သကွက်၊ ကျောက်ကျောက်၊ ဆတုယဆော်၊ ဆေးမော်၊ ဆောပဆော်၊ ကလိုင်အွဲလွီ၊ ကလိုင်အွဲနီ၊ နို့နအာ၊ ကလိုင်ကလဲ၊ ပဆူ၊ ဘုတ်ဆက်ယက်၊ ရဲမြောင်ကောင်။	၂၃	စားကလေးကြက်တူ ရွေးကျီးကန်ငုံးငှက် တို့ အပါအဝင် များစွာ သောမျိုးစိတ်များ	
ခါထက်	၂	တောကြက်နှင့် ရစ်မျိုးများ	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော နှင့် အင်တိုင်းတော
ကောက်ကလိုင်	၃	အောက်ချင်းငှက်	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော
ကောက်ရီ		Rufous necked hornbill	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော
ခကျိုက်		Maybe Pied hornbill	တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတော
အတောင်	၁	Green peacock	အင်တိုင်းတော

ဒေသအမည်	မျိုးစိတ် အရေအတွက်	ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော အင်္ဂလိပ်အမည်များ	သစ်တောအမျိုးအစား
တွားသွားသတ္တဝါများ			
ဖားပလဲ၊ ပတလဲနီ၊ ဆောက်ပလိုင်၊ ဖနိုင်း၊ ပလူဖော်၊ တုပ်တလံ၊ တောနကော်၊ တန်ခွန်ကတ်။	၈	မြွေဟောက်အပါအဝင် မြွေအမျိုးမျိုးများ	
ခအား (စမ်းချောင်းထဲနေသည့် ရေလိပ်)၊ လိပ်မည်း၊ တုံလုံ (အမ်ဒုံနှင့် ယိုဂလိပ်)၊ အခြားရေလိပ်၊ အဆုံပိုင်အွေ(အမ်ဒုံ)။	၅	ကုန်းလိပ်နှင့်ရေလိပ် မျိုးစိတ်များ	ပနီးချောင်း၊ တောင်ပေါ်အမြဲ စိမ်းတောနှင့် အင်းတိုင်းတော
ကုန်းနေရေနေသတ္တဝါများ			
အလှယ်၊ အတော်၊ အကောက်၊ အဖဒကွန်၊ ဖနန်ချောင်း၊ အကျ၊ အဖလက်၊ သစ်ဖား။	၈	ဖားမျိုးစိတ်များ (ခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိသော)	ချောင်းတစ်လျှောက်
	၁	ဖားပြုတ်	ခြောက်သွေ့သော ဒေသ
ငါး			
ငကလိမ်း၊ ငဆော်၊ ငစွန်၊ ငဆို့၊ ငဖယွန်း၊ ငတော်၊ ငဆိုင်၊ ငဆိုင်းအ၊ ငဆဲရဲ၊ တဆိုက်၊ ငကျီကျား၊ ငယွန်ပို့။	၁၇	ငါးမျိုးစိတ်များစွာ (ခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိ)	စမ်းချောင်းများ
ငရုများ			
ငရုနီ	၁	ကုန်းပေါ်တွင်တွေ့ရသည့်ငရုနီ	အင်ကြင်းတော
ကျကုတ်တန်ပွန်၊ ကျကုတ်ဆစင်၊ ကိုလိုက်၊ ကျကုတ်လှစ်။	၄	ရေငရုများ	

သစ်တောများသည် ဆားပေါက်ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးမှုလုံခြုံခိုင်မာရေးအတွက် အရေးပါကြောင်းကို ဒေသခံများက ကောင်းစွာနားလည်သဘောပေါက်ထားကြသည်။ မိမိတို့ဒေသ၏ အားနည်းချက်၊ အားသာချက်များ အပေါ် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်သော လေ့လာဆန်းစစ်မှုတစ်ရပ်တွင် ဒေသခံများက “သစ်တောများရှိခြင်း”ကို မိမိတို့ ဒေသ၏ အားသာချက်တစ်ရပ်အဖြစ် ပြောဆိုကြသည်။ အလားတူပင် တရားမဝင်သစ်ခုတ်ယူမှုများရှိနေခြင်းကို ဖော်ထုတ်ပြောဆိုကြပြီး “ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအသိများလုံလောက်စွာမရှိခြင်း” ကို ၎င်းတို့၏ အားနည်းချက် များအဖြစ် ပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအချက်များသည် ဒေသခံများက သစ်တောများနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးကို မည်မျှအရေးပေးသည်ကို ပြဆိုနေပါသည်။

သစ်ဝင်များကို မည်သူပိုင်ဆိုင်သနည်း။ သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်း၏ စိန်ခေါ်မှုများ

ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ဒေသရှိ သစ်တောများကို ကျေးရွာ၏ရိုးရာဓလေ့မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု တစ်ခု လုံး၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ထားပါသည်။ ထိုစီမံအုပ်ချုပ်မှုရလဒ်များကြောင့် ဆားပေါက်ကျေး ရွာမြေဧရိယာ အားလုံး၏ ၆၇ရာခိုင်နှုန်းနှင့် တူညီသောရာခိုင်နှုန်းရှိသည့် မြေလတ်ဒေသရှိ မြေများမှာ အမြဲတမ်း သစ်တောဖုံးလွှမ်းလျက် ရှိနေပါသည်။^{၆၀}

သို့သော်လည်း မကြာသေးမီနှစ်များမှ ထိန်းချုပ်မှုမရှိသော တရားမဝင်သစ်ထုတ်ယူမှုများကြောင့် တော အတန်းအစားကျဆင်းလာခဲ့ပါသည်။ ပြီးခဲ့သောနှစ်များတွင် ငဖဲမြို့နယ်ရှိ အရှိချင်းကျေးရွာမှ ဒေသခံများသည် မိမိတို့၏ အရေးပေါ်ငွေကြေးလိုအပ်ချက်ကို ကာမိစေရန်အတွက် သစ်ပင်များခုတ်လှဲရောင်းချခဲ့ပါသည်။ သစ်ပင် များကို ဓားဖြင့်ခုတ်လှဲကာ လက်ကိုင်နှစ်ဖက်ပါသည့် လက်ဆွဲလှဲဖြင့် လူနှစ်ဦးမှ ပျဉ်ချပ်များရရှိရန် ပင်ပန်းကြီးစွာ ဆွဲခဲ့ရပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ ခုတ်လှဲခြင်းသည် သစ်ပင်အရေအတွက်အနည်းငယ်ကိုသာ ခုတ်လှဲနိုင်ပြီး သစ်တော အပေါ်ထိခိုက်ပျက်ဆီးမှု ကြီးကြီးမားမားမရှိဟု ဆိုကြပါသည်။

သို့သော်လည်း တောင်ခြေရှိ သစ်တောစပ်နေရာများစွာတွင် သစ်စက်များလာရောက် တည်ဆောက်လုပ် ကိုင်သောအခါ သစ်တောများစွာ ပျက်ဆီးပြုန်းတီးရလေသည်။ တောင်ပေါ်ရှိဒေသခံများသည် သစ်လုံးများကို သစ်စက်ထံပို့ဆောင်ရလေသည်။ ဗမာနှင့် အရှိချင်းလူမျိုးများဖြစ်သော ဒေသရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက ထို သစ်စက်များကို တည်ဆောက်လည်ပတ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤဒေသရှိ စစ်တပ်စခန်းတခုခုတွင်လည်း သစ်စက် တစ်ခုတည်ဆောက်ထားပြီး အနီးပတ်ဝန်းကျင်မှ သစ်များကို မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သည်ဟုဆိုသော ထိုစစ်တပ်စခန်းနှင့် ပေါင်းကာ သစ်များ ထုတ်ယူလျက်ရှိပါသည်။ သစ်ခွဲသားများကို လည်း ထိုသူများထံသို့ပို့ ဆောင်ပေးရသည်။ သို့ သော် မည်သည့်အရပ်သို့ ဆက်လက်ပို့ဆောင်သည်ကိုမူ မသိရတော့ချေ။ ပုတိမ်ရှိ လုပ်ငန်းရှင်များသည်လည်း သစ်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်ပြီး မြို့သို့ပို့ဆောင်လိုက်သည့် သစ်လုံးများကို ပိုင်ဆိုင်ကြလေသည်။

မင်းဘူး-အမ်းကားလမ်းဖောက်လုပ်ပြီးစီးချိန် ၁၉၉၅ခုနှစ်တွင် ဘုံးဘော-မြေလတ်ရွာကြားတွင် သစ်စက် ငယ်တစ်ခုလာရောက်လည်ပတ်ခဲ့သည်။ ထိုသစ်စက်ကို လမ်းအနီးသစ်တောထဲတွင်ထားရှိပြီး ရွာသူ/သားများကို မိမိတို့ခုတ်ယူရရှိသည့်သစ်လုံးများကို ပို့ဆောင်ရန်ပြောဆိုခဲ့သည်။ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ဒေသတွင် သစ်ထုတ်လုပ်မှုကို ဆောင်ရွက်ပြီးနောက်တွင် သစ်စက်ကိုနေရာသစ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းလည်ပတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့သစ်စက်များကို နေရာ (၈)နေရာအထိ ပြောင်းရွှေ့တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး အဖိုးတန်သစ်များမရရှိနိုင်သောအချိန် ၂၀၀၃ခုနှစ်ဝန်းကျင်တွင် သစ်ခွဲ၊ သစ်စက်လုပ်ငန်းကို ရပ်နားခဲ့သည်။

၂၀၀၇ခုနှစ်ဝန်းကျင်မှစ၍ ပဒါန်းစသည့်မြို့များရှိ ကုန်စုံဆိုင်များတွင် လက်ကိုင်လွှစက်များ(ချိန်းဆော) ကို ဝယ်ယူရရှိနိုင်ခဲ့သည်။ အစိုးရသည် လက်ကိုင်လွှစက်ရောင်းဝယ်ခြင်းအပေါ် မည်သို့သောတားမြစ်ချက်မျှ ထုတ် ပြန်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ အရှိချင်းတိုင်းရင်းသားများသည် မြန်မာကျပ်၃သိန်းမှ ၄သိန်းခန့်ကုန်ကျသော တရုတ်နိုင်ငံထုတ် ဈေးသက်သာသည့် (ကာလပေါက်ဈေး ဒေါ်လာ ၁၀၀မှ ၁၂၀ကြားသာရှိပြီး ၇၅မနီပစ္စည်းများသည် ကုန်ကျစရိတ် ၃ဆမှ ၄ဆ ပိုမိုကုန်ကျနိုင်သည်) လက်ကိုင်လွှစက်များကို ဝယ်ယူခဲ့ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားအချို့သည် လုပ်ငန်း ရှင်များနှင့် သစ်စက်ပိုင်ရှင်များထံမှ ချေးငွေများရယူကာ လက်ကိုင်စက်လွှများကိုဝယ်ယူခဲ့သည်။

လက်ကိုင်လွှစက်(ချိန်းဆော)ဖြင့် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ဒေသခံအချို့မှ လုပ်ကိုင် သလို ဒေသခံမဟုတ်သူများလည်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ဆားပေါက်ဒေသ၏ တောင်ခြေတောများ၌ ဒေသခံမဟုတ်သူ များ လာရောက်သစ်ခိုးထုတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းနေရာများသို့ ဒေသခံများသွားလေ့သွားထမရှိပါ။ ကျေးရွာနယ်မြေအနီးရှိ သစ်တောသစ်ပင်များကိုသာ ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ရွာသူ/သားများက ခုတ်လှဲထုတ်ယူခဲ့ပါသည်။

ခုတ်လှဲထားသောသစ်ပင်များကို ဝယ်ယူစိတ်တိုင်းကျ သစ်တုံးနှင့် သစ်သားများဖြစ်အောင် လက်ကိုင်လွှ စက်ဖြင့် ခုတ်ထစ်ဖြတ်တောက်ပြီး လမ်းဘေးသို့သယ်ယူကြပါသည်။ တစ်စတုရန်းလက်မလျှင် ၁၀၀၀ကျပ်နှုန်းဖြင့် ၁၈ပေရှည်သောသစ်တုံးများ (သို့) ယက်မများကို ၂၅၀၀၀ ကျပ်ဖြင့် ရောင်းချနိုင်သည်။ လက်ရှိတွင် သစ်ပင်များ ရှားပါးလာမှုကြောင့် သစ်အမျိုးအစားအပေါ်မူတည်၍ တစ်စတုရန်းလက်မလျှင် ၁၅၀၀၀ကျပ်မှ ၁၈၀၀၀ကျပ်အထိ ဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာသည်။

လက်ကိုင်လွှစက်(ချိန်းဆော)သမားများသည် ရွာနယ်မြေအတွင်းရှိ မည်သည့်အပင်ကိုမဆို မည်သူထံမှ ခွင့်တစ်စုံတစ်ရာတောင်းခံခြင်းမရှိဘဲ ခုတ်လှဲကြပြီး သစ်သားများရောင်းချခြင်းဖြင့် ရရှိလာသောငွေများကိုလည်း အခြားရွာသားများကို ခွဲဝေပေးခြင်းမပြုလုပ်ပေ။ ထိုသို့ အခြားရွာသားများ၏ နှောင့်ယှက်ဟန့်တားမှုမခံရခြင်းမှာ ရွာသူရွာ သားများသည် အိမ်သုံးအတွက်သော်လည်း၊ ရောင်းချနိုင်ရန်အတွက်သော်လည်း ဒေသရှိ သစ်တောသစ် ပင်များကို ခုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်သည်ဟူသော ချမှထားသည့် ရိုးရာဓလေ့စဉ်များကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဒေသမှမဟုတ်သူများက သစ်ပင်များကိုခုတ်ယူလိုပါက ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ခွင့်ပြု ချက်တောင်းခံခြင်းမှာ အမြဲတမ်းမရှိခဲ့ပေ။

ဒေသခံများသည် မိမိ၏ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် လိုအပ်သောသစ်ပင်များကိုသာခုတ်ယူကြပြီး ခုတ်လှဲ ရောင်းချခြင်းကို အရေးပေါ်နာမကျန်းဖြစ်ခြင်း စသည့်ငွေလိုသောအချိန်၊ တစ်ခါတစ်ရံမှသာ လက်ကိုင်ကြသော ကြောင့် ယခင်ကာလများတွင် ရွာသူ/သားများက သစ်တောသစ်ပင်များကို လွတ်လပ်စွာခုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းတွင် ပြဿနာတစ်စုံတစ်ရာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ထို့ပြင် ဓားနှင့် လက်ဆွဲလွှများကိုအသုံးပြု၍ သစ်ပင်ခုတ်လှဲခြင်း သည် ခက်ခဲသောလုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အသေးစားသစ်ထုတ်ယူမှုသည် သစ်တောအပေါ် ထိခိုက်ပျက်စီး မှုများစွာမဖြစ်စေဘဲ အတော်အသင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုကိုဖြစ်စေပါသည်။

၁၉၉၀ခုနှစ်များတွင် အစိုးရက အဖိုးတန်သစ်ပင်အများစုကို ခုတ်ယူခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အချို့မှ ပြောဆိုနေ ကြသည်မှာ တရားဝင်ခွင့်ပြုချက်များဖြင့် လာရောက်ခုတ်ယူသော သစ်ထုတ်လုပ်မှုများမဟုတ်ဘဲ သစ်ထုတ်လုပ်မှု အားလုံးမှာ တရားမဝင်လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သစ်စက်များကို ဒေသတွင်းတည်ဆောက်လည်ပတ်မှု များကြောင့် ရွာသူရွာသားများ၏ သစ်ပင်ခုတ်လှဲထုတ်ယူမှုများမြင့်တက်လာပြီး လက်ကိုင်လွှစက်(ချိန်းဆော)များ ရရှိလာခြင်းကြောင့်လည်း ခုတ်လှဲရာတွင် ပိုမိုအဆင်ပြေခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် သစ်တောများ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် အတန်း အစား ကျဆင်းလာခဲ့သည်။

၀ဖဲမြို့နယ်ရှိ သစ်တောဦးစီးဌာနသည် ထိုပြဿနာကို သေသေချာချာကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ ပုံမှန် ကင်းလှည့်စောင့်ကြည့်ခြင်းမရှိဘဲ တာဝန်သိပြည်သူများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက သစ်ခိုးထုတ်မှုများ ကိုတိုင်ကြားသည်အခါများတွင် သတင်းအချက်အလက်များ လုံလောက်မှုမရှိခြင်းနှင့် ဝန်ထမ်းနည်းပါးခြင်းဟူသော အကြောင်းပြချက်များဖြင့် အရေးတယူဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှု မပြုခဲ့ကြပေ။ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများရှိခဲ့ပြီး သစ် စက်ပိုင်ရှင် စသောလုပ်ငန်းရှင်ကြီးများမှာ မည်သည့်အခါမှ ဖမ်းဆီးခြင်းမခံခဲ့ရပေ။ တစ်စုံတစ်ယောက် ဖမ်းဆီးခံ ရပါကလည်း ထိုသူသည် လက်ကိုင်လွှစက်ငယ်ဖြင့် သစ်ထုတ်သူဒေသခံပင်ဖြစ်ခဲ့သည်။

မြို့နယ်အတွင်း သစ်တောအတန်းအစား အရှိန်အဟုန်ဖြင့်ကျဆင်းနေမှုကို လျစ်လျူရှုလျက် သစ်တောဦးစီးဌာနသည် မည်သို့သော အရေးယူမှုကိုမျှမပြုလုပ်သောကြောင့် ငဖဲလူငယ်ကွန်ယက်ရှိ လူငယ်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် ၂၀၁၄ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ကျေးရွာများ၌ ဥပဒေ၊ မူဝါဒများနှင့် ပတ်သက်သည့် အသိအမြင်ဖွင့်သင်တန်းများကို ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အသိအမြင်ဖွင့်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့ပြီး တရားမဝင်သစ်စက်လုပ်ငန်းများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခဲ့သောကြောင့် ၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ သစ်စက်တစ်ခုကို ချိတ်ပိတ်ရပ်နားစေခဲ့သည်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် အမည်မသိသူများထံမှ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ခံရသော်လည်း မိမိတို့၏လုပ်ငန်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ထားလျက်ရှိကြသည်။

ဇယား (၄) ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ သစ်တောအခြေအနေပြဇယား

ကာလ	၁၉၇၀-၁၉၈၀	၁၉၉၀- ၂၀၀၀	၂၀၀၀ - ၂၀၁၀	၂၀၁၀- ၂၀၁၆	လက်ရှိကာလ
သစ်ထုတ်လုပ်မှုများ	သစ်ထုတ်ခင် အချိန်- ဒေသသုံးနှင့် ရောင်းချရန် အလွန်နည်းပါးသော သစ်ထုတ်လုပ်မှု- သာရှိ	အစိုးရသစ် ထုတ်လုပ်မှု တရားမဝင်သစ် စက်ထောင်ခြင်း	တရားမဝင် သစ်စက်များ၏ သစ်လိုအပ်ချက် ကြောင့် တရားမဝင် သစ်ထုတ်လုပ်မှုများ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။	လက်ကိုင်လွှစက်များဖြင့် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း	တရားမဝင်သစ် ခိုးမှုများ နည်းပါးလာခြင်း
သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု အခြေအနေ	တောကောင်းများ ရှိသည်	ကျွန်းပင်နှင့် အခြားသစ် မာပင်များ ဆုံးရှုံး	သစ်ထုတ်လုပ်မှုမြင့်မားလာခြင်းကြောင့် တောအတန်းအစားကျဆင်းလာခဲ့သည်။	သစ်ထုတ်လုပ်မှု အမြင့်ဆုံးကာလဖြစ်ပြီး အတန်းအစားဆိုးဝါးစွာ ကျဆင်းခဲ့သည်။	ဒေသခံများမှ လက်ကိုင်လွှစက်အသုံးပြုမှုများကိုတားမြစ်ခဲ့သည်။
	ပေါကြွယ်ခဲ့သည်	စတင်နည်းပါးလာသည်။	ဆက်တိုက်နည်းပါးလာသည်	ဆက်တိုက်ကျဆင်းလာသည်	မျိုးစိတ်များစွာ ကျန်ရှိသေးသော်လည်း အရေအတွက် လျော့ပါးလာသည်

ရိုးရာဓလေ့စဉ်များစည်းစဉ်းကမ်းများကို အထူးပြုခြင်း

ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ကျေးရွာသူရွာသားများအနက် အချို့သည် အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများမှ ပို့ချသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအသိအမြင်ဖွင့်သင်တန်းများကို တက်ရောက်ထားပြီး တရားမဝင်သစ်ခုတ်ခြင်းနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းတို့၏ဆိုးကျိုးများကို သတိပြုမိလာခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သော၅နှစ်ကစ၍ ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် ကျေးရွာအစည်းအဝေးများတွင် ထိုကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ဒေသတွင်းရှိ သစ်တောသစ်ပင်များကို မိမိအိမ်ထောင်စုသုံးစွဲရန်အတွက်ပင်ဖြစ်စေ ခုတ်ယူမည်ဆိုပါက ကျေးရွာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီနှင့် ရပ်ရွာလူကြီးများထံမှ ခွင့်ပြုချက်ကို တောင်းခံရယူရမည်ဟူသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းသစ်တစ်ခုကို ချမှတ်ခဲ့ကြသည်။

ဒေသခံများသည် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အစိုးရ၏မူဝါဒအပြောင်းအလဲကို သိရှိခဲ့ပြီးနောက် မြေလတ်ရွာအပါအဝင် အနီးဝန်းကျင်ရွာများဖြစ်သော ဘိုးဘောနှင့် ကျွဲသလင်းရွာတို့သည် လက်ကိုင်လွှစက်ဖြင့် သစ်ပင်များခုတ်ထုတ်ယူမှုများကို ပြုလုပ်ခြင်းမရှိတော့ပေ။ လက်ကိုင်လွှစက်များကို ငဖဲမြို့နယ်သစ်တောဦးစီးဌာနထံသို့အပ်နှံခဲ့ပြီး ထင်းခုတ်ခြင်း၊ သစ်ပင်ကိုရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရွာသူ/သားများ၏ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သောသစ်များကို ထုတ်ယူခြင်းတို့အတွက် လက်ကိုင်လွှစက်နှစ်ခုကိုသာ မြေလတ်နှင့် ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ထားရှိလေသည်။

အစပိုင်းတွင် အရေးယူတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများမရှိခဲ့သော်လည်း အသေးစား တရားမဝင်သစ်ခုတ်လှဲထုတ်ယူမှုများကို ပပျောက်နိုင်ရန် ဒေသခံများသည် ရိုးရာဓလေ့စဉ်များစည်းကမ်းကို လိုက်လျောညီထွေ ပြင်ဆင်ချမှတ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ပြင်ပမှကျူးကျော်သူများကို စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအသစ်ဖြင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ရန်မှာ ခက်ခဲလေသည်။ ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ တောင်ခြေတောရှိ နေရာအနှံ့ ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသည့် သစ်ပင်များကို နီးစပ်ရာဒေသခံများမှာ လာရောက်ခုတ်ယူကြပါသည်။

ဒေသနှစ်ခုသည် ပြင်ပမှကျူးကျော်သူများကို မိမိတို့၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ ဥပဒေအတိုင်း ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ရာ၌ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် မတူညီသောနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုပါသည်။ မြေလတ်ကျေးရွာတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်ရှိသောကြောင့် မိမိတို့ဒေသတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုဖြစ်ရပ် ၃ခုအား သစ်တောဦးစီးဌာနကို ဆက်သွယ်တိုင်ကြားခဲ့သည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနသည် ကျူးကျော်သစ်ထုတ်ယူမှုများနှင့် ညှိနှိုင်းရာတွင် ကူညီခဲ့သည်။ ရဲကို တိုင်ကြားခြင်းမပြုရန်နှင့် (တရားခံမှာ မြေလတ်ရွာသားများနှင့် ဆက်နွယ်မှုရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်)ဒဏ်ကြေးကို မြေလတ်ရွာသို့ပေးဆောင်ရန် သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခြားတောင်းဆိုမှုများမပြုခဲ့ပေ။ ထပ်မံကျူးကျော်ခုတ်ယူမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါက သစ်ခိုးထုတ်သူကို ရဲလက်အပ်မည်ဟု သဘောတူခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ရဲဝန်ထမ်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားရဖွယ်မရှိသော အတွေ့အကြုံများ ရရှိခဲ့သည်များ ရှိပါသည်။ ဆားပေါက်ရွာသားများသည် တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုများကို အရေးယူနိုင်ရန် ရဲဝန်ထမ်းများ၏ အကူအညီကို တောင်းခံခဲ့သည်။ ရဲဝန်ထမ်းများသည် တိုင်ကြားမှုအများစုကို လာရောက်ကူညီဖြေရှင်းပေးပြီး ၎င်းတို့ အားလပ်မှုမရှိသည့်အခါ၌ လာရောက်ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ သစ်ခိုးထုတ်သူများက ဒေသခံရွာကို ဒဏ်ကြေးငွေ ပေးဆောင်စေရပြီး ၎င်းဒဏ်ငွေအား ကျေးရွာရန်ပုံငွေအဖြစ် သိမ်းဆည်းပါသည်။ ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အဆက်အသွယ်မရှိသောကြောင့် တရားမဝင်သစ်ထုတ်ယူမှုများကိုဖြေရှင်းရာတွင် သစ်တောဦးစီးဌာန၏ အကူအညီကို တောင်းခံခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ကို လျှောက်ထားရယူရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့ပတ်ဝန်းကျင်ရွာ မြေလတ်ရွာရှိ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအကြောင်းကို လေ့လာသိရှိခဲ့ပြီး ရွာသူရွာသားများသည် ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင် မြန်မာခရစ်ယာန်နှစ်ချင်းအသင်းချုပ်၏ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဌာနမှ ကြီးကြပ်ဖွင့်လှစ်သည့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောသင်တန်းကို တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ရွာအစည်းအဝေး

များတွင် ထိုအကြောင်းအရာများကိုဆွေးနွေးခဲ့ပြီး အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်လျှောက်ထားရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ လက်မှတ်လျှောက်ထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့်အကြောင်းအရာများကို ဆွေးနွေးလာခဲ့သည်မှာ သုံးနှစ်ခန့်ရှိပြီးဖြစ်ပြီး၊ လက်ရှိအချိန်တွင် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့မှဦးဆောင်ကာ လက်မှတ်လျှောက်ထားနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေလျက်ရှိသည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလျှောက်ထားမှုမပြုခင် ရွာသူရွာသားများကို ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၊ ရိုးရာဓလေ့သစ်တောကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတို့၏ အရေးပါပုံတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် အသိအမြင်ဖွင့်သင်တန်းများကို ဖွင့်လှစ်ပို့ချပေးစေလိုကြသည်။ ကျေးရွာတွင် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောညွှန်ကြားချက်(၂၀၁၆)ကို ဖတ်ရှုနားလည်ထားသူ တစ်ယောက်မျှမရှိပေ။

ဆားပေါက်ဒေသခံများမှ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလျှောက်ထားခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းမှာ လက်ရှိတွင် သစ်ခိုးထုတ်မှုများ ထိန်းချုပ်လျော့ချရန်ခက်ခဲသည့် တောင်ခြေရှိသစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်လိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အခြားအကြောင်းတစ်ရပ်မှာ အနာဂတ်တွင် ဒေသ၏သစ်တောထွက်ပစ္စည်း (အထူးသဖြင့် သစ်) လိုအပ်ချက်များကို ပြည့်မီစေရန်အတွက် သစ်တောများကိုပြန်လည်ပြုစုပျိုးထောင်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ဒေသခံများသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ဖြင့် သစ်တောများကို ပိုမိုထိရောက်စွာ ကာကွယ်နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားကြသည်။

ဒေသခံပြည်သူ့ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့် လက်မှတ်ရရှိပြီး ၁၀ နှစ်တာအတွေ့အကြုံ - မြေလတ်ကျေးရွာ

မြေလတ်ဒေသခံများသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကို “ကျွန်ုပ်တို့တော” ဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည့် “မေထိန်တော်” ခေါ်ဆိုကြသည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင်အဖြစ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသောဧရိယာမှာ မင်းဘူး-အမ်းကားလမ်းဘေးဝဲယာ ဧက၁၀၀ခန့်ကျယ်ဝန်းလေသည်။ (ပုံ ၂၈ ကိုကြည့်ရန်) ထိုဒေသရှိသစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်ထက် မြေသိမ်းယူမှုများမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်ဖြစ်လေသည်။

၁၉၉၂/၉၃ခုနှစ်များတွင် မြန်မာစစ်တပ်သည် နိုင်ငံအနှံ့မြေသိမ်းဆည်းမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၃နှင့် ၁၉၉၄ခုနှစ် မြေလတ်ကျေးရွာကိုဖြတ်၍ မင်းဘူး-အမ်းကားလမ်းဖောက်လုပ်စဉ်ကာလ၌ စစ်တပ်စခန်းများကိုဆောက်လုပ်ခဲ့ပြီး စစ်တပ်နှင့် လမ်းလုပ်သားများသည် လမ်းမအနီးရှိ ဒေသမြေများပေါ်တွင် စပါးနှင့် အခြားသီးနှံများကိုစိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ ၁၉၉၅ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်မှ လမ်းမတစ်လျှောက် သိမ်းယူထားသည့် မြေများဖြစ်ကြောင်း အသိပေးဆိုင်းဘုတ်များကို လာရောက်စိုက်ထူခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံများသည် စိုးရိမ်းခဲ့ပြီး မိမိတို့၏မြေများအပေါ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုမရှိသောကြောင့် ဖြေရှင်းနိုင်မည့်နည်းလမ်းကို ရှာဖွေခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရန်ကုန်မြို့၊ မှော်ဘီမှ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာဦးကျော်စိန်သည် ရွာသို့ရောက်လာကာ ကျေးရွာသားများနှင့် အတူနေထိုင်ကာ သာသနာပြုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ရွာသားအချို့မှာ မိရိုးဖလာယုံကြည်သက်ဝင်မှုများကိုလက်ခံဆဲပင်ဖြစ်ကာ အချို့မှာ နှစ်ချင်းဘာသာဝင်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ဦးကျော်စိန်သည် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူဒေါက်တာထွန်းသန်းထံမှ မြေသိမ်းယူမှုမှ ကာကွယ်နိုင်သော ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ် လျှောက်ထားရယူနိုင်မှုများကို လေ့လာခွင့်သိရှိခဲ့သည်။ ၂၀၀၄ခုနှစ်ဦးပိုင်းတွင် ငဖဲသစ်တောဦးစီးဌာနထံသို့ တည်ထောင်ခွင့်လျှောက်လွှာတင်ပြခဲ့သည်။ ဒေါက်တာထွန်းသန်းသည် မြေလတ်ကျေးရွာကို အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပံ့ပိုးမှုအစီအစဉ်များကို ပေးအပ်လျက်ရှိသည့် ဂျပန်နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းအေဂျင်စီ(JICA)နှင့် ချိတ်ဆက်ပေးခဲ့သည်။ ၂၀၀၄ခုနှစ်လယ်ပိုင်းနှင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် JICA၏ စီမံကိန်းဝန်ထမ်းများသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့ကို အသုံးပြုသူအဖွဲ့နှင့် အဖွဲ့ကော်မတီကို မည်သို့စီမံခန့်ခွဲရမည်ကို သင်တန်းပို့ချသင်ကြားပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုဝန်ထမ်းများသည် သစ်ပင်ပျိုးဥယျာဉ်တည်ထောင်ရန် ရေသယ်ယူဖြန့်ဖြူးနိုင်ရန် ရေပိုက်များနှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များဝယ်ယူနိုင်ရန် ရန်ပုံငွေများပေးအပ်ခဲ့သော်လည်း ကျေးရွာဒေသခံများထံသို့ ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

ဒေသခံများမှ အစုအဖွဲ့ပိုင်တောအဖြစ်သတ်မှတ်လျှောက်ထားသည့် မြေနေရာမှာ စစ်တပ်မှဆိုင်းဘုတ် စိုက်ထူထားသည့် ကာလမ်းဘေးဝဲယာတွင်တည်ရှိပါသည်။ ထိုမြေသည် ယခင်က ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာခင်းနှင့် ဥယျာဉ်ခြံမြေများဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း၄၂ကွက်ကို အိမ်ထောင်စု၃၃စုမှ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည်။ ၂၉ကွက်ကို မြေလတ်ရွာသား များပိုင်ဆိုင်ပြီး ၇ကွက်ကို ဘုံးဘော၊ ၄ကွက်ကို ကျွဲသလင်းနှင့် ၂ကွက်ကို ဂုတ်ကြီးကျေးရွာများက အသီးသီးပိုင် ဆိုင်ကြသည်။ မြေပိုင်ရှင်၃၃ဦး (ထိုစဉ်က အိမ်ထောင်စုအားလုံးပါဝင်ပြီး ယခုမူ ၂၂ဦးပါဝင်လေသည်) အနက် ၂၆ ဦးသာလျှင် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့တွင်ပါဝင်ပြီး ၂၁ဦးမှာ မြေလတ်ရွာသားများဖြစ်၍ ကျွဲသလင်းမှ ၂ ဦး၊ ဘုံးဘောမှ ၃ဦး စသည်ဖြင့် ပါဝင်ကြသည်။ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရာတွင် ပြဿနာပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ပွင့်လင်းမြင် သာမူမရှိဟုဆို၍ အငြင်းပွားမှုများရှိပြီး အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်ပါက မိမိတို့၏ မြေများဆုံးရှုံးရမည်ဟူသော ခြိမ်းခြောက်မှု ကြောင့် အဖွဲ့ထဲသို့ဝင်ရသည်ဟူသော ကောလဟာလများလည်း ရှိပေသည်။ အသုံးပြုသူများ အဖွဲ့ဖွဲ့စည်းရာတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ကိစ္စများသည် အဖွဲ့ကို ထိခိုက်အားနည်းစေခဲ့ပါသည်။

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အသုံးပြုသူများအဖွဲ့(FUG)

အသုံးပြုသူများ အဖွဲ့ဝင်မဖြစ်လိုကြသော မြေပိုင်ရှင်ဦးနှင့် အဖွဲ့ဝင် ၂၆ဦးတို့သည် အဖွဲ့ဝင်မဖြစ်လိုသူ များကို ၎င်းတို့၏ မြေများကို လွတ်လပ်စွာအသုံးပြုခွင့်ရှိကြောင်း သဘောတူညီထားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၎င်းဦးမှာ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့မှ ထုတ်ပြန်ထားသည့်စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာရန်မလိုပေ။ ထို့အတူ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် ပြဿနာတစ်စုံတစ်ရာဖြစ်ပေါ်လာပါက အဖွဲ့ဝင်များက ကူညီဖြေရှင်းပေးမည်လည်းမဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း ယနေ့အချိန်ထိ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် တစ်စုံတစ်ရာပြဿနာဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိသေးပေ။

အသုံးပြုသူများအဖွဲ့၏ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းပုံ(မြေလတ်ကျေးရွာခံအများစုနှင့် အခြားကျေးရွာသားအနည်းငယ် ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော)နှင့် ကျေးရွာ၏မြေပိုင်ရှင်များသည် အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်ခြင်းတို့က အသုံးပြုသူများအဖွဲ့၏ ကနဦးအားနည်းချက်များပင်ဖြစ်သည်။ နောက်အားနည်းချက်တစ်ခုမှာ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင်များ မပါဝင်ခြင်းဖြစ် သည်။ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့သည် ခိုင်မာအားကောင်းမှု မရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အစောပိုင်းတွင် အစည်းအဝေး များကို နှစ်လတစ်ကြိမ်ပုံမှန်ကျင်းပကြသော်လည်း အချိန်ကြာသည်နှင့်အမျှ တက်ရောက်သူဦးရေနည်းပါးလာသည်။ အထူးသဖြင့် အခြားရွာမှအဖွဲ့ဝင်များ လာရောက်ခြင်းမရှိတော့ပေ။ လက်ရှိတွင် အရေးပေါ်ကိစ္စရှိမှသာ အစည်း အဝေးကျင်းပပါသည်။ ထိုသို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပသော်လည်း အချို့သာတက်ရောက်ပြီး အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်(၇)ဦးအနက် (၃)ဦးနှင့် အတွင်းရေးမှူး) ပင်မအဖွဲ့နှစ်ဦးသာလျှင် တိုင်ကြားစာများနှင့် ပက် သက်၍ အရေးတယူဆောင်ရွက်ခြင်းပြုကြလေသည်။ သို့သော်လည်း တစ်ဖက်တွင် အခြားကျေးရွာမှ အဖွဲ့ဝင်များ သည် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဟု ဝေဖန်ပြောဆိုကြသည်။ ထိုသို့သော အခြေ အနေများကြောင့် သစ်တောဦးစီးဌာနထံသို့ လစဉ်တင်ပြရမည့်အစီရင်ခံစာများမှာ ရေးသားမပြီးစီးခြင်းမှာ အံ့ဩ ဖွယ်မဟုတ်ပေ။ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အဖွဲ့ဝင် ၂၆ဦးမှ စုပေါင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးသော်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ် နိုင်ခြင်းမရှိပေ။ အငြင်းပွားမှုဖြစ်လေ့ရှိသည့် ကိစ္စများထဲမှတစ်ခုမှာ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမှ မျောနှင့် သစ်များကို ထုတ်ယူခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်အဆိုပြုချက်များကို အခြေခံ၍ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင်တောမှ ဝင်ငွေမရရှိ ခြင်းမှာလည်း အားနည်းချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အဖွဲ့ဝင်အချို့မှ အစုအဖွဲ့ပိုင်တောသည် သစ်တော ကို ထိန်းသိမ်းရန်ဖြစ်သောကြောင့် သစ်ထုတ်လုပ်ရောင်းချရန်မဟုတ်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ စီးပွားဖြစ်သစ်ထုတ်လုပ် မှုကို ခွင့်မပြုသော အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းညွှန်ကြားချက် (၁၉၉၅)အောက် တည်ထောင် ထားသည့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများအတွက်မူ ထိုပြောဆိုချက်များမှာ မှန်ကန်လေသည်။ သို့စေကာမူ ၂၀၁၆ခုနှစ် ညွှန်ကြားချက်အသစ်တွင် စီးပွားဖြစ်သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုပေးထားပြီးဖြစ်သော်လည်း အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင် များသည် ညွှန်ကြားချက်အသစ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး တစ်စုံတစ်ရာသိရှိဟန်မရှိဘဲ အဖွဲ့ဝင်များအကြား ဆွေးနွေးမှု များလည်းမရှိပေ။

အသုံးပြုသူများအဖွဲ့သည် အစုအဖွဲ့ပိုင်တော၏ ၇၀ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို ကာကွယ်တောအဖြစ် သဘောတူ သတ်မှတ်ထားပြီး ၃၀ရာခိုင်နှုန်းသောမြေပေါ်တွင် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခွင့် ပြုလေသည်။ အဖွဲ့ဝင်များ သည် သစ်၊ ဝါးနှင့် အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို ကာကွယ်တောမှ ထုတ်ယူခွင့်ရှိကြပြီး^{၆၇} အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ် တောတွင်မပါဝင်သောအကွက်များမှ ထုတ်ယူလိုပါက ပိုင်ရှင်၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ထုတ်ယူခွင့်ရှိကြသည်။

ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းအတွက် ၃၀ရာခိုင်နှုန်းကို သတ်မှတ်ထားရခြင်းမှာ အချို့မြေပိုင်ရှင်များသည် မိမိတို့၏ အကွက်ပေါ်တွင် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခွင့်မရှိပေ။ ထိုသူများသည် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်လိုပါက ခွင့်ပြုထားသောမြေနေရာတွင် တစ်ကွက်ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် ပြဿနာဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မရှိသေးသော် လည်း ခြံမြေများပိုမိုလိုအပ်လာပါက ထိုစည်းမျဉ်းသည် ရေရှည်တွင် လိုက်နာနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ ထို့ပြင် အစုအဖွဲ့ပိုင်တောသည် လမ်းမကြီးဘေးတွင်တည်ရှိသောကြောင့် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်ရန် နေရာကောင်းပင် ဖြစ်သည်။



ပုံ (၂၄) ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုသော အစုအဖွဲ့ပိုင်တောအတွင်းရှိနေရာများကို ပြသလျက်ရှိသော အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များ

ထို့ကြောင့် အဖွဲ့ဝင်များသည် မတူညီသောဒေသခံ/ရွာသားများဖြစ်ခြင်း (အများစုမှာ မြေလတ် ရွာသား များဖြစ်ပြီး)၊ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အဖွဲ့ဝင်များ၏အခွင့်အရေးများ မတူညီခြင်းနှင့် အဖွဲ့ဝင်မဟုတ် သောမြေပိုင်ရှင်များရှိခြင်း စသည်တို့သည် အငြင်းပွားမှုများဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့် အချက်များဖြစ်ပြီး အသုံးပြုသူများ အဖွဲ့ ကောင်းစွာလည်ပတ်၍ စီမံခန့်ခွဲမနိုင်ရသော အကြောင်းအရင်းများပင်ဖြစ်သည်။

သစ်တောဦးစီးဌာနသည် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့အားကောင်းစေရန် ကူညီပံ့ပိုးပေးနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ သစ်တော ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးစည်းမျဉ်းများကို တင်းကြပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း အနည်းငယ်သာ ကူညီပေးနိုင်သည်။ အချို့သောအမှုဖြစ်ရပ်များတွင် သစ်တောဦးစီးဌာနမှအရာရှိများသည် ဒေသခံများမှ သစ်ခိုးထုတ်သည့်ဖြစ်ရပ်များ တွင် ကူညီညှိနှိုင်းပေးသော်လည်း သစ်ခုတ်သမားများကို ဖမ်းဆီးပို့ဆောင်ပါက အရေးယူဆောင်ရွက်လိုခြင်း မရှိ လှပေ။

တရားဥပဒေနှင့်အညီ ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ရေးတွင် ရဲဝန်ထမ်းများ၏ပံ့ပိုးမှုများမှာလည်း ပုံမှန်မရရှိနိုင်ပေ။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် ရွာသူရွာသားများသည် ကျေးကျော်သစ်ထုတ်ယူသူများကို ရဲစခန်းသို့ပို့ဆောင်သောအခါ၌^{၆၈} သစ်တောဦးစီးဌာနသို့ သွားရန်ပြောဆိုကြလေသည်။ (သစ်တောဦးစီးဌာနသို့ရောက်လျှင် သစ်တောဝန်ထမ်းများမှလည်း မိမိတို့တွင် တရားဝင်ဥပဒေအရအပြစ်ပေးနိုင်သည့် ညွှန်ကြားချက်/ထုတ်ပြန်ချက်များမရှိကြောင်း ပြောလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သစ်တောဥပဒေတွင် အစုအဖွဲ့ပိုင်တောနှင့်ပတ်သက်သည့် (အရေးယူနိုင်သည့်) ဖော်ပြချက်/ထုတ်ပြန်ချက်များ မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။) အမှုတစ်ခုတွင် ရဲဝန်ထမ်းမှ ဒဏ်ငွေ၅၀၀၀၀ကျပ်ကို ဒဏ်ရိုက်ခဲသော်လည်း အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များမှ လျော်ကြေးငွေရရှိခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ သစ်ခိုးထုတ်သူများကို မကြာခဏ ဖမ်းမိကာ ရဲစခန်းပို့ဆောင်လေ့ရှိသော်လည်း ထိုသူများကိုအပြစ်ပေးခြင်းရှိမရှိ အတိအကျမသိရပေ။ သစ်ခိုးသမားများသည် များသောအားဖြင့် လာဘ်ပေး၍လွတ်မြောက်သွားလေ့ရှိသည်။

တရားဥပဒေအတိုင်း ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်မှုမရှိခြင်း(စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဖောက်ဖျက်သူများကို ပုံမှန်အပြစ်ပေးအရေးယူမှုမရှိခြင်း)နှင့် ကျေးကျော်ဖောက်ဖျက်မှုမပြုရန် တားမြစ်ဆောင်ရွက်ချက်များမရှိခြင်းတို့သည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အဓိကပြဿနာများပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အသုံးပြုမှုအဖွဲ့ဝင်တို့သည် အစုအဖွဲ့ပိုင်လုပ်ငန်းများအပေါ် စိတ်ပျက်လာခြင်း၊ ယုံကြည်မှုလျော့ပါးလာခြင်းနှင့် နစ်မြုပ်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လိုမှု မရှိတော့ခြင်းတို့ ဖြစ်လာကြပါသည်။



ပုံ (၂၅) ဒေသခံမဟုတ်သည့် ပြင်ပမှပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အလွန်အကျွံသစ်ထုတ်ယူမှုကြောင့် အတန်းအစားကျဆင်းနေသော ဝါးတော



ပုံ (၂၆) အစုအဖွဲ့ပိုင်တောအတွင်းရှိ ကာကွယ်ထားသည့် အင်တိုင်းတောများ ပြန်လည်မျိုးဆက်လာပုံ

အသုံးပြုသူများအဖွဲ့သည် သစ်တောပြန်လည်ပြုစုပျိုးထောင်ရန်နှင့် သီးနှံသစ်တော ရောနှောစိုက်ပျိုးရန် လိုအပ်သောပျိုးပင်များကို ကြိုတင်မပြုစုမပျိုးထောင်နိုင်ခဲ့ပေ။ ပျိုးဥယျာဉ်တည်ထောင်ရန် သစ်စေ့နှင့် ရေမလုံလောက်ခြင်း၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ အသိပညာဗဟုသုတများမရှိခြင်းတို့ကို အဓိကအကြောင်းအရင်းများအဖြစ် ဖော်ပြကြသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ နည်းပညာပံ့ပိုးမှုများ သို့မဟုတ် သစ်ပင်ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းဆိုင်ရာသင်တန်းများ ပို့ချပေးမှု မရှိခဲ့ပုံရပါသည်။ ဒေသခံများသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကိုဖြတ်၍ တည်ဆောက်ထားသော ဂတ်စ်ပိုက်လိုင်းမှ လျော်ကြေးရရှိထားသည်ဟု ကောလဟာလပြောဆိုလျက်ရှိကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ရွာသူ/သားများက လျော်ကြေးငွေများလက်ခံရရှိထားသည့် အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များကို စွပ်စွဲပြောဆိုနေကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါစွပ်စွဲချက်များသည် အခြေအမြစ်မရှိဘဲ ကာလဟာလတစ်ရပ်သာဖြစ်ပြီး မည်သို့သောလျော်ကြေးငွေမှမရရှိခဲ့ပေ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ထိုကောလဟာလများဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများအပေါ်သဘောထား၊ အစုအဖွဲ့ပိုင်တောတည်ထောင်ခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဒေသခံကျေးရွာများအတွင်းနှင့် ဒေသခံကျေးရွာများအကြားတွင် အငြင်းပွားမှုနှင့် တင်းမာမှုကိုပြသည့် အညွှန်းကိန်းများပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံများကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်သည့် လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များတွင် ပိုမိုကြီးမားသော ဒေသခံအဝန်းအဝိုင်းတို့အကြား အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများအပေါ် မှားယွင်းစွာနားလည်သဘောပေါက်မှုများသည် ပြဿနာ၏အရင်းအမြစ်ပင်ဖြစ်သည်ဟု အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များကပြောဆိုကြသည်။

ဇယား (၅) အဆုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များမှ ဆောင်ရွက်ထားသည့် ပြဿနာလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ပြဿနာ	အကြောင်းအရင်း	ဖြေရှင်းချက်
အဖွဲ့ဝင်များအကြား အစုအဖွဲ့ပိုင်တောအပေါ် လွဲမှားစွာ နားလည် သဘောပေါက်မှု	အစည်းအဝေးများတွင် လူအားလုံးတက်ရောက်မှုမရှိခြင်း	မကြာခဏ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန်လို
သစ်စေ့များကို စိုက်ပျိုးမှုတွင် အောင်မြင်မှုမရှိခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> - စနစ်မကျသော နည်းလမ်းမဟုတ်ခြင်း - ရေရရှိသည့် အရင်းအမြစ်မှ ဝေးကွာခြင်း - အရည်အသွေးပြည့်ဝသော သစ်စေ့များမရှိခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> - ကျွမ်းကျင်သူများထံမှ ပံ့ပိုးမှုရယူရန် - စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးရန် - ပျိုးဥယျာဉ်သင်တန်း တက်ရန် - ရေဖြန့်ဝေမှုစနစ်တည်ဆောက်ရန်(ပိုက်နှင့် ရေကန်) - ရေအလွယ်တကူရရှိနိုင်သည့် နေရာတွင် ပျိုးဥယျာဉ် တည်ထောင်ရန်
အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမှ အကျိုးအမြတ်များမရရှိခြင်း (ထင်း၊မီးသွေးနှင့် ရောင်းချနိုင်သောမျောတိုင်)	အဖွဲ့ဝင်များကြား သဘောထားကွဲလွဲမှု	အဖွဲ့ဝင်များအားလုံး ဆွေးနွေးတိုင်ပင်၍ ဆုံးဖြတ်ရန်
ပြင်ပရှိနေခြင်းမှ တရားမဝင်သစ် ထုတ်မှုများ	<ul style="list-style-type: none"> - ပုံမှန်ကင်းလှည့်စစ်ဆေးမှု မရှိခြင်း - ထိရောက်စွာအပြစ်ပေးမှု မရှိခြင်း 	ရဲဝန်ထမ်းများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရန်
အဖွဲ့ဝင်များ၏တွေ့ဆုံပွဲများ ပုံမှန်မကျင်းပနိုင်ခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> - ကျေးရွာသုံးရွာမှ အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ခြင်း - လစဉ်အစည်းအဝေး ကျင်းပရန်မလိုခြင်း 	နှစ်လတစ်ကြိမ် အစည်းအဝေး ပုံမှန်ပြန်လည်ကျင်းပရန်

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း - ရပိုင်ခွင့်များကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သလော။

အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ကြုံတွေ့နေရသောပြဿနာများသည် မြန်မာ (သို့) ကမ္ဘာ့မည့်သည်နေရာတိုင်းတွင် မဆို အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများကို စီမံအုပ်ချုပ်ရာ၌ ဒေသခံများကြုံတွေ့ရလေ့ရှိသည့် အသစ်မဟုတ်သော ပုံမှန် ဖြစ်လေ့ရှိသည့် ပြဿနာများပင်ဖြစ်သည်။^{၆၉} နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများနှင့် ပြဿနာ အခက် အခဲများတွင် အလားသဏ္ဍာန်တူညီကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ စွမ်းဆောင်ရည်မရှိခြင်းကြောင့် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ ခိုင် မာအားကောင်းမှုမရှိခြင်း၊ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ တရားဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအတိုင်း ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်နိုင် ရန် ကူညီပံ့ပိုးမှုမရှိခြင်း၊ သစ်တောပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းဆိုင်ရာနည်းပညာများ ပံ့ပိုးပေးမှုမရှိခြင်းနှင့် အစုအဖွဲ့ပိုင် တောများမှ ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်အပါအဝင် အခြားတိုက်ရိုက်အသုံးချနိုင်သည့် အကျိုးအမြတ်များမရရှိခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။^{၇၀}

အသုံးပြုသူများအဖွဲ့သည် သစ်တော၏အရည်အသွေးတိုးတက်ကောင်းမွန်လာပြီး သစ်တောထွက်ပစ္စည်း များကို ပိုမိုရရှိလာနိုင်မည်ဟု ယူဆခဲ့သော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ အဖွဲ့ဝင်များသည် မိမိတို့အတွက် အကျိုးအ မြတ်များမှာ များများစားစား တိုးပွားလာခဲ့ခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်လျှောက်ထားခြင်းရည်ရွယ်ချက်မှာ သစ်တောထိန်းသိမ်းရန် မဟုတ်သကဲ့သို့၊ ဝင်ငွေတိုး၍ အကျိုး မြတ်များရရှိစေရန်မဟုတ်ဘဲ မိမိတို့၏မြေယာများကို စစ်တပ်က သိမ်းယူခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းရှုထောင့်မှထည့်သွင်းစဉ်းစားပါက အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာပြည့်မီပြီး ၎င်းမြေယာသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်တောမဟုတ်ပါက စစ်တပ်က မည်မျှအတိုင်းအတာထိ မြေယာသိမ်းယူမှုများ ကို ပြုလုပ်မည်ကို မှန်းဆနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ပေးအပ်ခဲ့ပြီး နှစ်အနည်းငယ်၌ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောက ဒေသခံများ၏ မြေယာကိုအပြည့်အဝကာကွယ်ပေးနိုင်မှုမရှိ စမ်းသပ်မှုခံရပါသည်။ ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် ဘင်္ဂလားပင် လယ်အော်ရှိ မြန်မာ့ကမ်းလွန်ရေန်လုပ်ငန်းမှ သဘာဝဓာတ်ငွေ့များကို ရခိုင်ပြည်နယ်ကမ်းရိုးတမ်း ဒေသမှတစ် ဆင့် တရုတ်ပြည်နယ်ယူနန်ဒေသသို့ ပို့ဆောင်ပေးသည့် မြန်မာ-တရုတ် ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းမှ ဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းကို မြေလတ်ကျေးရွာရှိ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမြေကို ဖြတ်၍တည်ဆောက်ခဲ့သည်။^{၇၁}

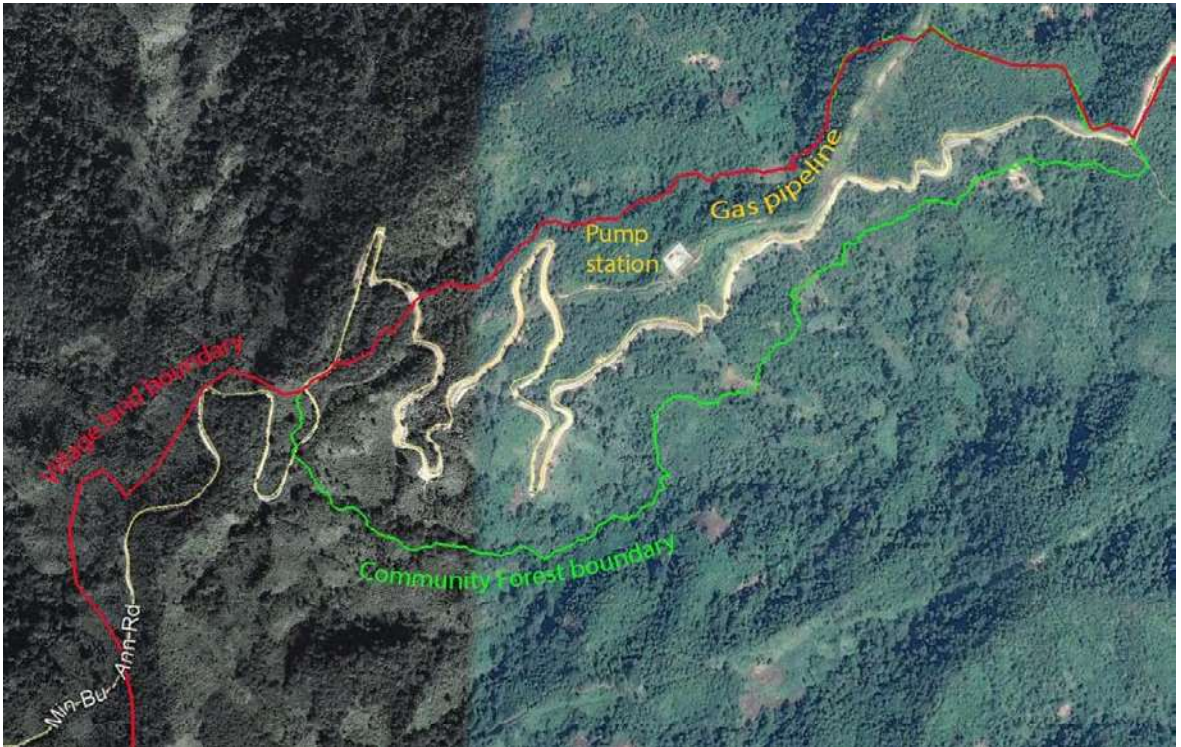
ကြိုတင်အချက်အလက်များ မျှဝေအသိပေးခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ဒေသခံများ၏သဘောတူချက်ကို ရယူတောင်း ခံသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ မြေလတ်ရွာသူရွာသားများသည် ဆောက်လုပ်ရေးကန် ထရိုက်များ မြေတူးခြင်းကို စတင်ဆောင်ရွက်သည့်အခါမှသာ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း တည်ဆောက်မည့်အကြောင်းကို သိရှိခဲ့ရသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် ဤနေရာသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမြေဖြစ်ပြီး မိမိတို့တွင် အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ရှိကြောင်းပြောပြီး ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရန် တားဆီးခဲ့သည်။ အစု အဖွဲ့ဝင်များသည် လုပ်ငန်းများဆက်လက်မပြုလုပ်နိုင်ရန် ခြံစည်းရိုးခတ်၍ တားဆီးခဲ့သော်လည်း စီမံကိန်းလုပ်ငန်း ကို နှောင့်ယှက်တားဆီးပါက အရေးယူဖမ်းခံရမည်ဟု အာဏာပိုင်များထံမှ သတိပေးတားမြစ်ခြင်းကိုခံခဲ့ရသည်။



ပုံ (၂၇) မြန်မာ-တရုတ်ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းမှစိုက်ထူထားသည့် အသိပေးဆိုင်ဘုတ်။ ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကိုဖြတ်၍ ဆောက်လုပ်ထားသောဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းအနီး သစ်တောပြုန်းတီးမှုကို နောက်ခံတွင်မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။

အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွင်းရှိ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းတည်နေရာကို ရှင်းလင်းသတ်မှတ်နိုင်ရန် ၃၀မှ ၃၅ကီလိုမီတာကျယ်ဝန်းပြီး ၁. ၇ကီလိုမီတာရှည်လျားသည့် လမ်းကြောင်းအတွင်းရှိ သစ်ပင်များကိုမှတ်သားပြီးနောက် ထိခိုက်ပျက်ဆီးမည့် မြေနှင့် သစ်ပင်များအတွက် လျော်ကြေးငွေပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံများသည် ၁ဧကကျယ်ဝန်းသည့် ဓာတ်ဆီဆိုင်မြေအပါအဝင် ဥယျာဉ်ခြံမြေနှင့် သစ်တောမြေစုစုပေါင်း ၂၂ဧကကို ပိုက်လိုင်းကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့်မြေအဖြစ် တွက်ချက်ခဲ့သည်။ လျော်ကြေးငွေကျပ်သန်း၁၅၀(ကျပ်သိန်း၁၅၀၀၀၀)ပေးဆောင်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၏ ကော်မတီအတွင်းရေးမှူးသည် မြန်မာရေနံနှင့် ဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းမှ ကိုယ်စားလှယ်၊ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတို့နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့သည်။ တရုတ်ကုမ္ပဏီမှ ကိုယ်စားလှယ်မှာ လေ့လာသူအနေဖြင့် အစည်းအဝေးတက်ရောက်ခဲ့သည်။ အသုံးပြုအဖွဲ့ဝင်များကို မြေသည် ကြိုးဝိုင်းတောအတွင်းတည်ရှိကာ အစိုးရပိုင်မြေဖြစ်ပြီး မြေထိခိုက်ပျက်စီးခြင်းကို လျော်ကြေးပေးရန်ငြင်းဆိုပြီး သစ်တောသစ်ပင်များ ခုတ်လှဲဖျက်ဆီးခြင်းအတွက် မြန်မာကျပ်သန်း ၂၂. ၉သန်းကိုသာ ပေးဆောင်မည်ဟု ကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။

အဖွဲ့ဝင်များသည် ပိုက်လိုင်းတည်ရှိသောမြေပေါ်တွင် မိမိတို့အနေဖြင့် သစ်ပင်နှင့် အခြားနှစ်ရှည်ပင်ကြီးများ စိုက်ပျိုးခွင့်မရှိသောကြောင့် ထိုမြေကိုဆုံးရှုံးသွားပြီဖြစ်သည်။ထို့ကြောင့် အဖွဲ့ဝင်များသည် ကျပ်၂၂. ၉သန်းကို လျော်ကြေးငွေအဖြစ် လက်ခံရယူခြင်းမပြုဘဲ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း တိုးတက်မှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိပေ။



ပုံ (၂၀) မင်းဘူး-အမ်းကားလမ်းတစ်လျှောက် မြေလတ်ကျေးရွာ၏ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း၊ ဓာတ်ဆီဆိုင်ပြထားသော ဂြိုဟ်တုဓာတ်ပုံ



ပုံ (၂၉) အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကိုဖြတ်၍ သွယ်တန်းထားသည့်ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းအနီး အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များ။ ထိုနေရာသည် အမြဲတမ်းထိုသို့ကျန်ရှိမည်ဖြစ်သည်။

အလားတူပင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းကို မြေလတ်ကျေးရွာနယ်မြေကိုဖြတ်ကာ တည်ဆောက်ထားပြီး ဓာတ်အားပေးတိုင်များစိုက်ထူထားသည် စတုရန်းမီတာအနည်းငယ်ကျယ်ဝန်းသည့် မြေပေါ်ရှိသစ်ပင်များကို ထိခိုက်ပျက်ဆီးမှုအတွက်လည်း လျော်ကြေးငွေအနည်းငယ်ကိုသာ ပေးဆောင်လေသည်။ ဓာတ်အားပေးတိုင်များ ကြားရှိ ခုတ်လှဲထားသောသစ်ပင်များအတွက် တစ်စုံတစ်ရာလျော်ကြေးမပေးခဲ့ပါ။

ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းပြဿနာကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးကိုကာကွယ်ပေးရာတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း၏ အားနည်းချက်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်။ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းတည်ဆောက်ရာတွင်လည်း ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံတွင် အတည်ပြုထုတ်ပြန်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှထောက်ခံခဲ့သည့် ကုလသမဂ္ဂဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကြေငြာချက်တွင် ပါဝင်သည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် လွတ်လပ်သော၊ ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်း(Free Prior Informed Consent- FPIC)လုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ အသိပေးပြောကြားခြင်းမရှိသကဲ့သို့ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများလည်း မပြုလုပ်ခဲ့ပေ။ ပိုက်လိုင်းတည်ဆောက်ရာတွင် ၎င်းတည်ဆောက်သည့်မြေပေါ်တွင် မှီတင်းနေထိုင်သည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ တည်ရှိမှုနှင့် အခွင့်အရေးကို လျစ်လျူရှုခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံများတွင် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ကိုင်ဆောင်ထားသည်ဆိုသောအချက်သည်လည်း အစိုးရအတွက် ကြိုတင်အသိပေး၊ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရန် လုံလောက်သည့်အကြောင်းပြချက်တစ်ခု မဖြစ်ခဲ့ခြင်းကိုတွေ့ရသည်။

ဒေသခံများက စီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြတားဆီးသောအခါမှသာ အစိုးရသည် ထိုကိစ္စကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က အသုံးပြုသူများအဖွဲ့မှ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ပြောဆိုရာတွင် အသုံးပြုသည့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်သည် တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း လျော်ကြေးငွေများ ညှိနှိုင်းရာတွင် အစိုးရမှ ငြင်းဆိုချက်များကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့် လက်မှတ်၏ ဥပဒေအရ အကာကွယ်ပေးနိုင်မှုအားနည်းကြောင်းနှင့် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ကာကွယ်ပေးနိုင်ကြောင်းကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ပါသည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်သည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအပေါ်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ပေးအပ်ထားခြင်းမရှိဘဲ ငှားရမ်းခြင်းစာချုပ်အနေဖြင့် အသုံးပြုခွင့်ကိုသာ ပေးအပ်ထားသည်။ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ရာတွင် သစ်တောဦးစီးဌာနသည် မိမိတို့သာလျှင် မြေပိုင်ရှင်ဖြစ်ပြီး ပိုက်လိုင်းသွယ်တန်းတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းထိခိုက်ပျက်ဆီးမှုများနှင့် ထိုစဉ်ပေါက်ရောက်ရှင်သန်လျက်ရှိသည့် သစ်ပင်များအပေါ် ထိခိုက်မှုများကိုသာလျော်ကြေးတောင်းဆိုနိုင်ကြောင်း ပြတ်သားစွာပြောဆိုခဲ့သည်။ တည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ် သဘောတူညီချက်မကုန်ဆုံးမီ လာမည့်နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်အတွင်း ပြန်လည်ကြီးထွားမည့် သစ်ပင်များအတွက် လျော်ကြေးငွေများတောင်းယူနိုင်ခြင်းမရှိပေ။

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းညွှန်ကြားချက်တွင် နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းဖြစ်သော သစ်တောများအပေါ် ကန့်သတ်ထားသည့် အသုံးပြုခွင့်အပြင် အခြားအခွင့်အရေးများကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိသည့်အတွက် အထက်ပါကိစ္စများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သို့စေကာမူ ထိုဖြစ်ရပ်ကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်တောတည်ထောင်ခြင်းဖြင့် မြေသိမ်းယူမှုကာကွယ်ပေးနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားသောကြောင့် ဒေသခံများသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်တောကို စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲ အသုံးပြုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အင်အားရှိသော အုပ်စုများ/အကျိုးစီးပွားများနှင့် ရင်ဆိုင်ရပါက အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ အလွန်နည်းပါးသည်ကို နားလည်သဘောပေါက်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

အစားထိုးနည်းလမ်းများ

ကျေးရွာ(၂)ရွာလုံးရှိ ရွာသူရွာသားများသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သာမန်မျှသာ နားလည်သဘောပေါက်ထားပြီး အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင် လျက်ရှိသည့် ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်အချို့သာလျှင် မကြာခဏ သင်တန်းများ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများကို တက် ရောက်ရခြင်းကြောင့် အသစ်ပြင်ဆင်ပြဌာန်းထားသည့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းညွှန်ကြားချက်၂၀၁၆ကို သိ ရှိလေသည်။ အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ၊ အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ရိုးရာဓလေ့ရပိုင်ခွင့်များကို ဖော် ပြထားသည့် အခန်း(၈)နှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်သည့် နိုင် ငံတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာရှိ ဥပဒေပြဌာန်းချက်များ (ဥပမာ UNDRIP)စသည်တို့ကို လေ့လာသိရှိနိုင်ခြင်းမရှိပေ။

ဆားပေါက်ဒေသခံများသည် မြေလတ်ကျေးရွာ၏ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကို ဥပမာပြု၍ မြေနိမ့်ပိုင်းနှင့် နီးကပ်စွာရှိသည့် သစ်တောများကိုထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ရန် မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလျှောက် ထားရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ မြေလတ်ဒေသခံများသည် မြေဧက၃၇၀ခန့်ကို အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအဖြစ် ထပ်မံ တိုးချဲ့လျှောက်ထားရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ရွာသူရွာသားများကို ၎င်းတို့အနေဖြင့် အဘယ်ကြောင့် ကျေးရွာနယ်မြေ နိမိတ်တစ်ခုလုံး (နယ်မြေအားလုံးသည် မန်းသစ်တောကြီးပိုင်းအတွင်းတည်ရှိလေသည်)ကို လျှောက်ထားခြင်း မပြု သနည်းဟုမေးသောအခါ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်တစ်ဦးမှ မိမိတို့အနေဖြင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလျှောက်ထားရာတွင် စိုက်ပျိုးမြေများကို ထည့်သွင်းရန်ဆန္ဒမရှိဘဲ သစ်တောထိန်းသိမ်းလိုသည့် မြေဧရိယာကိုသာ ပါဝင်စေလိုသည်။ “အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြေသည်အစိုးရပိုင်ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်”ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ ထိုအချက်ကို ကြည့် ခြင်းဖြင့် ရွာခေါင်းဆောင်အချို့သည် မိမိတို့၏အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရေးအတွက် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်ခွင့် လက်မှတ်၏ ကန့်သတ်ချက်၊ အားနည်းချက်များကို ကောင်းစွာနားလည်သဘောပေါက်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ရပိုင်ခွင့်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာကာကွယ်နိုင်မည့် အလားအလာကောင်း များကို မျှော်လင့်စောင့်ဆိုင်းလျက် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား ရိုးရာဓလေ့ရပိုင်ခွင့်နှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပူးပေါင်း ပါဝင်နေကြပါသည်။

အချို့သောခေါင်းဆောင်များသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရမည် ဟူသော မျှော်မှန်းချက်ကို ချမှတ်ထားကြသည်။ အချို့မှာ မြေယာနှင့် သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချနိုင်ရေးမှာ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ဆွေးနွေးသည့် လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို မျှော်လင့်အား ထားကြပြီး၊ အချို့မှာ အနာဂတ်ဖယ်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ရိုးရာဓလေ့ရပိုင်ခွင့်ကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု မည်ဟုလည်း မျှော်လင့်ထားကြသည်။

ဘုံးဘောနှင့် ကျွဲသလင်းဒေသခံများသည် မြေဧကစုစုပေါင်း ၄၀၀ခန့်ကို အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအဖြစ် လျှောက်ထားရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။^{၇၂} ထို ကျေးရွာသူ/သားများသည် မန်းသစ်တောကြီးပိုင်းတော၏ နယ်နိမိတ် ကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲသတ်မှတ်ပေးရန် သစ်တောဦးစီးဌာနသို့ လျှောက်ထားလိုကြသည်။ ၂၀၁၂ခုနှစ်၌ ပြန်လည်ပြင် ဆင်ရေးဆွဲရာတွင် ကျေးရွာမြေများနှင့် ဥယျာဉ်ခြံမြေအများစုကို ကြီးပိုင်းတောအတွင်း ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ ထို မြေ များအတွက် ဒေသခံများသည် လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ၇)ကို လျှောက်ထားရယူနိုင်ပါသည်။ သို့ သော်လည်း ရွာခေါင်းဆောင်အချို့သည် လျှောက်ထားခြင်းမပြုရန်နှင့် မိမိတို့မြေယာအားလုံအပေါ် မိရိုးဖလာပိုင် ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုရေးအတွက် ရည်ရွယ်လုပ်ကိုင်ကြရန် ရွာသူရွာသားများကို စည်းရုံးတိုက်တွန်းလျက်ရှိ သည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအဖြစ်လျှောက်ထားခြင်းသည် ရပိုင်ခွင့်များကိုအသိအမှတ်ပြုရေးအတွက် ကြားကာ လနည်းလမ်းတစ်ခုသာဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လက်ရှိတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အခြားနည်းလမ်းမရှိ သေးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် သဘောတူချုပ်ဆိုဆောင်ရွက်သည့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော ဆိုသည်မှာ အစိုးရ၏မြေပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းဟု နားလည်သိမြင်သည့်အတွက် ကျေးရွာခေါင်းဆောင် တစ်ဦးက ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာနယ်မြေသည် ဧက ၇၀၀၀ကျယ်ဝန်းသောကြောင့် “ ကျွန်တော်တို့ သစ်တောဦးစီးဌာ နကို မြေဧက ၄၀၀ပေးနိုင်ပါတယ်” ဟု ပြောဆိုလေသည်။

ဘုံးဘောနှင့် ကျွဲသလင်းကျေးရွာခေါင်းဆောင်များက အသုံးပြုမည့်မဟာဗျူဟာမှာ မြေလတ်နှင့် ဆား ပေါက်ကျေးရွာ၏ နည်းလမ်းကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ ဒေသခံအချို့သည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် ပတ် သက်သည့် အတွေ့အကြုံများရရှိအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်အတူ အချို့မှာ ငှာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ အခွင့်အရေး နှင့် ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရေးဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပိုမိုပါဝင်လျက်၊ လက်မှတ်ရှိ ခြင်းသည် မရှိခြင်းထက် ပိုကောင်းသည်ဟူသော လက်တွေ့ကျသည့်အယူအဆနှင့် အနာဂတ်တွင် မိမိတို့၏အခွင့် အရေးများကို အမှန်တကယ်အကာအကွယ်ပြုလိုသည့်ဆန္ဒတို့ကြား မျှတအောင်ချိန်ညှိကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါသည်။

ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ကျေးရွာ၌ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ဤလေ့လာမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် ကန့်သတ်ထားဥပဒေနှင့် မူဝါဒအခြေအနေများကြားတွင် နေ့စဉ်ကြုံတွေ့ရသည့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများကို ကြိုးပမ်းဖြေရှင်းနေခြင်း၏ သက်သေပင်ဖြစ်သည်။ ဒေသခံများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ မြေယာနှင့် သယံဇာတများအပေါ်ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုံခြုံခိုင်မာစေရန်အတွက် ရရှိနိုင်သော အခွင့်အလမ်းများကို အသုံးပြုဆောင်ရွက်ကြပုံကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြေယာနှင့် သစ်တောကဏ္ဍရှိ ဥပဒေနှင့်မူဝါဒဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အကြံပေး၊ တိုက်တွန်း၊ စည်းရုံးမှုလုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ယခုလေ့လာမှုမှ ကောက်နုတ်ချက်များကို ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုံခြုံခိုင်မာရေးနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး

အခြေချနေထိုင်မှုနှင့် မြေအသုံးချမှုပြုလုပ်ခဲ့သည်မှာ နှစ်၃၀၀ကျော်လွန်ခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း ဆားပေါက်နှင့် မြေလတ်ကျေးရွာနယ်မြေများတွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု၊ မြေဆီလွှာဖြစ်ထွန်းမှုနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများတို့ကို ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါအတိုင်း ကောက်ချက်ချသုံးသပ်နိုင်ပါသည်။

- ရိုးရာဓလေ့မြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုများသည် ဒေသခံများ၏ လူမှုဘဝဖူလုံရေး၊ ရေရှည်တည်တံ့သော မြေအသုံးချမှုနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းရေးတို့ကို ရရှိသောအခွင့်အလမ်းပိုင်ဆိုင်ပါသည်။

သို့သော်လည်း လက်ရှိအစိုးရ၏မူဝါဒများသည် ရိုးရာဓလေ့မြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များကို အသိအမှတ်မပြုဘဲ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ခြင်းကို တားမြစ်ထားပါသည်။ အဆိုပါ အချက်သည် ကျေးရွာနှစ်ရွာစလုံးရှိ ဒေသခံများအတွက်အခက်အခဲ ဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့်-

- အစိုးရ၏လက်ရှိမြေအသုံးချမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ အထူးသဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ပတ်သက်သည့်မူဝါဒများသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုံခြုံခိုင်မာရေးကို အားကောင်းလာစေခြင်းမရှိစေဘဲ ထိခိုက်အားနည်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ဒေသခံများအပါအဝင် ဒေသခံမဟုတ်သည့် ပြင်ပမှကျူးကျော်သူများ၏ ဆယ်စုနှစ်များစွာ တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုများကြောင့် သစ်တောအတန်းအစားသည် ဆိုးဝါးစွာကျဆင်းခဲ့သည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ လုံလောက်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းမရှိသော်လည်း ယခုနှစ်များတွင် ရွာသူ/သားများမှ သစ်ထုတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့်စည်းမျဉ်းများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချက်ကိုကြည့်ခြင်းဖြင့်

- ရိုးရာဓလေ့စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်နေသော အခြေအနေများနှင့်အညီ လိုက်လျောညီထွေပြုပြင်ကျင့်သုံးနိုင်ပြီး ၎င်းစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် ဒေသခံများကို ထိန်းချုပ်ရာတွင် အသုံးဝင်သော်လည်း ဒေသခံမဟုတ်သည့်သူများကို အရေးယူရာတွင် ထိရောက်မှုအားနည်းပါသည်။
- ဒေသခံမဟုတ်သည့် ပြင်ပမှကျူးကျော်သူများကို ဥပဒေအတိုင်းကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အစိုးရ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုများ လိုအပ်ပါသည်။ (ဥပမာ- သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် ရဲစခန်း)ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု)

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု

မြေလတ်ကျေးရွာ၏ အတွေ့အကြုံများအပေါ်လေ့လာချက်မှ အောက်ပါရလဒ်ကောင်းများကို တွေ့ရှိရပါသည်။

- ယေဘုယျအားဖြင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းသည် သစ်တောများနှင့် ဒေသခံပြည်သူတို့ကို အကျိုးဖြစ်စေပါသည်။
- သို့သော်လည်း ၁၉၉၅ခုနှစ် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း တည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာညွှန်ကြားချက်မှ ခံစားခွင့်ပြုသော အကျိုးအမြတ်များမှာနည်းပါးပြီး လူထု၏ ကတိကဝတ်များကိုတည်တံ့စေရန် လိုအပ်ချက်များစွာ ရှိဆဲပင် ဖြစ်သည်။
- ထိုနည်းတူ အခြားလေ့လာဆန်းစစ်ချက်များတွင် ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိရသည့် အဓိကပြဿနာများကိုလည်း ယခုလေ့လာမှုက အတည်ပြုပါသည်။
- သစ်တောများထိန်းသိမ်းရေးစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို တိကျစွာလိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်မှာ သစ်တောဦးစီးဌာန သို့မဟုတ် ရဲဌာန၏ ပုံမှန်ကူညီပံ့ပိုးမှုမရှိဘဲ မဖြစ်နိုင်ပေ။

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်အသစ် ၂၀၁၆တွင် တိုးတက်မှုများစွာတွေ့ရပြီး ၎င်းညွှန်ကြားချက်သည် မြေလတ်ကျေးရွာ၏ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့မှဖော်ထုတ်သည့် ပြဿနာ/စိန်ခေါ်မှုအချို့ကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း မပြောင်းလဲဘဲကျန်ရှိနေသည်မှာ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလက်မှတ်ပေးအပ်သည့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံခိုင်မာမှုအတိုင်းအတာပင်ဖြစ်သည်။

- အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းသည် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်လုံခြုံခိုင်မာမှု အချို့ကိုဖြစ်စေသော်လည်း ယာယီအသုံးပြုခွင့်ကိုသာပေးအပ်နိုင်ပြီး ၎င်းCFသည် မြေယာနှင့် သယံဇာတများအပေါ် ဌာနတိုင်းရင်းသားတို့၏ ရပိုင်ခွင့်ကို အင်အားကြီးသောသူများ၏ ပတ်သက်မှုရှိလာပါက ကာကွယ်ပေးနိုင်မှုမရှိသည့် အားနည်းသော ဥပဒေဆိုင်ရာပြဌာန်းချက်တစ်ခုသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဒေသခံများနှင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် အတိတ်ကာလတွင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အတွေ့အကြုံများမှ လေ့လာသင်ခန်းစာယူလျက် မိမိတို့တွင်ရှိသည့် အခြားရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းများကို ဆန်းစစ်လျက်ရှိကြသည်။ ၎င်းတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များ၊ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များမှ

- ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများ၏ အကန့်အသတ်/အားနည်းချက်များကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး၊ ဒေသခံများ၏ ရပိုင်ခွင့်များကို အပြည့်အဝအသိအမှတ်ပြုပြီး ကာကွယ်မှုများကိုရယူနိုင်ရန် ရေရှည်အားထုတ်မှုများပြုလုပ်နေသည့် ကြားကာလနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ၎င်းCFကို လက်ခံစဉ်းစားထားကြသည်။ အခြားမူဝါဒဥပဒေနည်းလမ်းများမရှိသောကြောင့် ၎င်းကိုလက်တွေ့ကျသော ရွေးချယ်မှုအနေဖြင့် စဉ်းစားလက်ခံထားကြပါသည်။

ယခုစာတမ်းမှ ရရှိသောတွေ့ရှိချက်များနှင့် နိဂုံးချုပ်ဖော်ပြချက်များကိုအခြေခံ၍ မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ နိုင်ငံတကာမှ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့စည်းများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တော၊ မြေယာနှင့် သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်တင်နိုင်ရန်အလို့ငှာ ဆွေးနွေးမှုများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များဆောင်ရွက်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ရန် အောက်ပါအတိုင်း အကြံပြုပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့မြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍

- (က) ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့အရ မြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များကို အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- (ခ) ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို လယ်သမားများ၏ ဝမ်းစာလိုအပ်ချက်နှင့် ဝင်ငွေလိုအပ်ချက်များကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သော သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်တစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- (ဂ) ဆန်စပါးနှင့် အခြားသောသီးနှံအမျိုးမျိုးတို့ကို ပေါင်းစပ်စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် လယ်သမားတို့၏ ဝင်ငွေလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်အညီ စီမံနိုင်ရေးတို့တွင် အားပေးကူညီရန်၊
- (ဃ) မျောတိုင်၊ ထင်း၊ မီးသွေး၊ သစ်မဟုတ်သောသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပါအဝင် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် အဖိုးတန်နှစ်ရှည်ပင်များကို စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အနားပေးတော/ ပလပ်တောများ၏ တန်ဖိုးနှင့်ထုတ်လုပ်နိုင်မှုနှုန်းကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်ချက်များကို ကူညီပံ့ပိုးပေးရန်၊
- (င) ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ထိန်းသိမ်းတောများ (**Indigenous Community Conserved Areas - ICCA**) ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ခြင်းအပါအဝင် မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်ရန်ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော မျိုးစိတ်များ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်သော အလားအလာများကိုဖော်ထုတ်ပြီး ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရိုးရာဓလေ့မြေယာနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့၏ တန်ဖိုးရှိမှုကိုအသိအမှတ်ပြုရန်၊

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍

- (က) အသစ်ပြင်ဆင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော CFI(၂၀၁၆)၊ ၎င်း၏ အလားအလာနှင့် အကန့်အသတ်များကို အသိအမြင်နိုးကြားလာစေရေးအတွက် သင်တန်းများပေးရန်၊
- (ခ) CFIအသစ်ကိုကျင့်သုံးရာတွင် ဒေသခံတို့၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံခိုင်မာမှုနှင့် အကျိုးအမြတ်အများဆုံးရရှိစေနိုင်သည့်နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရန်၊

မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံခိုင်မာရေးအတွက် ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများနှင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော မဟာဗျူဟာများနှင့် စစ်လျဉ်း၍

- (က) ကုလသမဂ္ဂဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကြေငြာစာတမ်းကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာဥပဒေ ပြဌာန်းချက်များ၊ အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ၊ မြေယာဥပဒေ၊ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ စသည့် ဆက်စပ် ဥပဒေ၊ မူဝါဒများနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များကို အသိအမြင်နိုးကြားလာစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (ခ) သယံဇာတများစီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာရိုးရာဓလေ့စဉ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် စည်းကမ်းများကို လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ခိုင်မာအားကောင်းလာအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဒေသခံများ၏ နယ်မြေသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် မြေပုံရေးဆွဲခြင်းတို့တွင် ဒေသခံပြည်သူများကို ကူညီပံ့ပိုးပေးရန်၊
- (ဂ) အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် မြေအသုံးချမှုမူဝါဒကို အခြားဥပဒေများနှင့်အညီ သယံဇာတဖြစ်အောင် ပြင်ဆင်နိုင်ရေးတို့အတွက် မြေအသုံးချမှု၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှု (ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး)နှင့် ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ကာကွယ်ပေးမှုများရယူနိုင်ရေးအတွက် အကြံပြုခြင်းနှင့် စည်းရုံးမှုများဆောင်ရွက်ရန်။
 - ◆ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား မူဝါဒအကြံပြုတိုက်တွန်းစည်းရုံးခြင်းဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများချမှတ်ခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
 - ◆ အဓိကကျသောအစိုးရအဖွဲ့စည်းများနှင့် မိတ်ဖက်ဖွဲ့စည်းခြင်း (MONREC, FD အစရှိသည်ဖြင့်)
 - ◆ အကြီးတန်းအဆင့်မူဝါဒချမှတ်သူများ (လွှတ်တော်အမတ်များ၊ နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် ဝန်ကြီးများ)၏ အားပေးထောက်ခံမှုကိုရယူခြင်း၊
 - ◆ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ **bilateral**အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံပေါင်းစုံပါဝင်သည့် အဖွဲ့စည်းများတို့၏ လက်တလောဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအကြားတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးနှင့် နှစ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများကြား သတင်းအချက်အလက်ဝေမျှရန်အတွက် အကြံပြုတိုက်တွန်းစည်းရုံးခြင်း။
- (ဃ) ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမှ ကင်းလွတ်သော မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်ပေါ်ပေါက်လာစေရေးအတွက် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များ၏ အားထုတ်မှုများကို ထောက်ခံအားပေးရန်။



1. FAO 2015. Global Forest Resources Assessment 2015: How are the World's Forests Changing? Myanmar. Rome: FAO
2. <http://www.trust.org/item/20140326124321-kpqqdz/?source=hptop>
3. FAO 2015 op.cit.
4. <http://www.trust.org/item/20140326124321-kpqqdz/?source=hptop>
5. UN-REDD Myanmar web-site: http://www.un-redd.org/AsiaPacific_Myanmar/tabid/104264/Default.aspx
6. Tint et.al. op.cit., FAO 2016 op.cit.
7. Management of Vacant, Fallow and Virgin Land Law of 2012; see the paragraph on "Legal status of village land and forests" further below
8. POINT 2016. Customary Land Tenure: Case Study in Myay Latt Village. Yangon: POINT; POINT 2016. Customary Land Tenure: Case Study in Sar Pauk Village. Yangon: POINT
9. Statement made by the representative of the National Human Rights Commission in the National Policy Dialogue on the Rights of Indigenous Peoples in Myanmar, Nay Pyi Taw, 2-3 February 2017. One of the outcomes of this policy dialogue was in fact the recognition of the need to settle once and for all the issue of the definition of indigenous peoples in Myanmar and the choice of the right term in Burmese.
10. See e.g. Gravers, Mikael and Flemming Ytzen (eds.) 2014. Burma/Myanmar – Where now? Copenhagen: NIAS Press, p. 148, 149. Literally, it means "sons/offspring of the geographical division", Transnational institute and Burma Centrum Netherlands 2014, op.cit., p. 5
11. See Gravers and Ytzen op.cit., p. 148; Transnational institute and Burma Centrum Netherlands 2014, op.cit., p. 5
12. This term is actually used– though only once – in the Ethnic Rights Protection Law, in paragraph 5, chapter IV which provides, rather vaguely, for some form of right to consultation for htar nay taing yin thar. In the English version of the ERPL it is however translated as "local ethnic groups".
13. See. E.g. Tauli-Corpuz, Victoria 2008. The Concept of Indigenous Peoples at the International Level: Origins, Development and Challenges; in: Christian Erni (ed.) 2008. The Concept of Indigenous Peoples in Asia. A Resource Book. Copenhagen/Chiang Mai: IWGIA
14. Chao, Sophie 2012. Forest Peoples: Numbers across the world. Moreton-in-Marsh, UK: Forest Peoples Programme, p.3
15. Based on the figures given in Chao op.cit., i.e. 33.574 million forest dependent people and between 14.4 to 19.2 million indigenous, most of whom reside in forested uplands and are considered forest-dependent.
16. Khaine, Inkyin, Su Young Woo and Hoduck Kang 2014. A study of the role of forest and forest-dependent community in Myanmar. Forest Science and Technology Vol. 10, No. 4, December 2014, p. 198
17. Htun, Theint Theint, Yali Wen1, Aye Chan Ko Ko 2017. Assessment of Forest Resources Dependency for local livelihood around Protected Area: A Case Study in Popa Mountain Park, Central Myanmar. International Journal of Sciences, Volume 6 – January 2017 (01), p. 42

18. Kollert, Walter et.al 2017. Forests and trees supporting rural livelihoods: Case studies from Myanmar and Viet Nam. Rome: FAO, p. 4
19. Ibid., p.5
20. E.g. Ewers Andersen, Kirsten 2011. Communal Tenure and the Governance of Common Property Resources in Asia. Lessons of Experiences in Selected Countries. Land Tenure Working Paper 20. Rome/Bangkok: FAO; Walker Painemilla, K. et.al. 2010. Indigenous Peoples and Conservation. From Rights to Resource Management. Arlington, VA: Conservation International; Durst, P.B. et.al. 2005. In Search of Excellence: Exemplary forest management in Asia and the Pacific. Bangkok: FAO; Jaireth, H. and D. Smyth 2005. Innovative Governance. Indigenous Peoples, Local Communities and Protected Areas; Colchester, M. and C. Erni 1999. Indigenous Peoples and Protected Areas in South and Southeast Asia. From Principles to Practice. Copenhagen: IWGIA
21. Ewers op.cit., p.7
22. Tint, Kyaw, Oliver Springate-Baginski and Mehm Ko Ko Gyi 2011. Community Forestry in Myanmar: Progress & Potentials. Ecosystem Conservation and Community Development Initiative and School of International Development, University of East Anglia, p. 2
23. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and Ministry of Environmental Conservation and Forestry (MoECaF) 2016. Report on An Assessment Framework on the Extent and Effectiveness of Community Based Forestry (CBF) in Myanmar. National Assessment Report, January 2016, p. 1
24. UNFCCC web-site <http://www4.unfccc.int/submissions/INDC/Published%20Documents/Myanmar/1/Myanmar's%20INDC.pdf>
25. Tint et.al. op.cit., p. 8
26. FAO 1978. Forestry for local community development. FAO Forestry Papers, No. 7. Rome, Food and Agriculture Organization of the United Nations
27. Gilmour, Don 2016. Forty years of community-based forestry. A review of its extent and effectiveness. Food and Agriculture Organisation of the United Nations, p. 2
28. However, long before it has been argued that the term community-based management should be used in order to distinguish resource management and conservation practices merely "involving" local people from those in which communities are the main actors and decision-makers, and that 'community-based forest management' should be used only to refer to "initiatives that are primarily controlled and legitimated from within a community" and not to externally driven initiatives with some degree of participation of communities. (Owen J. Lynch and Kirk Talbott 1995. Balancing Acts: Community-Based Forest Management and National Law in Asia and the Pacific. Washington: World Resources Institute, p. 25).
29. See the comprehensive review of experiences in: Gilmour, Don 2016. Forty years of community-based forestry. A review of its extent and effectiveness. Rome: FAO
30. Tint et.al. op.cit., p. 9
31. Ibid., emphasis in original.
32. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and Ministry of Environmental Conservation and Forestry (MoECaF) 2016. Report on An Assessment Framework on the Extent and Effectiveness of Community Based Forestry (CBF) in Myanmar. National Assessment Report. Food and Agriculture Organization of the United Nations, p.3
33. Aung Kyaw Naing, Community Forestry Partnership Coordinator at RECOFTC Myanmar, personal communication
34. FAO and MoECaF 2016 op.cit., p. 4
35. Tint et.al. op.cit., FAO 2016 op.cit.

36. Op.cit.
37. FAO and MoECaF op.cit., p. 38
38. Tint et.al. op.cit.
39. Ibid., p. viii
40. Ibid., p. viii
41. Ibid.
42. Ibid.
43. Ibid.
44. Ibid.
45. Ibid.
46. Ibid., p.x
47. Ibid.
48. Ibid.
49. https://en.wikipedia.org/wiki/Arakan_Mountains
50. Ethnologue web-site: <https://www.ethnologue.com/language/csh>
51. Ibid.
52. Ibid.
53. Ibid.
54. Tabin Shwe Htee was the founder of the Toungoo Empire and ruled from 1530 to 1550. Genealogies of the descendants of Pok Lung Taw stretch over 13 generations, which would put the time during which he lived some 325 to 390 years ago. This does not tally with the years of the rule of Tabin Shwe Htee. One explanation for the gap is that according to some informants some descendants and thus generations have got lost from memory. Another explanation would be that the name of the rules is mistaken. In any case, Goakkyi is at least 350 years old.
55. All demographic data presented here for both Myay Latt and Sar Pauk are based on the household survey conducted as part of the study. Official population census data was not available.
56. From 48 households included in the survey out of the total of 51 households.
57. Chapter III, paragraph 4.
58. Forest Legality Initiative: <http://www.forestlegality.org/risk-tool/country/myanmar>
59. Oberndorf, Robert B. 2012. Legal Review of Recently Enacted Farmland Law and Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law Improving the Legal & Policy Frameworks Relating to Land Management in Myanmar. Yangon: Food Security Working Group's Land Core Group, p. 22
60. Ibid.

61. Aung Kyaw Naing, Community Forestry Partnership Coordinator at RECOFTC Myanmar, personal communication
62. In Myay Lat it is pronounced lo
63. Its seeds are used to make castor oil, which has been used as a medicine for centuries and is used today in the health, cosmetics and other industrial sectors
64. Dr. Salai Tun Than was also a human rights activist during the military dictatorship. He was arrested in November 2001 for staging a solo protest against violations of human rights in front of Rangoon City Hall. On May 4 2003, after serving 18 months of the seven year sentence, he was released together with 17 other political prisoners.
65. There are minor dialectical differences between the languages spoken in Myay Latt and Sar Pauk. For example, shifting cultivation is called lo in Myay Latt, loe in Sar Pauk.
66. The transformation of common property to individual ownership rights as a result of the change of land use from shifting cultivation to permanent land use is very common in the region. See e.g. Nongkynrih, A. Kyrham 2005. The Privatisation of Indigenous Community Land in Meghalaya. Indigenous Affairs 2/05. Copenhagen: IWGIA
67. Due to limited time, this table contains only a very preliminary and incomplete compilation of the species known by the people of Sar Pauk. Identification of species names in English was based on descriptions and the help of photographs.
68. The forest cover of the land used by Myay Latt has not been mapped for this study, partly because land is still jointly used with the neighboring communities Bone Baw and Kywe Ta Lin and there has not yet been any boundary demarcation between them.
69. For a global review see e.g. Gilmour 2016 (op.cit.), for a review in the Asia-Pacific region RECOFTC 2013. Community forestry in Asia and the Pacific: Pathway to inclusive development Bangkok: RECOFTC – The Center for People and Forests; for Myanmar Tint et.al. op.cit.
70. Tint et.al. op.cit.
71. In December 2005, PetroChina, a company that belongs to the state-owned China National Petroleum Corporation (CNPC), signed an agreement with the Myanmar Government to buy natural gas over a 30-year period. Under the Myanmar-China Pipeline Project the 771 km long gas pipeline delivers natural gas from Myanmar's offshore fields (A-1 and A-3 Shwe oil field) on the coast of Rakhine State to Kunming in Yunnan Province in China. From there the pipeline will extend to Guizhou and Guangxi in China and have a total length of 2,806 km. The Myanmar section of the gas pipeline was completed on 12 June 2013 and started operating on 21 October 2013. It is owned jointly by CNPC and Myanmar Oil and Gas Enterprise (MOGE). With a 50,9% stake the pipeline is run by CNPC. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Sino-Myanmar_pipelines
72. There have been attempts by some leaders to convince Myay Latt, Bone Baw and Kywe Ta Lin communities to apply for a joint CF. After all, land ownership is very complex and there are already complaints by people from the latter two communities about the intended 370 acres expansion of the CF by Myay Latt, that it covers land forest owned and is anyway too large for such a small village. There are close kinship ties between the three communities and one should expect that this helps in coming to an agreement. However, divisions along religious lines – Myay Latt being mostly Church of Christ, the others Baptist – seems to be the main reason why this is unlikely to happen.